

naša skupnost

LETNIK VII.

FEBRUAR 1981

POSEBNA IZDAJA

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OBČINE GROSUPLJE

IZVRŠNI SVET
SKUPŠČINE OBČINE GROSUPLJE

OSNUTEK

DRUŽBENI PLAN OBČINE GROSUPLJE ZA OBDOBJE 1981-1985

naša
skupnost

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OBČINE GROSUPLJE

Izdaja: občinska konferenca SZDL Grosuplje, Kolodvorska 2. Telefon: 771-088. Izhaja mesečno. Naklada: 5000 izvodov. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik: Marjan Kotar (771-088), odgovorni urednik: Vinko Kobilica (771-106). Priprava za tisk: Dnevnik-IBM, tisk: Tiskarna Delavska univerza Domžale. Redakcija je bila zaključena 26. 1. 1981.

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo izvršnega sveta skupščine SRS št. 421-1/72 od 30. 9. 1975, šteje glasilo med proizvode, za katere se ne plačuje temeljni prometni davek od prometa proizvodov.

VSEBINA

UVOD

A. GLOBALNA OCENA DOSEDANJEGA RAZVOJA OBČINE

Prebivalstvo
Zaposlenost
Družbeni proizvod
Gospodarjenje v združenem delu
Blagovna menjava s tujino
Osnovna sredstva in investicije

B. CILJI IN USMERITVE DRUŽBENOEKONOMSKEGA RAZVOJA V OBDOBJU 1981–1985

C. MATERIALNI OKVIRI RAZVOJA IN RAZVOJNE MOŽNOSTI OBČINE V OBDOBJU 1981–1985

Prebivalstvo
Zaposlenost
Družbeni proizvod
Investicije

D. RAZVOJ GOSPODARSKIH DEJAVNOSTI

Industrija
Gradbeništvo
Trgovina in preskrba prebivalstva
Obrt
Promet
Gostinstvo in turizem

E. RAZVOJ GOSPODARSKIH DEJAVNOSTI POSEBNEGA POMENA IN GOSPODARSKA STRUKTURA

Kmetijstvo
Gozdarstvo, lovstvo in ribištvo
Pridobivanje rudnin – kamnolomi in peskokopi
Komunalno gospodarstvo
Stavbno zemljiško gospodarstvo
Stanovanjsko gospodarstvo
Promet in zveze
Energetika
Vodno gospodarstvo
Požarno varstvo

F. RAZVOJ DRUŽBENIH DEJAVNOSTI

Otroško varstvo
Vzgoja in izobraževanje
Zdravstvo
Socialno skrbstvo
Socialno varstvo
Telesna kultura
Kultura
Zaposlovanje
Raziskovalna dejavnost

G. UREJANJE PROSTORA

Dosedanji razvoj
Cilji in usmeritve razvoja v prostoru
Razvoj v prostoru
Naloge in ukrepi za izvajanje plana na področju urejanja prostora

H. VARSTVO IN IZBOLJŠANJE OKOLJA

Stanje in problematika
Cilji, naloge in ukrepi

I. VARSTVO NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE

Stanje in problematika
Izhodišča in usmeritve

J. DRUGE DEJAVNOSTI

Mladinsko prostovoljno delo
Splošna ljudska obramba in družbena samozaščita
Informacijski sistem

UVOD

Družbeni plan občine Grosuplje sprejemamo v zaostreznih pogojih gospodarjenja tako doma, kot tudi v svetu. Glede na sedanji družbenoekonomski položaj naše države je nujno, da spremenimo nekatera naša hotenja, predvsem pa moramo odgovorneje in kvalitetneje gospodariti z družbenimi sredstvi ter doseči stabilnejšo raven našega gospodarstva.

Preteklo plansko obdobje 1976—1980 smo zaključili dokaj uspešno, zlasti pri realizaciji nekaterih investicij, katere so lahko dobra osnova za nadaljnji gospodarski razvoj. V tem času pa so prišla do izraza nekatera neugodna gibanja v gospodarskih tokovih, ki so se pojavila že v letu 1978 in se v letu 1980 še poglobila. Zaradi močne nestabilnosti gospodarstva in neusklajenih blagovno denarnih odnosov, so bili že v tem obdobju sprejeti ukrepi, ki naj bi odpravili nezadovoljive tendence v uvozno — izvoznih gibanjih, umirili investicijsko potrošnjo, vplivali na odnose v delitvi dohodka in upočasnili nadaljnjo rast cen. Tako prenašamo v novo obdobje vse težje pogoje gospodarjenja in nestabilnost v gospodarskih tokovih.

Osnovni cilj in naloga prihodnjega razvoja občine je ustvariti stabilne pogoje življenja in dela, izboljšati delovanje in preskrbljenost trga, razvoj proizvodnih programov, ki so izvozno usmerjeni ali nadomeščajo uvoz, poseben poudarek pa bo proizvodnja hrane. V negospodarstvu bomo dali prednost izobraževanju, otroškemu varstvu ter zdravstvu. Izhajajoč iz doseženega razvoja države, njene obrambe in zaščite, bomo nadaljnje krepili našo neodvisnost in krepili splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, ki je sestavni del celotnega družbenega razvoja.

Pomembna naloga je ohranitev zdravega življenjskega okolja, s tem varovanje voda, zavarovanje pitne vode, varovali bomo kmetijska zemljišča in preprečevali onesnaževanje zraka, kar bi nam omogočilo ustvariti boljše pogoje za zadovoljitev potreb po naravnih dobrinah.

Občina Grosuplje je del širše ljubljanske regije, ki leži na severnem delu Dolenjske proti Notranjski in Zasavju. Njena značilnost je grosupeljsko polje, katerega južni del je čisto kraško polje z vsemi značilnostmi dolenskega krasa s številnimi pečinami in kraškimi jamami.

Sedež občine je Grosuplje, ki s svojo okolico leži v območju neposrednega vpliva gravitacije Ljubljane s polmerom dobrih 20 km. Večji delež občine, posebno še s stališča poselitve, leži ob cesti Bratstva in enotnosti, ki je najvažnejša cestna arterija Jugoslavije, obenem pa tudi zelo pomembna za mednarodne prometne tokove. Ti dve dejstvi, to se pravi pripadnost ljubljanski regiji in dobre prometne zveze, sta v veliki meri pogojevala dosedanji razvoj občine, obenem pa bosta nedvoumno imela zelo pomembno vlogo tudi v nadaljnjem družbeno-ekonomskem razvoju občine.

Občina Grosuplje meri 42074 ha. Več kot polovico površine pokrivajo gozdovi, saj jih je 21945 ha. Kmetijskih zemljišč je 1870 ha, 1419 ha pa je nerodovitnih zemljišč.

Še pred 20. leti je bila občina po številu nosilcev kmetijskega zdravstvenega zavarovanja izrazito kmetijska. Čistih kmetij je iz leta v leto manj, večja pa se število tako imenovanih mešanih kmetij, kar je posledica hitrega razvoja industrije v občini in v Ljubljani.

A. GLOBALNA OCENA DOSEDANJEGA RAZVOJA OBČINE

PREBIVALSTVO

Občina Grosuplje meri 421 kv. m in spada med srednje velike slovenske občine. Njenih 24884 prebivalcev živi v 23 krajevnih skupnostih, oziroma 210 naseljih kar pa pomeni, da je urbaniziranost v občini izredno majhna. Občina je razmeroma redko naseljena, saj na en kv. km prebiva samo 59 prebivalcev, medtem ko je republiško poprečje 94 prebivalcev na en kv. m. Najbolj gosto naseljena je krajevna skupnost Grosuplje, ki ima 4276 prebivalcev, najmanj pa Krajevna skupnost Ilova gora, saj šteje komaj 169 prebivalcev. Prebivalstvo občine Grosuplje predstavlja 1,31 % prebivalstva republike. Prebivalstvo v občini narašča sorazmerno s prebivalstvom republike, saj je delež udeležbe v zadnjih petih letih vseskozi enak.

V zadnjih petih letih je število prebivalstva v občini naraščalo s približno letno stopnjo rasti 0,8 %. Poprečni koeficient naravnega prirasta (računano na 1000 prebivalcev) je 6,5, selitvenega pa 3,7.

Največji porast naravnega prirasta je bil v letu 1976, selitvenega pa v letu 1979. Od leta 1976 do konca junija 1980 se je v občino priselilo 1776 prebivalcev, odselilo pa 1384 prebivalcev. Torej se je 392 prebivalcev več priselilo v občino kakor odselilo, kar pomeni, da se zmanjšuje odselitev prebivalcev iz hribovskih vasi, oziroma bolj oddaljenih krajev od industrijskih centrov in da se zaradi novogradenj povečuje priseljevanje prebivalcev iz drugih občin.

Razmerje med moškimi in ženskimi prebivalstvom se postopoma zmanjšuje, saj je bilo ob koncu junija 1980 le še 744 žensk več kot moških.

V občini se nenehno zmanjšuje število kmečkega prebivalstva, konec decembra 1976 je bilo še 22,2 % prebivalcev, ki so imeli lastnost kmetijskega zavarovanca, decembra 1979 pa samo še 17,8 %.

V občini je prijavljenih 6874 gospodinjstev, kar pomeni, da šteje poprečna družina 3,6 prebivalcev.

TABELA 1: GOSTOTA PREBIVALSTVA, PRIRAST, KOEFICIENTI, PRISELITVE, ODSE-
LITVE

Leto	Prebi- valstvo 30.6	Gostota na km ²	PRIRAST			KOEFICIENT PRIRASTA NA			Prise- litve	Odse- litve
			Skupaj	Narav- ni	Seli- tveni	1000 preb.	Sku- paj	Narav- ni		
1976	23.858	56,6	279	200	79	11,7	8,4	3,3	440	361
1977	24.077	57,1	261	190	71	10,8	7,9	2,9	367	296
1978	24.359	57,8	182	136	46	7,5	5,6	1,9	376	330
1979	24.593	58,4	327	174	153	12,4	5,6	6,8	434	281
1980	24.884	59,1	107	64	43	8,6	5,1	3,5	159	116

TABELA 2: GIBANJE PREBIVALSTVA OB POPISIH IN V OBDOBJU 1976-1980

Leto	Prebivalstvo		Verižni indeks		IND s stalno osnovo		% udeležbe prebi- valstva občine v republiki
	SR Sloven.	Grosup.	SR Slov.	Gros.	SR Slov.	Gros.	
1948	1.439.800	22.071	-	-	100	100	1,53
1953	1.504.427	22.111	104	100	104	100	1,47
1961	1.591.523	22.594	106	102	111	102	1,42
1971	1.727.137	23.063	109	102	120	104	1,34
1976	1.819.280	23.858	101	101	126	108	1,31
1977	1.839.358	24.077	101	101	128	109	1,31
1978	1.862.621	24.359	101	101	129	110	1,31
1979	1.882.304	24.593	101	101	131	111	1,30
1980	1.901.208	24.884	101	101	132	112	1,31

Aktivnega prebivalstva je bilo v letu 1976 10446 ali 44 % vsega prebivalstva (30. 6.). Do leta 1980 se je število aktivnega prebivalstva povečalo na 11496 oziroma za 2 %. Aktivno prebivalstvo je

naraščalo s povprečno letno stopnjo 1,9 %. Na podlagi podatkov ugotavljamo, da število aktivnega prebivalstva narašča hitreje od števila vzdrževanega prebivalstva.

TABELA 3: STRUKTURA ZAPOSLENOSTI V LETU 1976 IN 1980

	1976	1980	IND
zaposleni obč.v ZD	7935	9061	114
zaposleni obč. pri zasebnikih	186	247	133
kmetje	1642	1423	87
nosilci obrti	245	385	157
nezaposleni	88	124	141
na začasnem delu v tujini	350	256	73
S K U P A J :	10446	11496	110

V občini Grosuplje je bilo v letu 1976 1779 upokojencev ali 7,45 % od vsega prebivalstva. Število upokojencev se iz leta v leto veča, saj jih je v letu 1980 že 2036 ali 8,18 %. Na število upokojencev vpliva predvsem starostna struktura prebivalstva, saj se izplačuje največ starostnih pokojnin, medtem ko se število invalidskih in družinskih upokojencev ne spreminja.

V občini plačuje prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje približno 4,6 delavcev za enega upokojenca, medtem ko je povprečje republike 3,5 delavcev za enega upokojenca.

Starostno pokojnino kmetov prejema 1046 upravičencev.

ZAPOSLENOST

Od 24028 prebivalcev je bilo v letu 1976 zaposlenih 8121 občanov ali 34 % vsega prebivalstva. Od tega jih je bilo 98 % zaposlenih v združenem delu, 2 % pa pri delovnih ljudeh, ki samostojno opravljajo dejavnost z osebnim delom z delovnimi sredstvi v lasti občanov. Od leta 1976 je zaposlenost prebivalstva naraščala s povprečno letno stopnjo rasti 2,83 % tako, da je bilo v letu 1980 zaposlenih že 37 % vsega prebivalstva.

l e t o	Skupaj zaposleni občani	Zaposleni v občini	Zaposleni izven občine	Zaposleni pri zasebnikih
1976	8121	3780	4155	186
1980	9308	4733	4328	247
IND 80/76	115	125	104	133
poprečna letna stopnja rasti	2,83	4,56	0,79	5,87

Iz zgoraj prikazane tabele vidimo, da se je v zadnjih petih letih povečalo število zaposlenih občanov tako v združenem delu kakor tudi pri delovnih ljudeh, ki samostojno opravljajo dejavnost z osebnim delom, z delovnimi sredstvi v lasti občanov. Zaposlenost občanov v matični občini je naraščala s povprečno letno stopnjo 4,56 %, medtem ko je zaposlenost naših občanov v drugih občinah naraščala znatno počasneje in sicer s povprečno letno stopnjo 0,79 %.

V občini Grosuplje je bilo v letu 1976 sistematiziranih 5158 delovnih mest, od tega 4245 v gospodarstvu in 727 v negospodarstvu ter 186 pri zasebnikih. Na teh delovnih mestih je opravljalo dela in naloge 77 % naših občanov, 23 % pa občanov iz drugih občin.

V zadnjih petih letih se je v občini število delovnih mest povečalo za 37 %. S tem se je povečala tudi zaposlenost drugih občanov in to kar za 76 %.

TABELA 5: ŠTEVILO DELOVNIH MEST V LETIH 1976 in 1980

L e t o	Skupaj vsa delovna mesta	Zaposleni obč. iz obč. Grosuplje	Zaposleni občani iz drugih občin
1976	5158	3966	1192
1980	7080	4980	2100
IND 80/76	137	125	176

Po stopnji strokovne usposobljenosti za opravljanje del in nalog je zaposlenih največ nekvalificiranih delavcev, saj jih je kar 27 %, polkvalificiranih 25 %, kvalificiranih 24 %, visokokvalificiranih 2 %, delavcev z nižjo strokovno izobrazbo je zaposlenih 4 %, s srednjo 13,5 %, višjo 3 % in visoko 1,5 %.

Delež žensk od vseh zaposlenih v občini je 38 %, od vseh zaposlenih občanov pa 46 %. Največ je zaposlenih žensk s polkvalifikacijo, saj jih je kar 36 %, nekvalificiranih 13 %, kvalificiranih

13,5 %, visokokvalificiranih pa 2 %. Z nižjo strokovno izobrazbo je zaposlenih žensk 3,5 %, s srednjo 20,5 %, z višjo 10 % in z visoko šolsko izobrazbo 1,5 %.

V preteklem petletnem obdobju brezposelnost ni predstavljala večjega problema. Na območju ljubljanske regije se je problem brezposelnosti več ali manj reševal z dnevno ali stalno migracijo delavcev iz ene občine v drugo.

TABELA 6: STOPNJA NEZAPOSLENOSTI OD 1976–1980

L e t o	Št. delavcev, ki iščejo zaposl.	Verižni indeks
1976	88	131
1977	96	109
1978	94	98
1979	80	85
1980	124	155

Iz zgoraj prikazane tabele vidimo, da se je število brezposelnih občanov povečalo v letih 1976 in 1977. V letih 1978 in 1979 se je število brezposelnih zmanjševalo, medtem ko se je v letu 1980 povečalo kar za 55 indeksnih točk. V letu 1980 je iskalo delo 1,33 % vseh zaposlenih občanov, oziroma 1,75 % od zaposlenih v občini.

DRUŽBENI PROIZVOD

Z vidika globalnih usmeritev in ciljev preteklega petletnega plana so v tem srednjeročnem obdobju doseženi kvantitativni planski cilji glede rasti družbenega proizvoda, proizvodnje in investicij. Družbeni proizvod je naraščal skladno z razvojem gospodarstva, aktiviranjem novih naložb, vlaganjem za boljše izkoriščanje obstoječih kapacitet in vplivom drugih produkcijskih dejavnikov. V tem obdobju se kaže dinamičen razvojni cikel od razmeroma nizke proizvodnje, preko obdobja hitrega naraščanja do ponovnega umirjanja celotne gospodarske aktivnosti.

Podatki za obračun družbenega proizvoda združenega dela in njegovih elementov izvirajo iz zaključnih računov in druge knjigovodske evidence delovnih organizacij. Družbeni proizvod je vrednotni izraz končnih rezultatov dela proizvodnih dejavnosti v enem letu in predstavlja sredstva, ki so na razpolago za različne oblike porabe. Družbeni proizvod dobimo na ta način, da najprej ugotovimo vrednost proizvodnje, od tega pa odštejemo materialne stroške.

V srednjeročnem obdobju 1976 – 1980 je družbeni proizvod naraščal s povprečno letno stopnjo okoli 11 %, nominalna rast pa je znašala 32,9 %, ki pa je bila v združenem delu presežena, saj je bila

dosežena 35,5 %-na rast družbenega proizvoda, medtem ko je naraščal v samostojnem osebni delu znatno počasneje in sicer s povprečno letno stopnjo 22,6 %. Udeležba družbenega proizvoda samostojnega osebnega dela v skupnem družbenem proizvodu se iz leta v leto znižuje in znaša v letu 1980 15 %, medtem ko je bila v letu 1976 21,9 %. Družbeni proizvod je do leta 1977 naraščal povprečno za 20 %, v letu 1978 pa je porastel kar za 165 indeksnih točk. Vzrok temu so statusne spremembe v organizacijah združenega dela in modernizacija proizvodnje ter aktiviranje novih naložb.

V občini Grosuplje beležimo hitrejšo rast družbenega proizvoda kot v republiki, saj znaša povprečna letna stopnja rasti 22,7 %. S tem pa se je povečala tudi delež udeležbe družbenega proizvoda v republiki. V letu 1976 je bila udeležba družbenega proizvoda v republiki 0,69 % v letu 1979 pa se je povečala na 0,97 %.

Za kazalec razvitosti nekega gospodarstva in za primerjavo razvitosti posameznih krajev se najpogosteje uporablja narodni dohodek na prebivalca, ki je v občini naraščal s povprečno stopnjo rasti 33,3 % in je v letu 1979 znašal 69.904 din ter je precej nižji od republiškega povprečja. Prav tako objektivni kazalec gospodarskega razvoja je družbeni proizvod na prebivalca, ki se je v letu 1978 povečal za 63 %, kar je povzročilo, da se je glede višine družbenega proizvoda na prebivalca v primerjavi z drugimi slovenskimi občinami, občina Grosuplje povzpela s 53. na 38. mesto. V letu 1979 pa je naša občina po višini družbenega proizvoda na prebivalca na 40. mestu v republiki, kar je za dve mesti slabše kot v letu 1978.

TABELA 7: DRUŽBENI BRUTO PROIZVOD, DRUŽBENI PROIZVOD, NARODNI DOHODEK, CELOTNI PRIHODEK IN DOHODEK

Leto	Družbeni proizvod (ooo din)			Družb.pr. na preb. (din)	Narodni dohodek (ooo din)			Nar. doh. na preb. (din)
	Skupaj	Zdr. delo	Sam.os. delo		Skupaj	Zdr. delo	Sam.os. delo	
1975	581802	450734	131068	24567	523094	397647	125447	22088
1976	697536	544329	153207	29237	632900	487725	145175	26528
1977	843962	668050	175912	35053	772241	605376	166885	32074
1978	1394181	1147751	246430	57235	1295451	1061114	234337	53182
1979	1858959	1572634	286325	75589	1719156	1444779	274377	69904
1980	2416646	2054150	362496	97116				

Gospodarska struktura občine, merjena z deležem posameznih gospodarskih dejavnosti v ustvarjenem družbenem proizvodu, se je v preteklem srednjeročnem obdobju precej spremenila. Pri pregledu strukture družbenega proizvoda po letih od 1976 do 1978 je zlasti opazen hiter razvoj gradbeništva, katerega delež je v letu 1976 predstavljal le 15,8 %, v letu 1978 pa so v tej dejavnosti ustvarili skoraj 1/3 družbenega proizvoda. Nasprotno pa se je zniževal delež industrije in sicer je v treh letih upadel za 10,4 strukturnih točk, kljub temu pa je gradbeništvo v udeležbi ustvarje-

nega družbenega proizvoda ni preseгло. Upadanje deleža beležijo tudi ostale dejavnosti, vendar v manjši meri, le dejavnost obrti je malo porasla. V tem obdobju imajo velik vpliv na strukturo družbenega proizvoda organizacijske spremembe delovnih organizacij in spremembe pri uvrščanju posameznih organizacij združenega dela v razne dejavnosti.

TABELA 8: VREDNOSTNA STRUKTURA DRUŽBENEGA PROIZVODA PO PODROČJIH DEJAVNOSTI ZA LETO 1976, 1977 IN 1978 (Zasebni in družbeni sektor)

(v ooo din)

Področje	1976		1977		1978	
	Družb. proizvod	Str.	Družb. proizvod	Str.	Družb. proizvod	Str.
Grosuplje	697.536	100	843.962	100	1.394.181	100
Industrija in r.	303.688	43,5	319.340	37,8	461.240	33,1
Kmetijstvo	102.929	14,8	116.974	13,9	132.395	9,5
Gozdarstvo	2.090	0,3	2.881	0,3	-	-
Gradbeništvo	110.347	15,8	165.474	19,6	462.308	33,1
Promet in zveze	49.878	7,2	63.857	7,6	88.924	6,4
Trgovina	82.253	11,8	98.091	11,6	140.521	10,1
Gost.in turizem	15.442	2,2	22.911	2,7	31.683	2,3
Obrt in os.stor.	26.048	3,7	47.798	5,7	57.227	4,1
Stanov.kom.dejav.	1.970	0,3	2.179	0,3	14.982	1,1
Finance in dr.po-slov.stor.	1.592	0,2	2.432	0,3	2.677	0,2
Zdr.in soc.var.	1.299	0,2	2.025	0,2	2.224	0,1

GOSPODARJENJE V ZDRUŽENEM DELU

Analize ekonomskega razvoja organizacij združenega dela na območju občine za obdobje 1976–1980 kažejo dokaj neenakomeren razvoj po posameznih letih. V letu 1976 je bilo gospodarstvo usmerjeno z vključevanjem vseh dejavnikov v realizacijo stabilizacijskih programov. Za to leto je značilna skromna gospodarska rast, saj so se še močno odražale tendence in protislovja v gospodarskih gibanjih iz preteklih let. Dominanten vpliv na poslovanje gospodarstva ima poleg industrije vsekakor področje gradbeništva, ki je v tem letu poslovalo v težjih razmerah, na kar je vplivala občutna stagnacija v investicijski izgradnji, ki se je odražala na slabšem poslovnem rezultatu. Na poslabšanje akumulativne, reproduktivne in rentabilne sposobnosti gospodarstva je v veliki meri vplivala revalorizacija osnovnih sredstev kot tudi osnovna sredstva štirih novo formiranih temeljnih organizacij združenega dela.

Gledano po rezultatih poslovanja glavnih elementov in skozi

obdobja v letu 1977 ugotavljamo počasnejši trend naraščanja, vendar so dokončne stopnje rasti ob zaključitvi leta dokaj zadovoljive. Pri celotnem prihodku in dohodku so na vseh področjih gospodarstva doseženi rezultati dosegli planirane. Manj spodbudne rezultate kaže delitev čistega dohodka, v kateri se zmanjšuje delež sredstev za razširitev in izboljšanje materialne osnove dela in s tem se je stopnja akumulativne ter reproduktivne sposobnosti še znižala. Zaradi minimalnega zaostajanja stroškov poslovanja za naraščanjem celotnega prihodka je bila tudi ekonomičnost poslovanja višja le za 2 %.

Veliko boljši rezultati gospodarjenja so bili doseženi v letu 1978, ko se je rentabilnost poslovanja povečala za 6 %, ekonomičnost za 5 %, prav tako se je povečala akumulativna sposobnost gospodarstva, saj se je delež sredstev za akumulacijo v doseženem dohodku povečal za 42 %.

TABELA 9: NEKATERI POKAZATELJI POSLOVNEGA USPEHA DO, TOZD ZA OBDOBJE 1976–1980

ZNAČILNI POKAZATELJI	1976		1977		1978		1979		1980	
	Znesek	Ind. 1976	Znesek	Ind. 1977	Znesek	Ind. 1978	Znesek	Ind. 1979	Znesek	Ind. 1980
CELOTNI PRIHODEK	1.614.798	100	2.156.770	134	2.917.188	135	4.221.795	145	5.699.423	135
Porabljena sredstva	1.134.508	100	1.489.463	131	1.920.432	129	2.817.733	147	3.874.142	139
DOHODEK - doseženi	430.290	100	567.307	130	996.756	149	1.404.062	141	1.825.281	130
RAZPOREJENI DOHODEK	479.258	100	666.262	139	991.001	149	1.394.256	141	1.812.631	130
Del.doh.za skupne potrebe	107.424	100	139.546	130	191.856	137	276.309	144	326.635	118
Del.doh.za splošne potrebe	25.931	100	37.587	146	23.941	64	37.601	157	44.382	116
Del.doh.za ostale namene	40.517	100	59.637	147	142.545	239	213.963	150	290.112	137
DOSEŽENI ČISTI DOHODEK	399.468	100	542.873	136	769.123	142	1.055.689	137	1.384.646	130
Del.ČD za neto OD	215.510	100	276.962	129	364.989	132	493.252	135	609.166	129
Del.ČD za skupno porabo	32.303	100	74.774	231	100.524	134	119.605	119	150.702	107
Amortizac.po predpis. minimal.stopnji	39.154	100	63.902	163	63.331	199	84.470	173	112.345	173
Akumulacija	58.631	100	79.066	105	167.146	211	253.021	151	391.634	155
Delež sklan.v dohodku	12,2	100	11,3	97	16,8	142	18,0	107	21,5	119
Deležsklan.v čistem doh.	14,7	100	14,5	98	21,7	149	23,9	110	28,3	118
Popr.st.zap.konec mes.	4.312	100	4.661	108	5.135	110	5.425	106	5.580	103
Popr.izpl.neto OD na del. (v din)	4.303	100	4.614	107	5.666	123	7.022	124	8.286	118
Produktivnost (v din)	109.002	100	140.367	128	190.694	176	254.913	153	324.783	127
Ekonomičnost (v %)	142,7	100	144,8	102	151,9	105	149,0	98	147,1	99
Rentabilnost (v %)	48,0	100	52,5	109	55,4	106	57,6	104	54,7	95

Vir: Analize SDI - podatki so zaradi boljše primerjave korigirani.

V letu 1979 beležimo zelo živahno gospodarsko aktivnost, ki je bila značilna predvsem za I. polletje, zlasti v industriji pa so jo spremljale neugodne težnje kot so: prehitra rast potrošnje zlasti investicij, visok primanjkljaj v zunanjetrgovinski menjavi ter naglo naraščanje cen na vseh področjih. Gospodarstvo občine je to leto zaključilo še z dokaj ugodnimi finančnimi rezultati, kljub temu, da je povečanje stroškov poslovanja bilo izrazitejše od povečanja realizacije, kar je privedlo do počasnejše rasti dohodka in čistega dohodka. Tako je bilo tudi presejanje planiranega dohodka in čistega dohodka v letu 1979 nižje kot v letu 1978. Precej višji je bil dohodek in čisti dohodek na zaposlenega, rentabilnost poslovanja je porasla za 4 %, delež akumulacije v dohodku se je zvišal za 7 %, medtem ko se je ekonomičnost poslovanja znižala, za kar je vzrok večja rast porabljenih sredstev kot celotnega prihodka.

Sprejeti junijski ukrepi zveznega izvršnega sveta za izvajanje politike ekonomske stabilizacije ter za krepitev ekonomske motiviranosti in ekonomskih zakonitosti v gospodarjenju v veliki meri vplivajo na počasnejšo rast proizvodnje, zlasti v drugi polovici leta 1980. Pomemben dejavnik gospodarske rasti je postal izvoz. Kljub temu, da v strukturi celotnega prihodka gospodarstva predstavljajo prihodki, doseženi s prodajo na tujem trgu le 5,6 %, je pomembno, da so se v letošnjem letu ti prihodki več kot podvojili. Te prihodke je skoraj v celoti dosegla industrija.

Iz prikaza delitve ustvarjenega dohodka organizacij združenega dela so v srednjeročnem obdobju 1976–1980 razvidni bistveni premiki v delitvenih razmerjih med posameznimi elementi. Čeprav so podatki korigirani, primerljivost ni najbolj točna, saj so bile v petih letih izvršene številne spremembe v vodenju knjigovodske evidence kot tudi pri obravnavanju in analiziranju teh podatkov. Pozitivne premike v delitvi beležimo zlasti v letu 1978 in 1980 v korist sredstev za razširitev materialne osnove dela in sredstev rezerv, nasprotno pa so se postopoma zniževala sredstva za osebno, skupno in splošno porabo. Da se je delež razporejenega dohodka za splošne potrebe v letu 1978 bistveno zmanjšal, je razlog predvsem v tem, da se je stopnja davka na dohodek organizacij združenega dela znižala iz leta 1977 od 7 % na 5 %, uvedene so bile tudi razne olajšave in celo oprostitev. Povišala pa so se sredstva za ostale namene in sicer za 5,5 strukturnih točk, v okviru teh sredstev je najbolj porastel del dohodka za obresti in za zavarovalne premije ter del dohodka in skupnega dohodka za druge. Za leto 1980 ocenjujemo, da bo v resoluciji in dogovoru sprejeta družbena usmeritev zaostajanja rasti osebnih dohodkov za 25 % za rastjo dohodka uresničena in s tem se bo delež sredstev za akumulacijo bistveno povečal.

V srednjeročnem planu občine Grosuplje za obdobje 1976–1980 zastavljeni cilji glede izboljšanja razmerij v delitvi

ustvarjenega dohodka so tako realizirani, vendar je pomembno, da zahteve za to obdobje niso bile konkretno opredeljene saj je bilo

določeno, samo, da naj sredstva za osebno, skupno in splošno porabo naraščajo počasneje od rasti dohodka.

TABELA 10: STRUKTURA DELITVE DOHODKA

	1976	1977	1978	1979	1980
Razporejeni dohodek	100,0	100	100	100	100
Del.doh.za skupne potr.	22,4	21,0	19,4	19,8	18,1
Del.doh.za splošne potr.	5,4	5,6	2,4	2,7	2,4
Del.doh.za ostale namene	8,4	8,9	14,4	15,4	16,0
Del.doh.za neto OD	44,9	41,5	36,8	35,4	33,6
Del.doh.za skupno porabo v OZD	6,7	11,2	10,2	8,6	8,3
Akumulacija	12,2	11,8	16,8	18,1	21,6

BLAGOVNA MENJAVA S TUJINO

Pregled blagovne menjave s tujino nam kaže, da se vrednost uvoženega reprodukcijskega materiala in investicijske opreme na področju industrije iz leta v leto spreminja tako po številu organizacij združenega dela, kakor tudi po vrednosti. V letu 1976 je uvažalo 9 organizacij združenega dela, v letu 1977 ena manj, medtem ko je v letu 1978 uvažalo 12 OZD, v letu 1979 pa zopet 8. Po vrednosti se je uvoz v letu 1977 zmanjšal za 6 indeksnih točk, medtem ko se je v letu 1978 povečal za 38 indeksnih točk, v letu 1979 pa za 39 indeksnih točk.

Vrednost izvoženega blaga se iz leta v leto povečuje, število organizacij pa se ne spreminja, saj jih je vseskozi osem.

Izvoz je v letu 1976 pokrival 78 % uvoza. V letu 1977 se je to razmerje občutno izboljšalo saj je izvoz pokrival 137 % uvoza, v letu 1979 pa 126 % uvoza. V letu 1979 pa se razmerje zmanjša saj izvoz pokriva 108 % uvoza.

Najpomembnejši izvozniki blaga na področju industrije so delovna organizacija Stolarna Dobropolje, ISKRA Avtomatika TOZD Stikalni elementi Dobropolje, DO Livar TOZD Livarna sive in modularne litine Ivančna gorica in Black&Decker.

TABELA 11: PREGLED BLAGOVNE MENJAVE S TUJINO OZD S PODROČJA INDUSTRIJE V LETIH 1976-1979

Leto	UVOZ			IZVOZ			Pokri- tje uvoza z izvozom
	Št.organi- zacij	Vred- nost ooo din	Ver. ind.	Št.organi- zacij	Vred- nost ooo din	Ver. ind.	
1975							
1976	9	69.295		8	53.879		78 %
1977	8	65.320	94	8	89.567	166	137 %
1978	12	89.925	138	8	113.421	127	126 %
1979	8	124.898	139	8	135.094	119	108 %
1980							

OSNOVNA SREDSTVA IN INVESTICIJE

Investicije v osnovna sredstva in sredstva skupne porabe na prebivalca, na zaposlenega delavca, delež investicij v družbenem proizvodstvu, delež občine v investicijah republike

TABELA 12: PRIMERJAVA INVESTICIJ

(v 000 din)

	Investi- cije skupaj	Veriž. IND	Inve- sticije na preb. (v din)	Invest. na zap. del. (v din)	Delež. invest. v družb. proizv.	Delež.občine v invest. zap.
SR SLOVENIJA						
1975	27.656.586	-	15.365	41.226	32,80	-
1976	30.845.423	112	16.955	44.649	34,87	-
1977	35.500.145	115	19.302	49.512	32,87	-
1978	44.923.849	126	24.119	60.262	33,32	-
1979	57.214.559	127	30.396	74.588	32,50	-
OBČINA GROSUPLJE						
1975	166.704	-	7.039	37.261	28,65	0,60
1976	117.282	70	4.916	25.953	21,43	0,38
1977	187.831	160	7.801	37.763	28,12	0,53
1978	234.992	125	9.647	36.501	20,47	0,52
1979	290.301	124	11.804	42.349	18,46	0,51

Iz gornje tabele je razvidno, da je bila v občini Grosuplje najbolj intenzivna investicijska dejavnost v letu 1977, saj je bilo ustvarjenih za 60 % več investicij kot v letu 1976, medtem ko se je naslednja leta investicijska aktivnost umirila. Analitsko pomemben podatek izražen v vrednosti ustvarjenih naložb v osnovna sredstva in sredstva skupne porabe na zaposlenega nam kaže, da so bila ta vlaganja celo 2-3-krat nižja kot v SR Sloveniji. Tudi delež investicij v družbenem proizvodni je vsa pretekla leta znatno nižji kot v republiki,

vendar je pri tem potrebno poudariti, da je družbeni proizvod naraščal glede na republiško poprečje znatno hitreje. Dinamika investicijskih vlaganj v občini je bila sorazmerna dinamiki vlaganj v naložbe v SR Sloveniji, kar je razvidno iz deleža občine v investicijah republike, ki se je v letih od 1977 do 1979 gibal okoli 0,52 %, le v letu 1976 je opazen precejšen padec investicijske aktivnosti. Ustvarjene naložbe v tem letu predstavljajo le 0,38 %-ni delež v investicijah republike.

TABELA 13: USTVARJENE INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA IN SREDSTVA SKUPNE PORABE PO TEHNIČNI STRUKTURI V OBDOBJU 1974-1978

	1975	1976	1977	1978	1979	Poprečje 1975-1979
Skupaj	100	100	100	100	100	100
Graditev novih zmogljivosti	46,5	51,4	40,8	45,1	29,9	40,8
Razširitev, rekon- strukcija in modernizacija	44,7	29,1	49,9	28,5	51,4	42,0
Vzdrževanje obstoje- čih zmogljivosti	8,8	19,5	9,3	26,4	18,7	17,2

V letih od 1975 do 1979 je bilo v poprečju investiranih v gradnjo novih zmogljivosti 40,8 %, v razširitev, rekonstrukcijo in modernizacijo 42,0 % ter v vzdrževanje obstoječih zmogljivosti 17,2 % razpoložljivih sredstev za naložbe v osnovna sredstva in sredstva skupne porabe. Ta struktura kaže dokaj zadovoljivo stanje, saj je bilo več sredstev namenjenih za razširitev, rekonstrukcijo in modernizacijo kot pa za graditev novih objektov.

V srednjeročnem družbenem planu za obdobje 1976-1980 načrtovane investicije niso v celoti realizirane, zato je del naložb

prenešeno v naslednje plansko obdobje. Vzroki za to so predvsem objektivne narave, kot so preobremenjenost izvajalcev, restriktivna politika bank itd., delno pa so vzroki subjektivne narave. Vendar pa je bilo zgrajenih precej takšnih investicij, ki bodo gledano dolgoročno dajala gospodarstvu optimalne ali čim boljše rezultate.

Najvidnejše naložbe, ki so bile realizirane v tem obdobju na področju gospodarstva so predvsem:

- v temeljni organizaciji združenega dela Sinoles Ivančna gorica so v letu 1977 zaključili izgradnjo nove proizvodne hale;

- v temeljni organizaciji združenega dela Motvoz in platno Grosuplje so modernizirali tkalnico, povečali proizvodnjo PP motvoza, proizvodnjo PP štapel vlaken in modernizirali vrvarno;
  - v POZD Elektroservice je bila zgrajena nova poslovna stavba, v kateri so pisarniški prostori, skladišče, manjša delavnica, pomožni in stanovanjski prostori za samske delavce;
  - v letu 1979 je bila dograjena nova pekarna na Grosupljem;
  - v DO Black& Decker je dozidan prostor za servis, industrijsko prodajalno in pisarne;
  - skladišče gotovih izdelkov v delovni organizaciji Kevinastroj;
  - obratno - operativna zgradba v delovni organizaciji Instalacije;
  - v IMP DO Livar Ivančna gorica so vlagali v novo kaluparsko linijo Disamatic, s katero se je povečala zmogljivost livarne za 50 %;
  - v Ambrusu je bila zgrajena nova tovarna Rašica in modernizacije opreme;
  - betonarna in drugi pomožni objekti v SGP Grosuplje;
  - poslovno skladiščni objekt v trgovski organizaciji Guma Grosuplje;
  - nov proizvodni objekt Unis - tovarna opreme Savlje TOZD EKO Ljubljana na Grosupljem;
  - izgradnjo kotlovnice, sušilnice in plato za les v temeljni organizaciji združenega dela Splošno mizarstvo Grosuplje;
  - samopostrežna trgovina v Ivančni gorici in na Vidmu (še v gradnji);
  - zbiralnica mleka na Grosupljem;
  - poslovna zgradba Komunalnega podjetja Grosuplje;
  - nova poštna stavba v Ivančni gorici;
- V zadnjih petih letih je v poprečju investirano v negospodarske dejavnosti 9,8 % od vseh ustvarjenih investicij v osnovna sredstva in sredstva skupne porabe v občini, kar je razmeroma malo v primerjavi s sosednjimi občinami. Večje naložbe, ki so pomembne za razvoj družbenih dejavnosti, so predvsem:
- novi otroški vrtci v Šentvidu pri Stični, Šmarju in na Grosupljem;
  - novo šolsko poslopje Osnovne šole Dobrepolje;
  - šolski center Ivančna gorica - Stična, ki bo dograjen v letu 1981;
  - telovadnica v Višnji gori;
  - gasilski center na Grosupljem;
  - zdravstvena postaja Zagradec;
  - prenovljeni prostori za lekarniško postajo Ivančna gorica;
  - urejena šolska zobna ambulanta v osnovni šoli Louis Adamič Grosuplje.

B. CILJI IN USMERITVE DRUŽBENO EKONOMSKEGA RAZVOJA V OBDOBJU 1981—1985

Pri opredeljevanju temeljnih ciljev izhajamo iz določil Smernic za pripravo družbenega plana občine Grosuplje za obdobje 1981—1985 in Dogovora o temeljih družbenega plana občine Grosuplje za obdobje 1981—1985. Osnovni cilji v srednjeročnem obdobju so:

- dograjevanje samoupravnih socialističnih odnosov na ustavnih in zakonskih temeljih in razvijanje samoupravne organiziranosti delavcev v vseh samoupravnih organizacijah in skupnostih, poglobljanje samoupravnih pravic in odgovornosti delavcev pri odločanju o ustvarjanju in razporejanju dohodka;
- nadaljnje razvijanje in uveljavljanje svobodne menjave dela med delavci v gospodarstvu in delavci v družbenih dejavnostih, med delavci v temeljnih organizacijah združenega dela in delavci v delovnih skupnostih skupnih služb;
- doseganje skladnejšega in stabilnejšega gospodarskega in družbenega razvoja, ki bo temeljil na kvalitetnih dejavnikih, predvsem na rasti produktivnosti dela, ekonomičnosti poslovanja, rentabilnosti naložb in akumulativnosti, večji vlogi znanja in uporabi domače tehnologije ter na pospeševanju izvoza in usmeritvi proizvodnje na energetske in surovinsko manj zahtevne, ki zagotavlja racionalno porabo energije in uporablja surovine domačega izvora;
- smotrna uporaba prostora ob upoštevanju prirodnih pogojev, dolgoročno varstvo kmetijskih in gozdnih zemljišč, zlasti strnjanih površin, ki omogočajo intenzivno kmetijsko in gozdno proizvodnjo;
- aktivno varovanje okolja kot osnovo za zdrave in humane življenjske pogoje, zaščito zraka, tal, rastlinskega in živalskega sveta pred škodljivimi posegi;
- skladnejši razvoj manj razvitih področij v občini;
- nadaljnje povezovanje z občinami osrednje slovenske regije na naslednjih področjih: pospeševanje razvoja kmetijstva, trgovine in preskrbe, turizma in rekreacije, usmerjeno izobraževanje, zdravstveno varstvo, kultura in telesna kultura, zaposlovanje, stanovanjska gradnja, vodno gospodarstvo, promet, manj razvita območja in varstvo okolja;
- pospešiti razvoj tistih strok in panog obrti, ki so v občini najbolj deficitarne;
- nadaljnja krepitev enotnega sistema splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite;
- nadaljnja dograjevanje sistema samoupravnega družbenega planiranja z vključevanjem vseh vidikov in ciljev planiranja.

C. MATERIALNI OKVIRI RAZVOJA IN RAZVOJNE MOŽNOSTI OBČINE V OBDOBJU 1981—1985

V projekciji družbenoekonomskega razvoja občine za naslednje srednjeročno obdobje smo izhajali iz dosežene stopnje družbenoekonomskega razvoja občine v tekočem srednjeročnem obdobju 1976—1980, projekcije materialnih okvirov družbenoekonomskega razvoja v republiki in državi, politike ekonomske stabilizacije, temeljnih ciljev in usmeritev ter ključnih razvojnih problemov razvoja občine kot temeljne družbenopolitične skupnosti.

PREBIVALSTVO

Ob prostih zazidalnih površinah na območju občine Grosuplje je v prihodnjih petih letih pričakovati naraščanje prebivalstva s povprečno letno stopnjo rasti 2,1 %. K temu porastu prebivalstva bo pripomoglo povečanje delovnih mest v občini in izgradnja novih

stanovanjskih hiš v urbanih naseljih. Iz tega sledi, da se bo število prebivalcev povečalo predvsem na Grosupljem, Šmarju, Spodnji Slivnici, Ivančni gorici, Šentvidu in na Vidmu.

Največji selitveni prirast prebivalstva v občini je pričakovati v letih 1981 in 1984, ko bo dograjen večji del stanovanjskih hiš od Grosuplja proti Jerovi vasi in na Spodnji Slivnici.

Z izboljšanjem infrastrukture v prihodnjih petih letih se bo negativen trend gibanja števila prebivalstva umiril, tako, da število prebivalstva ne bo nazadovalo tudi v najbolj oddaljenih naseljih.

V aprilu 1981 bo izveden popis prebivalstva po stanju 31. 3. S tem popisom bo ugotovljeno točno število prebivalcev in gospodinjstev po krajevnih skupnostih in vaseh. Ugotovljena bo točna starostna struktura, število kmečkega in nekmečkega prebivalstva, izobrazba in zaposlitev občanov.

TABELA 14: PREBIVALSTVO V PRIHODNJIH PETIH LETIH

Leto	Število prebivalcev	Verižni indeks
1981	25.630	103,0
1982	26.142	102,0
1983	26.406	101,0
1984	27.142	102,8
1985	27.557	101,5

Ob omejevanju zaposlitev v prihodnjih petih letih (2 % v republiki in 2—2,5 % v občini) ne pričakujemo večjega naraščanja aktivnega prebivalstva. V prihodnjem petletnem obdobju, ni pričakovati, da se bo število kmetijskega prebivalstva zmanjševalo, ampak bo ostalo na isti ravni kot v letu 1980.

V prihodnjem srednjeročnem obdobju pričakujemo, da se bo število upokojencev še povečalo — predvsem starostnih in bo naraščalo s povprečno letno stopnjo 3,2 %. Na podlagi ugotovitev v preteklem petletnem obdobju pa se število upravičencev do invalidskih in družinskih pokojnin ne bo povečalo. Za izboljšanje socialne varnosti občanov oziroma kmetov pa ima starostna pokojnina kmetov velik pomen. Že zdaj jo prejema 1046 upravičencev, kar pa se bo zaradi starostne strukture kmetov v prihodnjem srednjeročnem obdobju število le-teh povečalo. Čeprav pa tudi ta pokojnina še ne zagotavlja socialne varnosti ostarelih kmetov pa vendarle pomeni precejšen korak naprej.

ZAPOSLENOST

V prihodnjih petih letih se bo zaposlenost občanov povečala za cca 200 delavcev letno, kar pomeni, da bo zaposlenost občanov naraščala s povprečno letno stopnjo 1,9 %. Število delovnih mest v občini se bo povečalo za 2 do 2,5 %, to pa pomeni, da se bodo vsi delavci, ki bodo v tem srednjeročnem obdobju končali šolanje in želeli pridobiti lastnost delavca v združenem delu lahko zaposlili v občini. Pri tem pa je treba upoštevati, da bodo ti delavci nadomestili tudi delavce, ki bodo prekinili delovno razmerje bodisi zaradi upokojitev ali pa iz kakega drugega vzroka. V tem srednjeročnem obdobju je treba omogočiti čimveč zaposlitev tudi delavcem, ki se dnevno vozijo na delo v druge občine medtem, ko naj bi se zaposlovanje delavcev iz drugih občin zmanjševalo.

TABELA 15: ŠTEVILO ZAPOSLENIH OBČANOV

	1981	1982	1983	1984	1985	IND 85-80	Popr. letna st. rasti
VSI ZAPOSLENI OBČANI	9482	9660	9841	10026	10214	109,7	1,9
Verižni indeks	101,87	101,88	101,87	101,88	101,88		
ZAPOSLENI V OBČINI	5121	5265	5421	5562	5716	114,77	2,8
Verižni indeks	102,83	102,81	102,79	102,77	102,76		
ZAPOSLENI IZVEN OBČINE	4361	4395	4429	4464	4498	103,92	0,6
Verižni indeks	100,76	100,77	100,77	100,79	100,76		

Iz zgoraj prikazane tabele vidimo, da bo kljub povečanju zaposlenosti v občini iskalo delo v drugih občinah v letu 1981 še 46%, v letu 1985 pa še 44 % delavcev, od vseh zaposlenih občanov.

TABELA 16: ŠTEVILO ZAPOSLENIH PO SEDEŽU DELOVNEGA MESTA

	1981	1982	1983	1984	1985	IND 85-80	Popr. letna st. rasti
VSI ZAPOSLENI V OBČINI	7221	7365	7512	7662	7816	110,3	2
Verižni indeks	102	102	102	102	102		
ZAPOSLENI V NAŠI OBČINI	5121	5265	5412	5562	5716	114,77	2,8
Verižni indeks	102,83	102,81	102,79	102,77	102,76		
ZAPOSLENI DRUGI OBČANI	2100	2100	2100	2100	2100	100	-
Verižni indeks	100	100	100	100	100		

V družbenem sektorju bo poprečna stopnja rasti zaposlovanja znašala 2 do 2,5 %. Ker so potrebe po kadrih pri posameznih nosilcih planiranja različne, bo tudi zaposlovanje raslo v skladu s potrebami.

PRIKAZ ZAPOSLENOSTI S POPREČNO LETNO STOPNJO	2 %
PRIMARNI SEKTOR	3,0
kmetijstvo	3,0
SEKUNDARNI SEKTOR	1,7
industrija	2,1
gradbeništvo	1,4
TERCIARNI SEKTOR	4,2
obrt in osebne storitve	2,1
promet in zveze	5,5
trgovina	4,9
gostinstvo in turizem	3,0
stan. komunalna dejavnost	0,9
finance in druge posl. storitve	1,7
GOSPODARSTVO	2,1
NEGOSPODARSTVO	1,0

Na območju občine Grosuplje bo v obdobju 1981 – 1985 zaposlenost občanov naraščala s poprečno letno stopnjo 1,9 %, to je cca 200 delavcev letno. Pretežni del novega kadrovskega potenciala bo predstavljal priliv iz šol, medtem, ko je treba upoštevati tudi priliv zdaj nezaposlenih delavcev, zaposlitev invalidnih oseb ter zaposlitev delavcev, ki so na začasnem delu v tujini.

Ker v prihodnjem srednjeročnem obdobju načrtujemo v občini 2–22,5 % večjo zaposlitev, brezposelnost ne bo predstavljala večjega problema.

DRUŽBENI PROIZVOD

Z dogovorom o temeljih družbenega plana občine Grosuplje za obdobje 1981–1985 je opredeljena 4 %-na poprečna letna stopnja rasti družbenega proizvoda. Ta stopnja je precej nižja od dosežene v tekočem srednjeročnem obdobju kot tudi nižja od planirane stopnje rasti v Jugoslaviji (4–4,5 %) medtem, ko je v republiki načrtovana stopnja rasti družbenega proizvoda nižja (3,5 %). Tako omejena rast družbenega proizvoda izhaja iz že dosežene stopnje razvitosti gospodarstva v občini, kot tudi zaostrenih pogojev gospodarjenja v srednjeročnem obdobju, nadaljnje je pričakovati umirjanje domačega povpraševanja ter investicijske porabe.

Elementi / leta	1980	1981	1982	1983	1984	1985
Družbeni proizvod (v mil.j.din)	2.417	2.513	2.614	2.718	2.827	2.940
Število prebivalcev	24.884	25.630	26.142	26.406	27.142	27.557
DP (prebivalca v din)	97.120	98.060	99.980	102.950	104.160	106.700
poprečna letna stopnja rasti DP				= 4 %		
poprečna letna rast števila prebivalcev				= 2,1 %		
poprečna letna rast DP/prebivalca				= 1,9 %		
poprečna letna stopnja rasti zaposlovanja				= 2 - 2,5 %		
poprečna letna stopnja rasti OD/zaposlenega				= 1,4 %		
poprečna letna stopnja rasti produktivnosti				= 1,5 - 2 %		
rast osebne, skupne in splošne porabe				= 3,6 %		

Glede na to, da bo znašala povprečna letna stopnja rasti družbenega proizvoda 4 %, število prebivalcev pa se bo povečevalo po 2,1 %-ni letni stopnji, bo družbeni proizvod na prebivalca v letu 1985 znašal 106.700 din, in bo naraščal bistveno počasneje kot v preteklem obdobju in sicer povprečno letno za 1,9 %. Tudi sedanji delež občine v ustvarjenem družbenem proizvodu republike se v obdobju 1981–1985 glede na rast družbenega proizvoda v Sloveniji ne bo tako dinamično povečeval kot v obdobju 1976–1980.

Rast družbenega proizvoda bo še naprej temeljila na razvoju industrije, ki mora kot nosilka blagovne menjave s tujino še več naporov vložiti v hitrejšo rast izvoza in zmanjševanje uvoza. Z izgradnjo blagovnega centra na Grosupljem in samopostrežnih trgovin se bo nekoliko zvišal delež trgovine, medtem ko se delež gradbeništva, ki predstavlja 1/3 ustvarjenega družbenega proizvoda občine, zaradi omejevanja obsega investicijske gradnje, ne bo bistveno povečal.

Temeljna usmeritev v naslednjem srednjeročnem obdobju je predvsem krepitev lastne sposobnosti organizacij združenega dela za razširjeno reprodukcijo ob počasnejši rasti osebne, skupne in splošne porabe pri čemer izhajamo iz naslednjih predpostavk:

- rast sredstev za reprodukcijo bo hitrejša od rasti družbenega proizvoda in dohodka ter hitrejša od rasti vseh oblik porabe;
- rast sredstev za skupno in splošno porabo bo 10 % zaostajala za rastjo družbenega proizvoda;
- sredstva za osebno porabo (čisti osebni dohodki in sredstva skupne porabe v organizaciji združenega dela) bodo naraščala počasneje od rasti čistega dohodka in produktivnosti.

Ob realiziranju opredeljenih usmeritev bodo v letu 1985 dosežena naslednja delitvena razmerja v strukturi bruto dohodka gospodarstva občine:

– družbeni proizvod	100 %
– sredstva za skupno porabo	16,1 %
– sredstva za splošno porabo	2,2 %
– čisti OD in skupna poraba v OZD	39,6 %

– sredstva za reprodukcijo	28,7 %
– sredstva za ostale namene	13,4 %

Ker so navedena delitvena razmerja računana na izhodiščno leto 1980, ko so bila delitvena razmerja bistveno boljša kot v preteklih letih, predstavljajo načrtovani strukturni premiki za leto 1985 zahtevno nalogo.

Planirani cilji bodo doseženi ob 3,6 %-ni rasti sredstev za osebno, skupno in splošno porabo, ob omejitvi realne rasti osebnih dohodkov na zaposlenega na 1,4 %-no letno rast, sredstva za reprodukcijo se bodo povečevala po poprečni letni stopnji 6,2 % ter ob racionalnem zaposlovanju in ob 1,5–2 %-ni rasti produktivnosti.

INVESTICIJE

Za doseganje usklajenega gospodarskega razvoja se bodo izvajale predvsem investicije, katerih proizvodni in investicijski programi bodo upoštevali naslednje razvojne kriterije:

- izvozna usmerjenost proizvodnje in storitev na trajnejših osnovah (neposredna in posredna), ki zagotavlja znaten pozitivni plačilno-bilančni učinek;
- razvojno-tehnološka intenzivnost proizvodnje in storitev, za katere je značilna visoka stopnja avtomatizacije proizvodnih procesov in visoka udeležba visokokvalificiranega ustvarjalnega dela;
- gospodarna raba energije in surovin;
- varovanje okolja, racionalna raba prostora

Prednost bodo imeli investicijski projekti, ki so začeti že v preteklem srednjeročnem obdobju ter tiste investicije, ki ustrezajo razvojnim kriterijem in za katere bo zagotovljena udeležba lastnih ali združenih sredstev. Pri tem bodo upoštevani podrobneje opredeljeni razvojni kriteriji za presktrukturiranje gospodarstva, ki so določeni v Dogovoru o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981–1985.

Načrtovane investicije, ki se bodo izvajale v obdobju 1981–1985 so v tem planu opredeljene v ustreznih področjih gospodarstva.

D. RAZVOJ GOSPODARSKIH DEJAVNOSTI

INDUSTRIJA

Organizacije združenega dela na področju industrije bodo še nadalje nosilke gospodarskega razvoja občine ter bodo z večjo produktivnostjo, boljšim izkoriščanjem obstoječih kapacitet in izvedbo planiranih investicij prispevale k rasti gospodarske moči občine ter omogočile 5–5,5 %-no rast družbenega proizvoda na tem področju.

Industrijske organizacije so tudi nosilke blagovne menjave s tujino. Glede na pomanjkljivost informacijskega sistema ni mogoče globalno prikazati gibanje izvoza in uvoza, zato je ena pomembnejših nalog v prihodnjem srednjeročnem obdobju, da se izpostavi informacijska evidenca za spremljanje gibanja uvoza z izvozom na nivoju občine.

Pokritje uvoza blaga z izvozom je v prihodnjem srednjeročnem obdobju treba še povečati. V vsaki organizaciji združenega dela morajo sprejeti konkretne naloge za varčevanje s surovinami in reprodukcijskim materialom iz uvoza oziroma jih nadomeščati z domačimi surovinami. V okviru omejenih možnosti uvoza bo imel prednost potreben uvoz surovin in reprodukcijskega materiala nižjih stopenj predelave, da bi tako bolj vključevali lastno delo, znanje in domači material v končne proizvode za izvoz in za jugoslovansko tržišče.

Uvoz za potrebe proizvodnje, ki pretežno sestavlja končne proizvode iz uvoženih sklopov in podsklopov, bo v takih razmerah mogoč le v obsegu, kot ga zagotavlja lasten izvoz.

Gibanje uvoza in izvoza je opredeljeno pri posameznih organizacijah združenega dela, katere so pomembnejše izvoznice na področju industrije.

IMP DÓ Livar Ivančna gorica, v kateri so organizirane temeljne organizacije združenega dela LSNL, LBK, HVA in DSSS, je merjeno po ustvarjenem dohodku vodilna delovna organizacija na področju industrije. V TOZD Livarna sive in modularne litine bodo predvsem izkoristili proste kapacitete za povečanje proizvodnje odlitkov sive litine za avtomobilsko industrijo in odlitkov modularne litine za strojearno in avtomobile, kar bo omogočilo povečati fizični obseg proizvodnje po poprečni letni stopnji 3,3 %. Tako bodo v celotni proizvodnji livarne zavzeli vedno večji delež tisti proizvodi, ki bodo izdelani na osnovi izboljšane tehnologije in kvalitete izdelkov. V TOZD Hladnovodne armature je v izgradnji nova proizvodna hala, ki bo začela redno obratovati v letu 1982. Na izgradnjo te investicije je vezan fizični obseg proizvodnje, ki se bo povečeval po 7,4 %-ni letni stopnji. TOZD Livarna barvnih kovin načrtuje zaradi neustreznih prostorskih kapacitet, ki omejujejo fizični porast in tudi tehnološki razvoj, izgradnjo nove livarne v Ivančni gorici v predračunski vrednosti cca 180 milijonov din, pri čemer bodo zagotovili 70 % lastnih in združenih sredstev. Po izgradnji te naložbe, začetek rednega obratovanja predvidevajo v letu 1984, se bo fizični obseg proizvodnje podvojil in bo naraščal po poprečni letni stopnji 27 %.

V celotni delovni organizaciji predvidevajo velik porast dohodka (poprečna letna stopnja rasti 14,7 %), ki temelji na realizaciji že omenjenih novih naložb, dopolnjevanja obstoječe proizvodnje, rasti, produktivnosti dela in pospeševanju izvoza.

Delovna organizacija Livar je razmeroma malo odvisna od uvoza, ki se ne bo bistveno povečeval, predvsem pa načrtujejo velik porast izvoza, saj načrtujejo v obdobju 1981–1985 14-kratno pokritje uvoza z izvozom.

Izhajajoč iz sprejetih smernic razvoja bo TOZD Motvoz in platno Grosuplje povečevala proizvodnjo polipropilenskih izdelkov z usmeritvijo na proizvodnjo reprodukcijskih materialov. Osvojili bodo proizvodnjo novih izdelkov, ki so embalaže za pakiranje (ventil vreče, kontejner vreče, koširane PP tkanine), polipropilenska štapel vlakna finih denjaž in polipropilensko prejo konopljenega tipa.

V tem srednjeročnem obdobju bodo realizirali investicije v skupnem znesku 255.670 tisoč din, ki bodo zbrana iz sledečih virov: iz lastnih sredstev 46.430 tisoč din, iz združenih sredstev 91.645 tisoč din, kredit LB 63.000 tisoč din in iz ostalih virov 54.595 tisoč din.

Omenjena sredstva bodo porabljena za opremo, to je 162.070 tisoč din, za gradbene objekte 65.400 tisoč din in za obratna sredstva 28.200 tisoč din. Na podlagi teh investicij bo opravljena modernizacija tkalnice in ekstruzije, vrvarne, povečana bo proizvodnja PP štopel vlaken in ventil vreč. Investicija obsega tudi izgradnjo zaklonišč.

Z realizacijo investicij bo kljub zmanjševanju zaposlenosti 2 % letno dosežen večji fizični obseg proizvodnje in sicer od 4.305 ton proizvedenih proizvodov v letu 1981 na 9.306 ton v letu 1985.

V zunanjetrgovinski menjavi bodo delavci TOZD v petletnem obdobju zagotovili 159 % pokrivanje uvoza z izvozom blaga. Celokupni devizni promet s tujino bo za TOZD potekal preko Ljubljanske banke – Gospodarske banke.

V delovni organizaciji Kovinostroj Grosuplje načrtujejo za prihodnje srednjeročno obdobje, da bo celotni prihodek naraščal s poprečno letno stopnjo 9,7 %, dohodek pa 9,1 %, dohodek na delavca pa po poprečni letni stopnji 5,5 %. Akumulacija v primerjavi z dohodkom bi znašala leta 1985 36,9 %.

Z investicijsko dejavnostjo bo DO Kovinostroj modernizirala proizvodni proces in izboljšala tehnologijo proizvodnje. Do leta 1985 bo v investicije vloženi 69,7 milijonov din od tega 66,4 % lastnih sredstev.

Glede na zaostreno zunanjetrgovinsko situacijo bodo morali spremeniti svojo dosedanja enostransko odvisnost od zunanje trga. Nujno je pospešiti izvoz proizvodov in s tem omogočiti uvoz repromaterialov. V oskrbovanju s pločevino bo potrebno še nadalje iskati možnosti na domačem trgu preko samoupravnega dogovarjanja s proizvajalci.

Izvoz bo v prihodnjem srednjeročnem obdobju naraščal s poprečno letno stopnjo 14,9 %. Uvoz bo predvidoma naraščal po poprečni letni stopnji 6,4 %. Pokritje uvoza z izvozom bi v letu 1985 doseglo 71,2 %.

Zaposlovanje bo naraščalo po poprečni letni stopnji 3,4 %. Izboljšati bi morali kvalifikacijsko strukturo zaposlenih.

Srednjeročni plan delovne organizacije Black&Decker predvideva predvsem povečanje že obstoječih kapacitet. Kvaliteten premik se predvideva na področju uvajanja nove tehnologije, to je barvanje na principu plastificiranja s prahom in s tem prenehanje odvisnosti od zunanjih kooperantov. Nadaljnje se bodo izredno povečale kapacitete orodjarne, kar bi omogočilo izdelavo lastnih orodij, proizvajali bodo nov izdelek – delovna miza, s tem se bo celotna realizacija bistveno povečala in omogočila večjo ponudbo strojev na domačem trgu. Več pozornosti bodo posvetili kvalitetnim uslugam v servisno-tehnični službi. Izgradnja novih proizvodnih prostorov (predračunska vrednost cca 70 milijonov din) bo omogočila povečanje proizvodnje in bo pridobljen nujno potrebni montažni prostor za delovno mizo.

Temeljna organizacija združenega dela Stikalni elementi Dobropolje je bila konstituirana koncem leta 1979, prej je delovala kot obrat v sklopu TOZD TELA Ljubljana, ki je bil ustanovljen 1960. leta. Glavna dejavnost TOZD Stikalni elementi je proizvodnja jakotočnih stikalnih in zaščitnih elementov ter jakotočnih pomožnih relejev za industrijo.

Delovni pogoji so izredno slabi, saj na enega zaposlenega odpade približno 2 kv. m bruto delovne površine. Ker obstoječi prostori onemogočajo vsako povečanje kapacitet, bodo zgradili novo proizvodno halo, ki bo obsegala 2.400 kv. m bruto površino, od tega odpade na proizvodne in skladiščne prostore 1.653 kv. m, ostalo na energetski objekt in kotlovnico, predračunska vrednost investicije znaša cca 82 milijonov din, v kateri je zajetih le 30 % kreditnih sredstev. TOZD Stikalni elementi Dobropolje je edini proizvajalec bimetalnih relejev v Jugoslaviji, precej pa tudi izvozi na zahodnoevropsko tržišče. Izgradnja nove proizvodne hale je nujna za potrebe nove proizvodnje, ki bo prispevala k povečevanju izvoza ter zmanjšanju uvoza.

Glavna naloga delovne organizacije Stolarna Dobropolje bo nadaljnji razvoj in modernizacija finalne proizvodnje, zato je treba dokončati izgradnjo žagalnice lesa, zamenjati iztrošeno strojno opremo, povečati energetsko postajo (kotlovnico) in rekonstruirati mizarno.

Rekonstrukcija kotlarne bo izvršena v letu 1981, za katero potrebujejo 38.824 tisoč din sredstev. Od tega bo lastnih sredstev 13.530 tisoč din iz združenih sredstev 10.000 tisoč din in iz kreditov 15.294 tisoč din.

Rekonstrukcija mizarne bo izvršena v letih 1982–1984 in bo zanj potrebni 72.400 tisoč din sredstev. Lastnih sredstev je zagotovljenih 33.760 tisoč din, 15.160 tisoč din iz združenih sredstev in 23.480 tisoč din iz kreditov.

Z izvedbo teh nalog bi za 2 % povečali zaposlenost in dosegli 10 % letno rast družbenega proizvoda. Dejavnost proizvodnje naj bo tudi v bodoče usmerjena v izvoz, tako da ne bi povzročila

deficita v lastni devizni bilanci. Izvoz bo naraščal s povprečno letno stopnjo 12 %, uvoz pa 30 %, ki sedaj predstavlja zelo majhno vrednost. V prihodnjih petih letih bo izvoz pokrival 262 % uvoza.

TOZD Sinoles Ivančna gorica načrtuje v prihodnjem srednjeročnem obdobju dve investiciji. V letu 1981 preselitev delovne enote Stična v halo Ivančna gorica in izgradnjo nove proizvodnje hale v letu 1984. S preselitvijo delovne enote Stična bo dosežena modernizacija ploskovne proizvodnje, katere del bo namenjen izvozu. Z izgradnjo nove hale bi dosegli proizvodnjo 18000 kom izolacijskih oken v skupni vrednosti 90.000.000 din.

Za izvedbo obeh investicij je potrebno zagotoviti 72.358 tisoč din. Iz lastnih in združenih sredstev bo zagotovljenih 45.975 tisoč din, ostalo pa iz kreditov in drugih sredstev.

Iskra Zmaj TOZD Specialne baterije bo izvoz v prihodnjem srednjeročnem obdobju povečal tako, da bo rasel po povprečni stopnji 25 %, medtem ko bo uvoz rasel po povprečni realni stopnji 5,4 %. V prvih dveh letih srednjeročnega obdobja izvoz ne bo pokrival uvoza, v zadnjih treh letih pa se izvoz poveča tako, da bo v petletnem obdobju izvoz pokrival 113 % uvoza. V TOZD bo dohodek naraščal s povprečno letno stopnjo 4,8 %. Za doseganje planiranega dohodka pa je potreba izboljšati proizvodno opremo in delovne prostore. V ta namen so zagotovili 41.700 tisoč din sredstev.

Poleg navedenih investicij bo Elektrotehna TOZD Elpis adaptirala stavbo v Šentvidu pri Stični, katero je odkupila od TOZD Sinoles Ivančna gorica, za potrebe novega obrata, v katerem se bo lahko zaposlilo cca 50 delavcev. Predračunska vrednost predvidene investicije bo znašala cca 15 milijonov din.

GRADBENIŠTVO

Obseg gradbenih del bo zaradi objektivnih tržnih razmer in omejene investicijske porabe glede na obdobje 1976–1980 zmanjšan, zato se tudi delež gradbeništva v družbenem proizvodu ne bo tako dinamično povečeval.

Največja organizacija združenega dela na področju gradbeništva kot tudi v celotnem gospodarstvu občine je delovna organizacija Splošno gradbeno podjetje Grosuplje, v kateri je združenih pet temeljnih organizacij združenega dela, dve s sedežem v občini Grosuplje. Osnovna usmeritev DO SGP v naslednjem srednjeročnem obdobju je stanovanjska gradnja, povečali pa bodo proizvodnjo betonskih montažnih elementov. Od leta 1984 dalje bodo ponudili tržišču cenovno konkurenčno alternativo montažni individualni hiši, primerno tudi za gradnjo na slabše nosilnih tleh. Ta program je ključnega pomena za dolgoročni razvoj delovne organizacije.

Dejavnost SGP Grosuplje v obdobju 1981–1985 na področju izvoza še ne bo imela neposrednega vpliva na rast delovne organizacije, predvsem je pomembna z vidika preskrbe z deviznimi sredstvi, ki so potrebna za uvoženo proizvodno in informacijsko opremo. Za dolgoročni razvoj delovne organizacije je pomembno, da bodo od 1983. leta dalje izvajali gradbeno dejavnost tudi v širšem jugoslovanskem prostoru, oziroma tam kjer bo občutno nižja zasičenost gradbenega trga.

Zaradi zaostrenih pogojev gospodarjenja se bo okrepil družbeni interes, pa tudi interes samostojnih OZD za dolgoročno sodelovanje, v nekaterih primerih pa tudi za priključitev k DO SGP Grosuplje. Na podlagi možnih integracij načrtujejo, da bo celotni prihodek rasel po povprečni letni stopnji 6 %, zaposlenost 4 %, v primeru dosedanje velikosti delovne organizacije pa bo celotni prihodek rasel po 3,8 %, dohodek 4,2 % in število zaposlenih po 2 %-ni letni stopnji.

TOZD Kovinsko lesni obrat Grosuplje načrtuje izgradnjo obrata kalupne tehnike, ki bo potekala v dveh fazah in rekonstrukcijo žagarskega obrata. Predračunska vrednost omenjenih investicij znaša cca 230 milijonov din, pri tem bodo zagotovili 64 % lastnih sredstev. Načrtovane investicije TOZD Splošne gradnje so opredeljene v poglavju urejanje prostora.

Pogodbena organizacija združenega dela Elektroservis Grosuplje izvaja instalacije jakega in šibkega toka vključno s proizvodnjo elektro-kovinskih izdelkov. V tem srednjeročnem obdobju bodo dali poudarek optimalnemu izkoriščanju obstoječih in načrtovanih zmogljivosti, posebno pozornost bodo posvetili specializaciji dela.

Investicijska politika POZD je v obdobju 1981–1985 usmerjena v etapno izgradnjo začrtanega investicijskega programa in nabava strojev ter opreme po letnih prioritarnih listah. Investicije se bodo financirale iz lastnih sredstev, kreditov bank, združenih sredstev in kreditov izvajalcev.

Število zaposlenih se bo povečalo za 74 delavcev, nadaljevali bodo z načrtnim izobraževanjem in usposabljanjem delavcev. Na podlagi realizacije vseh zastavljenih nalog predvidevajo, da bodo

dosegli 16,1 %-no povprečno letno rast dohodka in bi leta 1985 znašal cca 76 milijonov din.

Delovna organizacija Instalacije Grosuplje načrtuje izgradnjo proizvodne hale za razširitev proizvodnje elementov strojnih instalacij. Velikost proizvodne hale bo cca 2.500 kv. m. S tem bodo pridobili 60 delovnih mest. Investicija bo zaključena v letu 1983 za katero je treba zagotoviti 40.000 tisoč din. Od tega bo lastnih sredstev 8.000 tisoč din, sredstev sovlagateljev 12.000 tisoč din in 20.000 tisoč din kreditov.

TRGOVINA IN PRESKRBA PREBIVALSTVA

Kvalitetna in stabilna preskrba prebivalstva bo ena izmed temeljnih nalog v naslednjem planskem obdobju.

Odgovorni nosilci osnovne preskrbe z izdelki široke potrošnje bodo na podlagi ugotovljenih potreb po teh izdelkih zagotavljali preskrbo na podlagi izdelanih materialnih bilanc.

Na podlagi izdelanega in sprejetega programa oblikovanja in dopolnjevanja občinskih blagovnih rezerv osnovnih življenjskih izdelkov bomo zagotovili z občinskimi blagovnimi rezervami 60-dnevno osnovno preskrbo prebivalstva. Dopolnjevanje občinskih blagovnih rezerv bo prilagojeno tržnim razmeram.

Izboljšanje osnovne preskrbe prebivalstva bo doseženo z bolj urejenimi dohodkovnimi odnosi med proizvodnjo in trgovino, večjo produktivnostjo dela, boljšim izkoriščanjem kapacitet in z izgradnjo novih objektov osnovne preskrbe. Nosilec razvoja trgovine v občini bo še nadalje ABC Pomurka DO Tabor Grosuplje, ki bo z izgradnjo novih trgovin bistveno povečala svojo poslovno dejavnost ter s tem tudi dosegla veliko povečanje dohodka, predvsem v TOZD Maloprodaja, ki predvideva, da bo dohodek naraščal po 13 %-ni povprečni letni stopnji. Veliko pozornost bodo namenili štipendiranju in izobraževanju kadrov, saj bodo z izgradnjo novih trgovin potrebovali 80 novih delavcev.

Na področju trgovine se predvideva v obdobju 1981–1985 gradnja naslednjih trgovskih objektov:

- center osnovne preskrbe na Grosupljem (predračunska vrednost cca 80 milijonov din, investitor DO Tabor TOZD Maloprodaja),
- samopostrežna trgovina na Mrzlih njivah (predračunska vrednost cca 11 milijonov din, investitor DO Tabor TOZD Maloprodaja),
- samopostrežna trgovina v Jerovi vasi (predračunska vrednost cca 12 milijonov din, investitor DO Tabor TOZD Maloprodaja),
- samopostrežna trgovina v Stični (nosilec investicije DO Tabor TOZD Maloprodaja),
- samopostrežna trgovina v Višnji gori v stanovanjsko poslovni zgradbi, ki jo bo gradila za trg delovna organizacija SGP Grosuplje,
- samopostrežna trgovina v Radohovi vasi in trgovina z repro-materialom v Ivančni gorici (nosilec investicije KZ Stična).

Z izgradnjo cca 3750 kv. m prodajnih površin, katerih večji del predstavlja izgradnja centra osnovne preskrbe na Grosupljem, se bodo sedanje površine povečale za 100 %, s čimer se bo bistveno izboljšala osnovna preskrba občanov. Skladiščni prostori za živilsko in neživilsko blago se bodo povečali za cca 3000 kv. m.

Izboljšala se bo tudi ponudba gradbenega materiala, stavbnega pohištva, opreme, repro materiala za kmetijstvo in drugih artiklov.

OBRT

Malo gospodarstvo je pomembno kot vezni člen industrije in trgovine in je v današnjem času potrebno predvsem z vidika dopolnjevanja velikoserijske proizvodnje, saj ta nenehno izloča iz produkcijskih programov velikih organizacij določen asortiment polizdelkov, in sestavnih delov, ki so izdelani v manjših količinah in po individualnih naročilih. Posamezni primeri razvoja industrijskih delovnih organizacij nam zgovorno potrjujejo, da so ravno obrtna podjetja solidna osnova za prehod na serijsko industrijsko proizvodnjo in s tem tudi osnova za nastanek novih industrijskih dejavnosti.

DRUŽBENI SEKTOR

PEKARNA Grosuplje predvideva v naslednjem srednjeročnem obdobju:

- povečevati proizvodnjo kmečkega kruha vsaj za 4 % letno,
- začeti s proizvodnjo mešanih kruhov, ki naj predstavljajo v strukturi proizvodnje vsaj 10 %,
- razširiti asortiman ostalih posebnih vrst kruha,
- povečati proizvodnjo pekovskega peciva na 15.000 kom dnevno in
- začeti s proizvodnjo keksov in nekaterih drugih slaščičarskih

proizvodov, kjer se ne uporablja linijska proizvodnja.

Glede na to, da so zaključili z izgradnjo nove pekarnice, bodo vlaganja v naslednjih letih usmerjena zlasti v nakup nove opreme, pri čemer gre za realizacijo druge in tretje faze investicijskega programa.

Ti dve fazi obsegata:

- nabavo in montažo dveh polavtomatskih peči,
- nakup linije za pekovsko pecivo,
- nakup stroja za oblikovanje francoskega kruha,
- nakup posameznih strojev in delovnih priprav za proizvodnjo peciva,
- postavitev zunanjih silosov za skladiščenje moke,
- preureditev sedanjih skladiščnih prostorov v proizvodnje prostore.

V TOZD Splošno mizarstvo Grosuplje so ugotovili, da pri obstoječi tehnologiji in prostorskih kapacitetah program individualne proizvodnje ni dovolj racionalen, to pa pomeni, da je potrebno del kapacitet preusmeriti v izdelavo serijskega artikla. Zaradi večjih naložb, ki so bile že realizirane v tem srednjeročnem obdobju TOZD ne namerava vlagati večjih sredstev. V letih 1984 in 1985 predvideva nakup strojev in opreme, ki jih bodo uvozili. Da bi si pridobili lastna devizna sredstva nameravajo v naslednjih letih izvoziti vsaj 5 % od celotne realizacije.

ZASEBNI SEKTOR

Hitrejši razvoj malega gospodarstva v občini ni pomemben le z vidika njegovega deleža pri doseganju najpomembnejšega srednjeročno zastavljenega cilja, dviga rasti družbenega proizvoda občine, temveč tudi z vidika politike zaposlovanja občanov. Danes zaposluje zasebni sektor obrti 247 delavcev. Ugotavljamo, da je mogoče v okviru te panoge najhitreje povečati število zaposlenih. To je mogoče doseči ob močni podpori vseh faktorjev v občini z razvojem novih proizvodnih in uslužnostnih dejavnosti. S tem bomo tudi dosegli večje približevanje delovnih mest kraju bivanja prebivalstva, zmanjševali bomo pretežno nerazvitost posameznih področij občine in vplivali na zmanjšanje dnevne migracije.

Zasebna obrt, tako proizvodna kot storitvena, je dosegla v zadnjih letih hitrejši napredek in pomeni kvalitetno dopolnilo celotnega gospodarstva in pomemben element razvoja življenjske ravni občanov. Ugotavljamo, da so še vedno velike možnosti razvoja serijske predvsem pa uslužnostne obrtne dejavnosti. Na to so nas opozorili podatki o stanju obrti po posameznih krajevnih skupnostih.

Obrt je zastopana v vseh 23 krajevnih skupnostih, vendar pa imajo nekatere le avtoprevoznike. V glavnem je obrt skoncentrirana v Grosupljem, Šmarju, Ivančni gorici, Stični, Šentvidu in Dobropolju. Obrtne storitvene dejavnosti so v glavnem prisotne v lokalnih centrih. Na to vpliva število prebivalstva in prisotnost industrije. Še bolj se moramo zamisliti nad deficitarnostjo določene uslužnostne obrti, saj določene obrtne dejavnosti sploh ni ali pa ne more pokriti potreb na določenih območjih.

Premalo je bilo doslej storjenega v občini za vzpodbujanje obrtnikov, ki imajo pogoje za ustanovitev POZD, za njihovo boljše obveščenost o pogojih gospodarjenja, poslovnega odločanja in upravljanja v takih organizacijah.

Naslednja tabela prikazuje gibanje števila obrtnikov po dejavnostih od leta 1976 do leta 1980. Skupno število obrtnikov je prva tri leta v srednjeročnem planu 76/80 nihalo okrog števila 149. V letu 1979 se je znatno dvignilo, saj znaša porast 15 %, medtem ko se konec leta 1980 poveča na število 190. Za tako gibanje obstaja razlaga v splošnih gospodarskih gibanjih ter zaostreni gospodarski situaciji v posameznih dejavnostih.

Pri podrobni analizi povečanja obrti po dejavnostih se je najbolj povečalo število avtoprevoznikov. V zadnjem obdobju se to število že znižuje, vendar še vedno dosega skoraj dvakratno število avtoprevoznikov v primerjavi z letom 1976. Avtoprevozniki imajo v občini, enako kot ostali obrtniki, zagotovljene pogoje za normalno delovanje, vendar samo sklicevanje na obrtni zakon, brez proučevanja politike prevoza v gospodarstvu, ne vzdrži dolgoročne usmeritve.

Število nosilcev obrti gostinske dejavnosti se ne spreminja, le-teh je že več let okrog 34.

TABELA 18: GIBANJE OBRTNİŠTVA V OBČINI

OBRTNA DEJAVNOSTI	1976	1977	IND 77/76	1978	IND 78/77	1979	IND 79/78	1980	IND 80/79	Bazni ind.
SKUPAJ	149	147	99	149	101	171	115	186	109	125
izdelava predmetov iz nekovin	2	2	100	2	100	2	100	2	100	100
izdelava in popravilo kovinskih izdelkov	30	29	97	36	124	43	119	47	109	157
izdelava in popravilo elektrotehničnih izdelkov	4	4	100	4	100	6	150	8	133	200
izdelava in popravilo lesenih predmetov	25	26	104	25	96	23	92	24	104	96
izdelava in popravilo tekstilnih predmetov	8	9	113	8	89	8	100	9	113	113
izdelava in popravilo predmetov iz usnja in gume	3	3	100	2	67	2	100	2	100	67
izdelava živilskih proizvodov	11	9	82	6	67	6	100	7	117	64
izdelava in popravilo raznovrstnih proizvodov	7	7	100	8	114	10	125	11	110	157
stavbna obrt in izdelava gradbenega materiala	31	28	90	25	89	35	140	42	120	136
osebne storitve in sto- ritve gospodinjstvom	28	30	107	33	110	36	109	36	100	129
avtoprevoznništvo	63	79	125	93	113	114	123	133	108	211
gostinstvo	34	34	100	35	103	35	94	33	100	97
prodaja na drobno	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-

V dokaj dinamičnem porastu je stavbna obrt in izdelava gradbenega materiala, ki v zaostreznih energetskih pogojih in splošnem pomanjkanju gradbenega materiala v trgovinah zapolnjuje vrzel. Na tem področju obstaja izredno dobra opremljenost z mehanizacijo, ki zagotavlja, dolgoročno orientacijo za nadaljnji razvoj. Ugodno se giblje dejavnost – izdelava in popravilo raznovrstnih proizvodov – saj so indeksi izredno visoki. To dejavnost bo potrebno še razvijati, ker se število obrti dviga od 7 v letu 1976 na 11 po zadnjih podatkih. Izdelava živilskih proizvodov hitro upada, saj je bilo v letu 1976 obrtnikov iz te dejavnosti 11, leta 1980 pa le še 7. Izredno umerjeno rast beleži izdelava in popravilo lesenih predmetov,

Zaposleni v zasebnem sektorju so po družbeno ekonomskem

položaju izenačeni z zaposlenimi v družbenem sektorju, zato prispevajo s svojim delom enak delež k razvoju družbe kot ostali. Po hitrosti rasti in deležu vseh zaposlenih je v osredju stavbna obrt in izdelava gradbenega materiala. V tej strukturi so zajeti zidarji, pleškarji, tesarji in instalaterji vseh vrst. V naslednjem srednjeročnem obdobju pričakujemo še hitrejše zaposlovanje.

Ustvarjalnost naših občanov dokazuje tudi dejavnost v izdelavi in popravilu raznovrstnih proizvodov, saj se je v zadnjem času zaposlilo na tem področju 9 delavcev. Na področju izdelave živilskih proizvodov se zaposlenost v zadnjih petih letih ne spreminja. Izdelava in popravilo lesenih predmetov kot dejavnost beleži dokaj umerjeno rast, saj se število zaposlenih na tem področju giblje od 22 do 30 delavcev.

TABELA 19: GIBANJE UČENCEV V OBČINI

OBRTNE DEJAVNOSTI	1976	1977	IND 77/76	1978	IND 78/77	1979	IND 79/78	1980	IND 80/79	Bazni ind.
SKUPAJ	41	50	122	52	104	56	108	57	102	139
izdelava predmetov iz nekovnin	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
izdelava in popravilo kovinskih izdelkov	15	23	153	25	109	27	108	24	89	160
izdelava in popravilo elektrotehničnih izdelkov	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
izdelava in popravilo lesenih predmetov	3	4	133	3	75	3	100	4	133	133
izdelava in popravilo tekstilnih predmetov	4	1	25	1	100	3	300	3	100	75
izdelava in popravilo predmetov iz usnja in gume	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
izdelava živilskih proizv.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
izdelava in popravilo raznovrstnih proizvodov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
stavbna obrt in izdelava gradbenega materiala	4	5	125	3	60	3	100	1	33	25
osebne storitve in sto- ritve gospodinjstvom	15	17	113	20	118	20	100	24	120	160
avtoprevoznništvo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
gostinstvo	3	2	67	4	200	5	125	6	120	150
prodaja na drobno	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Ugoden trend razvoja v letu 1976 – 1980 glede na gibanje števila učencev kaže, da bo tudi v naslednjem srednjeročnem obdobju relativno velika rast novih učencev zlasti v dejavnostih:

- izdelava in popravilo lesenih predmetov,
- stavbna obrt in izdelava gradbenega materiala,
- izdelava in popravilo tekstilnih predmetov,
- gostinstvo,
- ostale osebne storitve in storitve v gospodinjstvu

Nadaljnji razvoj obrti bo temeljil na naslednjih elementih:

- ustrezno začrtana urbanistična politika, ki zajema opredeljen odnos do pridobivanja in oddajanja parcel za proizvodno in storitveno obrt z vsemi specifičnostmi. Gre za to, da nekateri storitveni obrtniki želijo odpreti kleparske, vozničarske, avtomehanične delavnice, če bi dobili zemljišča za zadostno površino, vendar ne obremenjena po kv. m površine za komunalni prispevek, ampak po številu in profilu priključkov (voda, kanalizacija, elektrika itd.),
- na osnovi zakona o davkih občanov opredeljena davčna politika s sistemom olajšav za investicije in storitveno obrt,
- opredelitev občine do vključevanja zasebne obrti v SLO in na tej osnovi izdelan obrambni načrt oz. z elementi tega načrta zajeti zasebno obrt v obrambnih načrtih KS in drugih strukturah SLO in družbene samozaščite,
- v povezanosti vloge bank, olajšave za investicije in opredeljenosti Komunalne skupnosti do razvoja obrti je treba dati posebno pozornost. Navedeni vsklajeni elementi bodo prispevali k

hitrejšemu razvoju tistih dejavnosti v obrti, ki trenutno izkazujejo deficit oz. se glede na možnost prepočasi razvijajo.

Obstoječi sistem, urejen v obrtnem zakonu in določen za izdajanje obrtnih dovoljenj in urejanje ostalih vprašanj s področja obrti, učnih in delovnih razmerij pri samostojnih obrtnikih, daje zadostno podlago za hiter nadaljnji razvoj v občini. Ta razvoj na osnovi zakonskih predpisov pa izredno hitro dobi prizvok stihije, če ne bomo v davčnih predpisih in opredelitvi komunalne skupnosti zagotovili selektivnega pristopa za vključevanje posameznih dejavnosti v razvoj občine.

Dosedanja praksa na področju avtoprevoznništva opozarja na to, da stihijsko izdajanje dovoljenj ne prispeva k razvoju področja. Zato je treba v okviru zakonskih možnosti izdajo dovoljenj omejiti in v okviru pristojnosti občinskih organov proučiti možnost za zmanjšanje obsega te dejavnosti pri obstoječih nosilcih obrti. To pa ne pomeni absolutne zapore, saj bo glede na interes OZD, v okviru zakonske ureditve možno izdati obrtno dovoljenje občanom, ki načrtujejo trajno obliko kooperacije z združenim delom.

Občinski organi imajo na število in gibanje obrtnih dovoljenj izredno skromen vpliv, zato je treba globalno orientacijo o podpori razvoja obrti prenesti v samoupravne plane temeljnih subjektov planiranja in zagotoviti vsklajen pristop.

V obdobju do leta 1985 bo posebne pozornosti deležna storitvena obrt. Po ugotovitvah beležimo občuten primanjkljaj obrtnikov za storitve. Ocenjuje se, da bi potrebe po storitvah lahko pokrivalo petkrat več obrtnikov kot jih ob koncu leta 1980. Najbolj deficitne so naslednje dejavnosti:

- servis gospodinjskih aparatov,
- servis radio in TV aparatov,
- servis kmetijskih strojev,
- avtomehanika,
- avtoelektričarstvo,
- vodovodno instalaterstvo,
- elektroinstalaterstvo,
- kovaštvo,
- čevljarstvo,
- dimnikarstvo,
- urarstvo,
- krojaštvo

Ob zagotavljanju pogojev za razvoj storitvene obrti pa ne smemo prezreti dejstva, da se celoten razvoj občine in s tem tudi potrebe občanov uresničujejo v večjih centrih, zato je treba z vsemi možnimi ukrepi zagotoviti, da se storitvena obrt razvija v večjih urbanih centrih kot so: Grosuplje, Ivančna gorica in Dobropolje. Glede na hitro rast naselja Grosuplje je treba upoštevati mnenje Obrtnega združenja, da se za potrebe storitvene obrti zgradijo lokali na najmanj štirih lokacijah. Skupaj bi v naselju Grosuplje potrebovali najmanj 16 delavnic za storitveno obrt. Po 4 delavnice bi bile potrebne v Ivančni gorici in Dobropolju. Razen lokalov za storitveno obrt je treba zagotoviti prostore za prodajalno sadja in zelenjave v Ivančni gorici in vrtnarijo na območju občine.

Glede na majhno akumulativnost storitvene obrti ni pričakovati, da bo s strani prosilcev oz. interesentov posebno velik interes za vlaganja v lokale. Realna možnost obstaja v družbeno usmerjeni gadnji preko SSS in v zasebnih hišah v obrtni coni za potrebe storitvenih delavnic. Za take primere bo potrebno angažirati tudi združena sredstva bank pod ugodnimi pogoji. Za razvoj obrti morajo skladno delovati vsi organi, ki s svojim delom pokrivajo področje obrti v najširšem smislu. V tem okviru morajo izobraževalne institucije, obrtna združenja in sindikat vložiti potrebne napore za funkcionalno izobraževanje obrtnikov in pri njih zaposlenih delavcev. Glede na preobrazbo zakonodaje s področja davkov je treba proučiti vse možnosti za poenostavitev evidenc in uvedbo vzpodbudnih davčnih olajšav ter možnosti pavšalne obdavčitve. Služba za družbene prihodke mora to nalogo izvrševati po vsakokratni spremembi odloka o davkih in glede na utemeljene potrebe družbenih svetov, obrtnikov in drugih organov.

Z novelacijo urbanističnega programa je zagotovljeno preko 15 ha zemljišč za razvoj obrti. Komunalna skupnost mora upoštevati izhodišča in elemente tega programa in čimprej pripraviti ta zemljišča za oddajo interesentom za gradnjo. Gradnja v obrtni coni zahteva znatna finančna sredstva, zato morajo pristojni organi in banka ustvariti tak sistem kreditiranja, ki bo stimuliral tovrstno gradnjo.

Razvoj obrti pogojuje tudi politika zaposlovanja in družbenega

standarda obrtnikov in pri njih zaposlenih delavcev. Ob učinkovitem izvajanju možnih ukrepov za razvoj obrti so tudi možnosti zaposlovanja na področju drobnega gospodarstva izredno velike.

Združenje obrtnikov, komite za družbeno planiranje in gospodarstvo ter LB morajo v tem planskem obdobju ustvariti pogoje za ustanovitev obrtne zadruga.

PROMET

Prometna dejavnost dobiva vse pomembnejšo družbeno ekonomsko vlogo. Od učinkovitosti in skladnosti prometa in zvez je v veliki meri odvisen razvoj celotnega gospodarstva. V cestnem tovrstnem prometu se bo tovrstna transportna dejavnost omejila samo na ekonomsko upravičene cestne transporte, ostale pa bo po sporazumu prevzel železniški promet. Cestni prevozniki bodo v povezavi z drugimi nosilci transportnih storitev razvijali predvsem sodobne oblike integralnega transporta.

Transportno podjetje Avtoprevoz Ivančna gorica, ki opravlja dejavnost prevoza blaga in vzdrževanje cestnih motornih vozil, svoj nadaljnji razvoj načrtuje vsklajeno s splošno politiko razvoja cestnega prometa v Jugoslaviji. Glede na to, da bo železnica prevzela težje tovore na daljše relacije, se bo delovna organizacija postopoma preusmerjala na vozila manjših nosilnosti. V letu 1985 bodo začeli redno obratovati v novo zgrajenem servisnem obratu in obratu tehničnih pregledov motornih vozil. Načrtovana investicija bo po predvideni predračunski vrednosti znašala cca 110 milijonov din.

GOSTINSTVO IN TURIZEM

V prihodnjem petletnem obdobju bomo skrbeli za ohranitev naravnih lepote in intenzivneje izkoriščali naravne danosti območja doline Krke, Dobropoljske doline, okolica Polževega in Taborske jame z okolico Tabora. Pospeseno rast turizma in gostinstva načrtujemo z izboljšanjem turistične ponudbe, ki naj bi bila enotna in celovita. Zagotavljali bi jo preko organizacij združenega dela in osebnih gostincev, turističnih agencij in občanov, ki se ukvarjajo z kmečkim turizmom.

V družbenem sektorju poslujeta dve gostinski organizaciji združenega dela s sedežem v občini, ki sta se v svojih planskih usmeritvah opredelili predvsem za adaptacije in razširitve obstoječih zmogljivosti s ciljem izboljšanja kakovosti gostinskih storitev.

Načrtovane investicije DO Tabor TOZD Polzevo:

- izgradnja obrata družbene prehrane na Grosupljem,
- rekonstrukcija obrata Pri mostu,
- rekonstrukcija obrata v Ivančni gorici,
- v povezavi v TOZD Maloprodaja bodo zgradili trgovsko gostinski objekt (bufet).

E. RAZVOJ GOSPODARSKIH DEJAVNOSTI POSEBNEGA POMENA IN GOSPODARSKA INFRASTRUKTURA

KMETIJSTVO

Kmetijstvo je na področju občine Grosuplje pomembno kot pogoj osnovne biološke eksistence prebivalstva in kot eden pomembnih dolgoročnih faktorjev razvoja.

A) PROIZVODNJA

Naravni pogoji so najbolj primerni za živinorejo in poljedelstvo, ki sta vodilni kmetijski panogi. Na področju živinoreje prednjačita govedoreja in prašičereja, vendar še vedno ne z zadovoljivo proizvodnjo. V govedoreji se to kaže zlasti v nizki proizvodnji mleka po kravi, nizki povprečni teži izpitane goveda, v neracionalni porabi mesa, kot posledici zakola telet in mlade živine, v celoti neizkoriščenih naravnih možnosti travniškega predela in v dosedaj še neizkoriščeni možnosti specializacij in povečanja produktivnosti v zasebnem in družbenem sektorju.

Vzrokov, ki negativno vplivajo na razvoj govedoreje je več, predvsem pa so: neustrezne in nestabilne cene, predvsem pri proizvodnji mesa, ki otežkočajo dolgoročno specializacijo proizvodnje; relativno visoka zadolženost družbenega kmetijstva in dela zasebnih kmečkih gospodarstev; prehitra deagrarnizacija in neustrezna starostna struktura kmetijskih proizvajalcev (leta 1976 je bilo v občini 5.346 kmečkega prebivalstva, leta 1979 pa samo še 4.416 in od tega 1/3 starejših od 60 let); relativno velika razdrobljenost zemljišč v okviru mešanih kmetijskih proizvajalcev; neustrezna in nesigurna predelovalna baza in premajhne skladiščne kapacitete; nestabilni sistem odkupa in neurejeni dohodkovni odnosi in nezadostne tudi kadrovske problemi kmetijskih organizacij združenega dela in nizka izobrazbena stopnja kmečkih proizvajalcev.

Podobna je situacija s prašičerejo, kjer ravno tako obstajajo možnosti za povečanje proizvodnje. Deficit po tovrstni proizvodnji pa nakazuje dobre možnosti plasmana na trgu. Težave pa se kažejo v neurejeni proizvodnji in v premajhnem pridelu krmnih žit, predvsem koruze (pridelane doma) ter v nezadostnih skladiščnih kapacitetah za tovrstno proizvodnjo.

Na poljedelsko proizvodnjo negativno vplivajo predvsem dejavniki splošne narave, kot so razdrobljenost zemljišč, naraščanje urbanizacije ter omejenost v njivskih površinah primernih za poljedelstvo. Intenzivnost izkoriščanja kmetijske zemlje pa je premajhna, da bi omogočala večjo in ožjo specializacijo. Vendar sedanja nizko stopnjo proizvodnje stimulatивно izboljšujejo relativno

ugodnejši finančni pogoji kot pri živinoreji, velika deficitarnost vseh poljedelskih proizvodov, razen krompirja in tradicija pri uveljavljanju semenskega krompirja.

Plan razvoja

Za uspešen razvoj primarne kmetijske proizvodnje v obdobju 1981 – 1985 bomo poleg najustrežnejšega izkoriščanja danih proizvodnih možnosti, odpravljali predvsem negativne faktorje, ki zavirajo hitrejši razvoj kmetijske proizvodnje, z ustreznimi ukrepi pa bomo vzpodbujali procese, ki bodo zagotavljali večanje proizvodnje.

- Nosilci razvoja bodo izvedli predvsem naslednje razvojne naloge:
1. Organizirali močnejšo pospeševalno službo in kadrovske okrepili kmetijske organizacije združenega dela
  2. Vsklajevali dohodkovne odnose
  3. Dodatno stimulirali intenzifikacijo kmetijske proizvodnje
  4. Zagotavljali minimalne agrotehnične ukrepe
  5. Rekonstruirali ustrezne skladiščne in predelovalne kapacitete s surovinsko bazo. Zgradili skladišče semenskega krompirja v Radohovi vasi, investitor KZ Stična
  6. Zmanjševali obstoječe zadolženosti kmetijskih organizacij
  7. Pospesovali pridelovanje krme
  8. Rekonstruirali farmo prašičev in hlev za govedo v Stični, investitor TOZD Prašičereja Stična
  9. V zasebni sektor investirali 222 milijonov dinarjev (136 milijonov dinarjev lastna udeležba, 86 milijonov dinarjev raznih kreditov), investicije kmetijskih zadrug pa bodo v višini 104,35 milijonov dinarjev (lastni delež 21,66 milijonov dinarjev, bančni krediti 46,71 milijonov dinarjev, tuji sovlagatelji 33 milijonov dinarjev, Območna vodna skupnost 2,28 milijonov dinarjev, Kmetijska zemljiška skupnost 600.000 dinarjev, Kmetijsko razvojna skupnost 100.000 dinarjev)
  10. Večali produktivnost in zmanjševali proizvodne stroške v kmetijstvu
  11. Preučili sistem sedanje organiziranosti kmetijstva ter z ustrezno reorganizacijo zagotovili enotno razvojno politiko kmetijstva v občini in racionalnejšo organizacijo dela in enotnost kooperacije, s tem pa tudi izenačili položaj kmetov kooperantov v občini
  12. Razvoj kmetijstva povezovali z narodnoobrambnimi interesi in razvojem kmečkega turizma

TABELA 1: Plan proizvodnje v zasebnem sektorju za obdobje 1981–85

Zap. št.	Vrsta proizvoda	1980	1981	1982	1983	1984	1985	skupaj 81-85	indeks 81-85
1	Mlado pit.govedo (v tonah)	1137	1203	1218	1319	1384	1465	7726	128
2	Ostalo govedo (v tonah)	434	434	470	498	518	539	2902	124
3	Teleta (v tonah)	111	109	107	110	114	117	668	105
4	Plemenska živina (kom)	160	185	205	230	255	275	1310	172
5	Prašiči (v tonah)	100	60	60	60	60	65	405	65
6	Konji (v kom)	120	175	200	210	225	240	1170	200
7	Mleko (v ooo litrih)	7300	7800	7400	8750	9700	10350	51300	142
8	Krompir (v tonah)	1750	2000	2150	2350	1500	1550	11300	88
9	Suha roba (v ooo din)	19150	20190	20830	21570	22310	23060	127110	120
10	Gozdni sadeži in zelišča (v ooo din)	4000	4600	4800	5000	5400	5600	29400	140

VIR: Plani KZ

TABELA 21: Plan proizvodnje v družbenem sektorju za obdobje 1981–85

Zap. št.	Vrsta proizvoda	1981	1982	1983	1984	1985	Skupaj 81–85
1	Mlado pitano govedo (v tonah)	157	200	260	260	260	1137
2	Teleta (v tonah)	40,12	33,2	33,3	33,2	33,2	172,92
3	Plemenske telice (v kom)	350	310	290	290	290	1530
4	Prašiči (v tonah)	1050	1500	2000	2000	2000	8550
5	Mleko (v 000 litrih)	3099	3495	3638	3785	3951	17968
6	Pšenica (v tonah)	104	106	108	109	110	537
7	Silažna koruza (v tonah)	6670	7465	8175	8190	8200	30700
8	Rž (v tonah)	402	427	427	427	427	2110
9	Ječmen (v tonah)	112	-	-	-	-	112
10	Seno (v tonah)	2400	2126	2136	2146	2156	10964
11	Travna silaža (v tonah)	2800	2850	2900	2950	3000	14500

VIR: Plani TOZD na področju kmetijstva v občini

B) KMETIJSKA ZEMLJIŠČA

Kmetijska zemljišča v občini Grosuplje obsegajo 18.705 ha. Od tega je v družbeni lasti 2348 ha (podatki iz leta 1977).

Izključno za kmetijsko proizvodnjo (I. kategorija) je opredeljeno 5.153 ha zemljišč

Izključno za kmetijsko proizvodnjo (I. kategorija) je opredeljenih 5.153 zemljišč. V I. kategorijo so vključena vsa zemljišča, ki so že združena v komplekse v družbeni lasti in pa ostala kmetijska zemljišča, katerih lega in kakovost omogoča intenzivno kmetijsko proizvodnjo, čeprav so precej razdrobljena. Ta kategorija obsega tudi večje zamočvirjene površine, ki jih bomo z izsuševanjem v naslednjih letih lahko vključili v intenzivno kmetijsko proizvodnjo in pa površine v hribovitih predelih, kjer je možna večja usmeritev v živinorejo.

Kmetijska zemljišča so glede na gospodarski pomen zelo različna. V dolinah okrog Grosuplja, Višnje gore, Ivančne gorice, Radohove vasi in Temenice so zelo rodovitna in so tudi vsa obdelana. Intenzivno kmetijsko proizvodnjo zavira le velika razdrobljenost zemljišč, ki so v zasebni lasti kmetov. Zemljišča, ki so v družbeni lasti in so zaokrožena v kompleksih, so večina v dolinah. Kmetijske organizacije obdelujejo v lastni proizvodnji le okrog 1000 ha, ta zemljišča so intenzivno obdelana. Ostale površine obdelujejo kmetje – kooperanti. Na večini teh zemljišč ni organizirano dolgoročno proizvodno sodelovanje s kmeti. Vlaganje v zemljišča je minimalno, zato se rodovitnost vsako leto zmanjšuje. Na zamočvirjenih kompleksih v okolici Grosuplja (cca 400 ha) so bila v letu 1963 sicer izvršena hidromelioracijska dela, vendar se rodovitnost slabša, ker uporabnik (ljubljske mlekarne) ne skrbi za vzdrževanje hidromelioracijskega sistema. Tudi kompleksi sadovnjakov Peč, Blečji vrh, Zg. Slivnica, so slabo obdelani (80 ha).

Večina kmetijskih zemljišč leži v hribovskem svetu, kjer so na vrhovih in hrbtih razmeroma dobro obdelane površine, v glavnem njive in travniki. Intenzivno obdelavo zavira velika razdrobljenost in pa hribovit teren.

Na območju Suhe Krajine so zemljišča zelo slabe kakovosti, saj so do 50 % kamnita. Zaradi pomanjkanja vode ta svet nima dobrih travnikov, je pa precej travnatih planjav za pašo, ki se hitro obraščajo. Tu prevladuje izrazito ekstenzivna kmetijska proizvodnja. Dosti zemljišč je neobdelanih, ker ljudje opuščajo kmetijsko proizvodnjo in se izseljujejo.

V Suhi Krajini so tudi kraška polja. Največje je Dobropoljska dolina, ki je povečini suha, nastopajo pa tudi obdobje poplave, vendar v manjšem obsegu. Kraške doline so v večini zelo rodovitne, intenzivno izkoriščanje zemljišč zavira velika razdrobljenost.

Cilji kmetijsko-zemljiške politike

1. Izvajali bomo hidromelioracije za ureditev režima površinskih voda in agromelioracije za izboljšanje rodnosti kmetijskih površin.
2. Pospeševali bomo medsebojne menjave kmetijskih zemljišč – združevanje (komasacije), da se bo s tem zagotovila racionalnejša obdelava.

3. S samoupravno interesno skupnostjo za gozdarstvo bomo opredelili zemljišča, ki se zaraščajo z gozdom in sklenili sporazum o ukrepih za zmanjšanje zaraščenosti in uvajanje novih družbeno dogovorjenih funkcij takega zemljišča.
4. Kmetijsko zemljiška skupnost bo skupaj s krajevnimi skupnostmi skrbela, da bodo obdelovalci – v lastnem in družbenem interesu zemljišča intenzivno obdelovali in ohranjali rodovitnost.
5. Z vsestransko pomočjo zaščitenim kmetijam bomo nadaljevali in pospeševali modernizacijo in intenzifikacijo zasebnega kmetijstva.
6. Posebno pozornost bo potrebno posvetiti razvoju kmetij v hribovitih, predelih, da bi s tem ohranili te, tudi za ljudsko obrambo pomembne kraje in zemljišča.
7. Za zemljišča, ki so z družbenim planom predvidena za kmetijsko rabo, bomo pripravili agrokarto, ki bo prikazala razvojne usmeritve kmetijstva v občini in dolgoročni načrt porabe kmetijskih zemljišč.

Plan izboljšanja zemljišč v letih 1981–1985

1. Izvedba hidromelioracij na Boštanskem polju (150 ha), hidromelioracije Ratike v Dobropoljski dolini (35 ha) in Muljavskem polju (50 ha). Izboljšanje zemljišč z malimi melioracijami (čiščenje stranskih jarkov in izkop sesalnih jarkov) na Grosupeljskem polju (300 ha) ter ostalih zamočvirjenih območij v občini.
2. Združevanje zemljišč – komasacije v k.o. Radohova vas, Bukovica, Dob, Podboršt, Videm-Dobropolje in Podgora 300 ha.
3. Izboljšanje zemljišč z agromelioracijami na komasacijskih območjih, v sadovnjakovih Peč, Blečji vrh, Zg. Slivnica (80 ha) ter ostalih hribovitih območjih.

TABELA 22: Sprememba kmetijskih zemljišč v l. 1975-79 v občini

leto	Družbeni sektor (v ha)		Zasebni sektor (v ha)		Skupaj zemlj. (ha)	
	kmet. zemlj.	obdelov. zemlj.	kmet. zemlj.	obdelov. zemlj.	kmet. zemlj.	obdelov. zemlj.
1975	2245	1997	16697	13815	18942	15812
1976	2010	1746	17113	14078	18925	15833
1977	2344	1944	16491	12645	18835	14589
1978	2483	2064	16314	13564	18797	15628
1979	2111	1733	16594	13922	18705	15655

VIR: Redni letni statistični popis kmetijskih zemljišč

TABELA 23: Kmetijska zemljišča skupaj

	površina v ha	
	stanje 31.12.79	predvideno do 1985 (15.1.1986)
Kmetijsko zemljišče skupaj	18705	
Obdelovalna zemljišča skupaj	15655	
Njive in vrtovi	6132	
Sadovnjaki skupaj	415	
Vinogradi	47	
Travniki	9061	
Neobdelovalna zemljišča skupaj	1419	
Pašniki	3050	
Trstičja in močvirja	5	

x VIR podatka za "stanje" je redni letni statistični popis kmetijskih zemljišč

OSUŠEVALNI KANALI

Obstoječi hidromelioracijski kanali se nahajajo na Grosupeljskem in na Črnelkem polju. Vsi kanali 21000 m na Grosupeljskem polju ne vršijo svoje funkcije, ker so vsi zaraščeni. Uporabnik zemljišč in investitor izgradnje kanalov Ljubljanske mlekarne, ki bi morale vzdrževati hidromelioracijski sistem, niso zainteresirane za izboljšavo zemljišč pa tudi kanalov niso čistile od same izgradnje v letih 1963-1965.

V letu 1981 bo očiščenih 10000 m kanalov s sredstvi Kmetijske zemljiške skupnosti. Del kanalov cca 5000 m na Boštanjskem polju se bo usposobilo ob izvedbi hidromelioracij prav tako v letu 1981.

Okrog 5000 m izsuševalnih kanalov pa leži na ostalih kmetijskih površinah in industrijski coni, za katere pa se ne predvideva čiščenje oziroma uposobitev za osuševanje zemljišča.

Kanal na Črnelkem polju v izmeri 2100 m je bil zgrajen ob izvedbi hidromelioracije v letu 1980.

TABELA 24: Izsuševalni kanali

Naziv in lokacija kanala	dolžina kanalov	
	leto 80	leto 85
Grosupeljsko polje	21 km	22,5 km
Črnelško polje	2,1 km	2,1 km
Ratike (Dobrepolje)	-	1,3 km

GOZDARSTVO

Dosedanji razvoj

Gozdovi na področju Skupščine občine Grosuplje pokrivajo 23.513 ha* površine. Od teh je 2.218 ha v družbeni lasti, 21.295 ha pa v zasebni lasti. Z gozdovi se gospodarji na veljavnih gozdnogospodarskih načrtih v okviru delovnih organizacij GG Ljubljana, GG Kočevje, GG Novo mesto in Ljubljanske mlekarne skladno z zakonom o združenem delu. V teh načrtih so gozdovi razporejeni z ozirom na njihov pomen. Predpisani so gospodarski režimi, njih načrti pa se ob določenih obdobjih obnavljajo. V njih se evidentirajo na novo nastale spremembe in ugotavljajo nove možnosti in potrebe za izpolnjevanje vseh funkcij, ki jih družba od gozda pričakuje.

Gospodari se v dinamiki, ki jo predvidevajo gozdno gospodarski načrti, zaostanek pa je v izgradnji gozdnih komunikacij, kar je posledica slabše akumulativnosti gozdarstva in njihove sposobnosti.

V obdobju 1976–80 je gozdarstvo širilo dejavnost in pridobivalo nove površine na račun opuščenih kmetijskih zemljišč. V gospodarskih gozdovih se je povečal obseg gojitvenih del in sečnje.

Območje občine glede gozdarstva ni pomembno izključno za industrijo, pomembno je tudi za ohranjanje naravnega ravnotežja, izravnavanja vodne bilance, ugodnega vpliva na klimo itd. Vse pomembnejši je gozd tudi za turizem. Večji pomen imata gozd in gozdarstvo pri reševanju gospodarskega in socialnega položaja kmeta in pri ohranjanju kulturne krajine.

Razvojno gledano je v prostoru stalno prisoten konflikt med gozdom, kmetijskimi površinami in poselitvijo. Danes so vse večje zahteve po izgradnji energetske in prometne infrastrukture, urejanja površin za potrebe turizma in rekreacije, širjenja naselij in industrijskih površin.

Problem novejšega datuma postaja onesnaženje z odpadki vseh vrst. Stihija odlaganja, kjerkoli v neposredni bližini naselij, poraja zahteve gozdarjev po primarno urejenih odlagališčih.

Opomba: * podatek o gozdnih površinah navajamo po podatkih gozdnih gospodarstev in se razlikuje od statističnega podatka za 1568 ha, ker statistika ne evidentira zaraščanja obrobni površin in ima zastarele podatke o zasebni in družbeni lasti gozdov.

2. Predvideva se sledeča razporeditev gozdnih površin:

	1980	1985
a) Gozdovi s poudarjeno proizvodnjo funkcijo	23312 ha	22977 ha
b) varovalni gozdovi	201 ha	201 ha
c) gozdovi s posebnim pomenom	-	429 ha
Skupaj	23513 ha	23607 ha

- a) Povečanje vseh gozdnih površin se predvideva za srednjeročno obdobje v površini 94 ha, predvsem na račun zaraščanja nekdanjih kmetijskih površin in vključevanje le-teh v gozdno gospodarske načrte. Trend zaraščanja površin se zmanjša od 0,4 % letno na cca 0,1 % letno. Površine gozdov z izključno proizvodno funkcijo se bodo zmanjšale in to na račun gozdov s posebnim namenom. Vendar pa bodo ti gozdovi še vedno ohranili proizvodni značaj. Poudarjene bodo na teh površinah še ostale funkcije, na osnovi katerih so bili gozdovi izločeni v to skupino. Skupine varovalnih gozdov se predvidoma ne bodo spremenile.
- b) V obstoječih načrtih so evidentirane površine s proizvodnimi funkcijami in varovalnim pomenom. Te načrte bo potrebno po posameznih enotah prilagoditi novo nastalim potrebam, zlasti evidentiranju gozdnih površin s posebnim namenom.
- Za gozdove s posebnim namenom naj bi proglasili (glej karto gozdov):

1. Gozdove s posebnim namenom kot zeleni pasovi ob urbanih sredinah (naseljih) 77 ha
2. Gozdovi s posebnim namenom – kot sestavni element ureditve in zaščite kulturnih spomenikov 28 ha
3. Gozdovi s posebnim namenom – kot sestavni element krajinske ureditve 54 ha
4. Gozdovi s posebnim namenom – značaj naravnih znamenitosti in kot element ureditve in zaščite 260 ha

Temeljne usmeritve so naslednje:

- Ohranili in krepili bomo splošne koristne funkcije gozdov s takimi sistemi gospodarjenja, ki zagotavljajo gozdovom sposobnost obnove (povečanje sečnje s prirastom).
- Trajno bomo ohranjali lesno proizvodnjo funkcijo gozdov in zagotavljali najvišjo stopnjo izkoriščenja gozdov, ki bo vsklajena z načelom trajnosti gozdov in donosov.
- Z detaljnimi gozdnimi in kmetijskimi kartami je potrebno natančneje opredeliti namembnost zaraščujočih kmetijskih površin – intenzivno kmetijstvo ali intenzivno gozdarstvo in določiti natančnejše meje med gozdnimi in kmetijskimi površinami.
- Za kvaliteten premik v pomenu gozdov za sodobne potrebe človekovega življenjskega pomena izvajamo varovalno vlogo gozdov, ki je bila dosedaj zapostavljena in gozdove s posebnim pomenom, s poudarkom tovrstnih potreb v perspektivi, kar je spričo počasne rasti drevoja in dragega umetnega snovanja novih gozdnih površin bistvenega pomena. Ob tem morajo biti usklajene potrebe vseh dejavnikov v prostoru.
- Predvidevamo, da bodo za nadaljnje potrebe urbanizacije in ostalih dejavnosti v prostoru vedno bolj interesantne tudi gozdne površine, zato je potrebno za nadaljnjo usklajeno rabo prostora ovrednotiti gozd po lesnoproizvodnem in varovalnem pomenu (po notni metodologiji), predvsem na podlagi rastičnih koeficientov. Ravno tako je potrebno pridobiti karto gozdnih združb.

Naloge in plani razvoja

1. Lesna zaloga v vseh treh območnih gozdnih gospodarstvih se bo skupaj povečala za 178970 kub. m, od sedanje zaloge 3577813 kv. m na 3756783 kub. m.
To bo doseženo predvsem z večjimi vlaganji v enostavno gozdno biološko reprodukcijo (obnova, nega, preventivno varstvo pred divjadjo) in pa z dodatnim vlaganjem v razširjeno gozdno-biološko reprodukcijo (sedanja, gnojenje, itd.), pa tudi z racionalno modernizacijo gozdnih komunikacij. Dvig etata se predvideva za 4 % v družbenem in 2 % v zasebnem sektorju.

5. Gozdovi s posebnim namenom – za potrebe JLA 10 ha
Skupaj 429 ha

V predlogu za gozdove s posebnim namenom so vse površine le ocenjene in lokacije vrednotene z godarskega vidika ob upoštevanju sedanjih in bodočih potreb.

Za dokončno verifikacijo predloga je potrebno dobiti soglasja in dodatne predloge krajevnih skupnosti, lastnikov gozdov in drugih zainteresiranih uporabnikov prostora. Obenem je potrebno določiti podrobnejše meje za posamezne primere in postaviti režim zaščite in oblike gospodarjenja.

LOVSTVO

Lovstvo je na območju naše občine dejavnost splošnega pomena, ker oplemenjuje krajino. Pogoji za gojitev divjadi so na tem območju sorazmerno ugodni. Najbolj je zastopana srnjad in drobna divjad. Lov je razdeljen med 8 lovskih družin.

V obdobju 1984–1985 načrtujejo lovske družine, da bodo izdelale lovsko – gospodarske načrte in predelile stalež divjadi, gojitev in odstrel divjadi ter določile mirne cone. Zatirale bodo boleznih divjadi, pri čemer bodo še posebej pazile, da bodo odkrile in zatrle vsak primer za steklino obbolele živali.

RIBIŠTVO

Ribištvo je tako kot lovstvo predvsem splošnega pomena, ima pa tudi gospodarski pomen. Žive vode so odraz zavesti družbe o dragocenosti voda.

V prejšnjih obdobjih je bil glavni problem ribištva zastrupljanje z industrijskimi in komunalnimi odplakami, divja odlagališča odpadkov in regulacijski posegi, ki so premalo upoštevali zavarovanje ribjega zaroda in drugega vodnega ter obvodnega življa.

V obdobju 1981–1985 bo vodnemu življu, v sklopu varstva okolja, namenjena posebna skrb. Načrtovana je gradnja čistilnih naprav, s čimer bo dana možnost oživitve večjih vodotokov; pri regulaciji potokov bodo upoštevane zahteve ribištva; inšpekcijske službe bodo z doslednim in hitrim ukrepanjem preprečevale onesnaževanje voda z industrijskimi in drugimi odplakami ter smetmi.

PRIDOBIVANJE RUDNIN – KAMNOLOMI IN PESKOKOPI

Na območju občine je večje število kamnolomov in peskokopov, od katerih pa jih je le 6 takih, ki imajo urejeno tehnično dokumentacijo oziroma je ta v fazi urejanja. Pretežna večina teh že ima dovoljenje za izkoriščanje.

Ostali peskokopi so brez ustreznih dovoljenj in odgovarjajoče opreme. Zaradi neurejenosti in neplaniranega izkoriščanja kvarno vplivajo na podobo krajine, omogočajo nekontrolirano odlaganje smeti ipd.

Navedeni peskokopi imajo ustrezna dovoljenja za izkoriščanje ali pa so v fazi priprave: kamnolom Predstruge, peskokop Pleše,

peskokop Podsmreka, peskokop Šmarje, peskokop Klanci, kamnolom Predole.

Evidentirani pa so tudi peskokopi: Trstenik, Draga, Valična vas, M. Konec, Mevce, Vel. Loka, Medvedica, Brdo, G. Vrh, za katere pa do sedaj še niso znani investitorji, niti še niso bila izdana dovoljenja za izkoriščanje.

Poleg navedenih peskokopov pa je še veliko število neevidentiranih, cca 30. Te izkoriščajo občani nekontrolirano.

Naloge in plani razvoja

V tem obdobju je potrebno čimprej raziskati potencialno območje kamnolomov in peskokopov in nadaljevati oziroma pričeti z eksploatacijo tam, kjer bodo v največji meri vsklajeni interesi uporabnikov in ostalih dejavnikov v prostoru.

Za evidentirane peskokope brez dovoljenj za izkoriščanje si bodo morali bodoči investitorji pridobiti ustrezna dovoljenja in sanacijske načrte do leta 1982. V nasprotnem primeru pa bodo ti peskokopi, kakor tudi vsi ostali neevidentirani peskokopi vključeni v program rekultiviranja površin. Na podlagi sanacijskih načrtov je potrebno pričeti s takojšnjo postopno sanacijo peskokopov in kamnolomov v obratovanju.

Peskokop Šmarje je predviden do leta 1985. Ker se bo po vključenem izkoriščanju v skladu s sanacijskim načrtom zemljišče peskokopa uporabilo za stanovanjsko gradnjo, bo posebno eksploatacijsko področje peskokopa v cilju priprave zemljišča razširiti na površino cca 5,5 ha.

TABELA 25: Pridobivalni prostori za površinsko pridobivanje – kamnolomi in peskokopi

št. območja	Ime pridobival. prostora - rudnine	površ.pridobiv.prost.v ha		rezerve rud. v m ³	
		obstoječa	predvidena		
		do 1985	po 1985		
1	K Predstruge	30	30	72,5 x	8 000 000
2	K Predole	-	nipod.	21,5 x	19 763 500
3	P Podsmreka	11,96	12,38	12,42 x	5 717 240
4	P Šmarje	3	4	-	350 000
5	P Pleše	25	25	71,5 x	2 448 125
6	P Klanci	-	11	11 x	2 123 632
7	P Trstenik				
8	P Draga				
9	P Valična vas				
10	P M.Konec				
11	P Mevce				
12	P Vel.Loka				
13	P Medvedica				
14	P Brdo				
15	P G.vrh				

Opomba: – za peskokope navedene pod št. 7 do vključno 15 niso znani investitorji, niti niso bila izdana dovoljenja za izkoriščanje

– za vsak peskokop in kamnolom je predpisan 300-m varstveni pas

* izvršene postopne sanacije

KOMUNALNO GOSPODARSTVO

Na podlagi sprejetja zakona o komunalni dejavnosti in o upravljanju in razpolaganju s stavbnimi zemljišči je bila v mesecu decembru 1977 tudi za območje občine Grosuplje s samoupravnim sporazumom ustanovljena Samoupravna interesna skupnost za komunalne dejavnosti in cestno dejavnost občine Grosuplje. Zaradi posebnega interesa delovnih ljudi in občanov je bila v okviru Komunalne skupnosti ustanovljena tudi Samoupravna enota za cestno dejavnost. Za področje komunalne dejavnosti urejanja stavbnih zemljišč pa je bila v okviru skupnosti kot samostojna pravna oseba ustanovljena Samoupravna enota za upravljanje s stavbnim zemljiščem.

Nosilec investicije za kamnolom Pređole v predračunski vrednosti 250 milijonov je GIP Gradis Ljubljana, sovlagatelj pa Cestno podjetje Ljubljana in SGP Grosuplje.

Investitor za peskokop Polica je SGP Grosuplje.

Z ustanovitvijo so se na Komunalno skupnost prenesle vse pristojnosti, ki sta jih imela Komunalni sklad občine Grosuplje in Cestni sklad občine Grosuplje.

Analiza dosedanjega razvoja in opis obstoječega stanja

Na področju komunalnega gospodarstva lahko ugotovimo, da močno zaostaja za razvojem ostalih gospodarskih dejavnosti in da v celotnem gospodarstvu, kakor tudi ne v celotni družbeni reprodukciji še ni dobilo ustreznega mesta. Obravnavalo se je namreč le kot del porabe, čeprav porabe posebne vrste in po socialnih vidikih.

Občino Grosuplje karakterizira velika razpršenost poselitve prebivalstva v 210 naseljih. To dejstvo povzroča komunalnemu gospodarstvu dodaten stroškovni in organizacijski problem pri vodni oskrbi, kanalskem omrežju, telefonskem omrežju, izgradnji in vzdrževanju cest in ostali opremi stavbnih zemljišč. Izredno intenzivna stanovanjska izgradnja v vodilnih naseljih naše občine, čedalje intenzivnejša modernizacija gospodarstva in dvig osebnega standarda občanov narekujejo tudi kvalitetnejšo komunalno oskrbo. Zato so bile usmeritve Komunalne skupnosti občine Grosuplje že od njene ustanovitve dalje, da oskrbi čim več naselij v naši občini s pitno vodo, da v vodilnih naseljih in centrih prične z reševanjem problema onesnaženja voda in da na območju občine zagotovi čim kvalitetnejše cestno omrežje za večjo varnost vseh udeležencev v cestnem prometu.

V občini, ki leži v glavnem na kraškem področju, precej zaostajamo pri izgradnji čistilnih naprav. To znatno vpliva na onesnaženost, posebno reke Krke, tako zaradi podvodnih tokov kot tudi nadzemnih potokov. Značilno je, da je s kanalizacijskim omrežjem sistemsko opremljeno le naselje Grosuplje in delno Ivančna gorica, v ostalih lokalnih centrih pa sistemsko gradena kanalizacije ne obstaja, temveč le krajši kanali za odvod deževnih voda. Naprava za čiščenje odpadnih voda pa je zgrajena le za naselje Grosuplje. V Grosupljem je kanalizacijski sistem zahodnega dela in centra v celoti zgrajen in priključen na čistilno napravo, na vzhodnem delu pa je kanalizacijski sistem že zgrajen v zazidalnih predelih Brinja, Jerove vasi in Mrzlih njiv, ki pa ni povezan s čistilno napravo zaradi nedograjenega že projektiranega kanala „B“. V naselju Ivančna gorica je minimalno področje priključeno na obstoječo kanalizacijo, ki se steka v Višnjico. Kanalizacijski sistem s čistilno napravo v Grosupljem vzdržuje Komunalno podjetje Grosuplje, v Ivančni gorici pa obstoječo kanalizacijo upravlja in vzdržuje krajevna skupnost.

Za priseljevanje v nove soseke – zazidalne površine, je značilno, da je prisoten problem pravočasne komunalne opremljenosti stavbnih zemljišč zaradi problemov neizdelane dokumentacije, nezadostne kadrovske zasedbe v komunalnih službah, pomanjkljive financiranja in podobno. Po končani zazidavi pa nastopijo problemi materialne infrastrukture kot so premajhne kapacitete vrtcev, šol, rekreacijskih objektov ter oskrbe sosesk. Velik delež delovnih migrantov v obstoječem sistemu financiranja negativno vpliva na opremljenost zemljišč, predvsem zaradi finančnih razlogov zaradi izpada sofinanciranja s strani ustreznih „delodajalskih“ delovnih organizacij izven občine. Ti problemi se nato deloma rešujejo z različnimi samoprispevki in sporazumi, ki tako pretirano bremenijo občane in družbeno akumulacijo v naši občini, po drugi strani pa to odlaga nujne investicije tako na materialnem kot na nematerialnem področju družbene infrastrukture. Omenjene probleme se skuša reševati tudi s sistemom etapnosti zazidav in komunalnega opremljanja. Vendar je to bolj možno pri oddaji delov gradbenega zemljišča v zazidavo kot pri komunalnih vodih in prometnicah, ki jih je navadno potrebno zgraditi naenkrat. Kljub temu si prizadevamo, da bi v komunalno izgradnjo in opremljanje stavbnih zemljišč zaradi pomanjkanja dolgoročnih finančnih sredstev čimbolj vnesli element etapnosti gradnje.

Poleg navedenih ugotovitev opredeljujejo sedanje stanje komunalnega gospodarstva še naslednje značilnosti:

- na področju komunalnih in stavbnozemljiških dejavnosti ni bilo ustreznega planiranja, ki bi pomenilo celovitost razvoja posameznega naselja, temveč so se programirale posamezne vrste komunalnih dejavnosti zelo različno, vendar je za vse značilno, da je bilo premalo sistemsko;
- politika cen komunalnih storitev je bila v preteklosti in je tudi še danes neustrezna in je tako ena izmed bistvenih vzrokov za nezadovoljivo stanje glede enostavne reprodukcije, ki jo naj zagotovi cena bodisi v okviru strukture cene ali v okviru prispevkov, ki jih ob ceni določajo družbenopolitične skupnosti;
- velik problem predstavlja tudi nerešeno dolgoročno kreditiranje;
- ustanovitev Komunalne skupnosti je v znatni meri pospešila razvoj komunalne in stavbnozemljiške dejavnosti, čeprav delo

skupnosti izredno ovira nedodelan sistem financiranja in kreditiranja skupnosti;

- zelo pomembno vlogo na področju komunalnih dejavnosti so dobile krajevne skupnosti, ki so iniciator razvoja komunalnih dejavnosti v okviru širših planov in programov družbenopolitičnih skupnosti, kakor tudi sofinancer komunalnih del.

Cilji in naloge bodočega razvoja

Pri nadaljnjem razvoju komunalnega gospodarstva bo potrebno tudi v naši občini upoštevati nujnost po skladnosti gospodarskega in socialnega razvoja, obenem s tem pa tudi sistem družbene samozagrade. Zagotoviti moramo skladen razvoj komunalnih dejavnosti v okviru realnih materialnih možnosti.

Poglavitni cilji v naslednjem srednjeročnem obdobju so:

- na področju komunalnega gospodarstva bomo najprej zagotovili razpoložljiva sredstva za enostavno reprodukcijo, razliko pa za razširjeno reprodukcijo;
- sredstev za razširjeno reprodukcijo ne bomo usmerjali na tisto področje, oziroma v tiste krajevne skupnosti, kjer občani solidarno ne prispevajo sredstev za razširjeno reprodukcijo na področju vodooskrbe;
- pri združevanju sredstev bomo upoštevali pogoje vračanja, tako da bomo vračanje in roke vskladili z dolgoročno naravo amortizacije komunalnih naprav;
- uresničevali bomo tako politiko cen komunalnih storitev, ki bo zagotavljala enostavno reprodukcijo, v okviru prispevka za razširjeno reprodukcijo;
- pretežni del poselitve je potrebno usmeriti na manj vredna, kmetijstvu neprimerna zemljišča in pobočja.

Potrebno je načrtno dograjevati kanalizacijski sistem za naselje Grosuplje, kjer so možnosti priključitve na že zgrajeno čistilno napravo. Pričeli in nadaljevali bomo z izgradnjo kanalizacijskih sistemov in čistilnih naprav na področjih, kjer se predvideva večja stanovanjska, oziroma industrijska gradnja, in sicer v Šmarju, Ivančni gorici in Šentvidu pri Stični. Za ostale centre je potrebno pridobiti tehnično dokumentacijo za izvedbo kanalizacijskih sistemov s čistilnimi napravami. To so Višnja gora, Videm in Šentvid. Z realizacijo navedenih usmeritev se bo znatno zmanjšalo tudi onesnaževanje vodotokov na posameznih področjih.

Pomembnejše investicije na tem področju so: izgradnja kanala „B“, ki bo povezoval že obstoječo kanalizacijo vzhodnega dela z obstoječo čistilno napravo; etapna izgradnja kanalizacijskega sistema s čistilno napravo Šmarje – Sap; nadaljevanje etapne gradnje zbirnih kanalov „S“ in „A“ in gradnja čistilne naprave v Ivančni gorici; pričetek gradnje kanalizacije v Šentvidu. Za kanalizacijo v Višnji gori in Vidmu pa je potrebno pridobiti tehnično dokumentacijo.

Za realizacijo ciljev v planskih dokumentih in resolucijah za področje komunalnega gospodarstva bo treba zagotoviti vsestranski pristop, obravnavan z naslednjih vidikov: samoupravnih, družbeno-ekonomskih, solidarnostnih, tehnično-tehnoloških, kadrovskih, informacijskih, razvojnih in drugih. Stremeti moramo tudi za tem, da bomo vedno bolj planirali in izvajali politiko komunalnega gospodarstva v sodelovanju z ostalimi občinami in regijami.

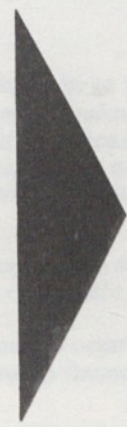

TABELA 26: Kanalizacijsko omrežje

Čistilna naprava, do katere vodi zbiralnik	<u>Trasa primarnega zbiralnika.</u>
	s e d a n j a predvidena do 1. 1985

---

1. ČN Grosuplje	kanal Sod zap. dela Grosupljega do ČN	kanal S od Šmarja do ČN Grosuplje
	kanal B od Jerove vasi do Rožne doline	kanal B od Jerove vasi preko Rožne doline do kanala S v ind. coni
	kanalizacija Brinje do kanala B	
<hr/>		
2. ČN Ivančna gorica	nekaj sekundarnih kanalov	kanal S od ČN Ivančna gorica do Stične kanal A od Šolskega centra do kanala S
<hr/>		
3. začasna ČN Šmarje	--	zbirni kanal do začasne ČN (+)
<hr/>		
4. Šentvid pri Stični	sekundarni kanal	del kanalizacije

(+) V Šmarju se bo zgradil bodoči zadrževalni bazen deževnih voda, ki bo začasno vršil funkcijo čistilne naprave. Ko pa bo do Šmarja zgrajen glavni kanal S, ki vodi od ČN Grosuplje, bo začasna ČN Šmarje ukinjena.

VIR: Komunalna skupnost občine Grosuplje

TABELA 27: Čiščenje odpadnih voda

Čistilna naprava	Zmoglj. naprave v E		Stopnja čiščenja, ki omogoča čistil. napr.		
	sedanja	predvidena do 1985	mehanska 79 do 85	biološka 79 do 85	
1. ČN Grosuplje	10.000 E	10.000 E	o	+	+
2. ČN Iv.gorica	-	15.000 E		+	+
3. ZČN Šmarje	-	1.500 E		+	

VIR: Komunalna skupnost občine Grosuplje

TABELA 28: Območja, priključena na čistilno napravo

Čistilna naprava	Območje, priključeno na čistilno napravo		Skupni obseg onesnaževanja območja v E (popilacijski ekvivalentih)	
	sedanja	predvidena do 1985	v sedanjem območju	v predv. območju do 1985
1. Grosuplje	Grosup. zapad + center	Grosuplje v celoti	6.000 E	10.000 E
2. Ivančna gorica	∅	zap. del Iv.gorice šol. center + Stična	∅	15.000 E
3. Šmarje začasna ČN	∅	naselje Šmarje	∅	1.500 E

VIR: Komunalna skupnost občine Grosuplje

ODLAGALIŠČE ODPADKOV

Težnja po kontroliranem odlaganju odpadkov je tekom zadnjih let privedla do tega, da so se v nekaterih krajevnih skupnostih že organizirale lokacijsko, ne pa tudi organizacijsko primerna odlagališča. V sedanjem razvoju je z ozirom na velikost občine po konceptu najprimerneje, da ima vsaka krajevna skupnost svoje odlagališče, zato v tej fazi razvoja centralno odlagališče ni potrebno.

V tem srednjeročnem obdobju bo potrebno izdelati dolgoročno študijo odlagališč odpadkov, ki bo zajemala tudi centralno odlagališče v območju občine in odlagališče za nevarne odpadke na območju ljubljanske regije.

V srednjeročnem obdobju bi morali pričeti z akcijo, da bodo delovne organizacije še intenzivneje vršile reciklažo koristnih

odpadkov.

Oпустiti bo potrebno smetišče pri naselju Grosuplje in ga premestiti na novo predvideno lokacijo za naseljem Brezje. Enako bo potrebno opustiti odlagališče odpadkov IMP – Ivančna gorica nad Črnslkim potokom in za Ivančno gorico in ga premestiti na novo predvideno lokacijo za KS Ivančna gorica in KS Šentvid v Petrušnji vasi. Bodoče lokacije so že prikazane na karti.

Šmarsko odlagališče se bo moralo po letu 1985 opustiti in sanirati. Obvezno bo potrebno sanirati tudi opuščena odlagališča pri Grosupljem in nad Črnslkim potokom.

Pomembno je, da se v tem planskem obdobju primerno organizirajo predvidena odlagališča odpadkov in se določi način financiranja in urejanja.

TABELA 29: Odlagališče odpadkov

Št.ob- močja	Ime lokacije KS	Površina v ha obst.	predv. do 1985	Vrsta odpad. (šif- rant RKVO)	Kapac. v tonah	Način uniče- vanja (odla- ganja)
1	Grosuplje	1	4		30.000	
2	Šmarje	0,3		organ.	5.000	depon.
3	Višnja gora	0,3		in	5.000	in
4	Videm	0,3		anorg.	5.000	sprot-
5	Iv.g., Šentvid	1,2	1,4	od-	45.000	no
6	Žalna	0,2		pad-	3.500	zasip.
7	Krka	0,3		ki	5.000	
8	Ponikve	0,2			4.000	
9	Ambrus	0,1			3.000	

STAVBNO – ZEMLJIŠKO GOSPODARSTVO

Stanovanjska gradnja se je v občini začela bolj intenzivno razvijati pred desetimi leti, kar je seveda povezano z gibanjem prebivalstva, priselitvami, odpiranjem novih delovnih mest in rastjo sredstev za osebno potrošnjo. Tako se v občini v enem letu zgradi okrog 1,2 % slovenskega števila stanovanj. Vendar je pri tem potrebno upoštevati večji delež individualnih hiš v občini. V preteklih letih je bila intenzivnost gradnje koncentrirana predvsem na naselje Grosuplje in Ivančno gorico, kar pa se je v preteklem srednjeročnem obdobju občutno spremenilo, tako da je očitnejša enakomerna rast tudi v drugih vodilnih naseljih.

Glede na potrebe in želje pričakovalcev stanovanj, nadaljnji razvoj stanovanjskega gospodarstva in prostorske možnosti bo predvidoma razmerje med družbeno in individualno gradnjo 33:67,

pri čemer so predvsem pri individualni gradnji upoštevane priselitve iz drugih občin.

Ob upoštevanju usmeritve, da je potrebno pretežni del poselitve usmeriti na manj vredna, kmetijstvu neprimerna zemljišča in pobočja, bo Samoupravna enota za upravljanje s stavbnim zemljiščem v naslednjem obdobju na področju naše občine predvidoma pridobila 34.500 kv. m zemljišč za potrebe družbene gradnje, 560.000 kv. m zemljišč za potrebe individualne gradnje ter približno 500.000 kv. m zemljišč za proizvodno, poslovno in storitveno dejavnost. Le tako bo zagotovljena možnost kontinuitete graditve. Za individualno gradnjo bo predvidoma oddanih in delno komunalno opremljenih 280 stavbnih parcel v zazidalnih predelih Grosuplje, Šmarje, Višnja gora, Ivančna gorica, Stična in Šentvid pri Stični.

TABELA 30: Potrebna zemljišča za individualno in družbeno gradnjo v ha

Območje	družbena gradnja	individualna gradnja	skupaj
Grosuplje, vklj.			
Sp.Slivnica	1,8	20	21,8
Šmarje	0,3	8	8,3
Ivančna gorica - Stična	0,7	8	8,7
Višnja gora(del)	0,1	4	4,1
Šentvid pri Stični	0,4	4	4,4
Videm - Dobropolje	0,15	4,0	4,15
ostali kraji občine	-	8	8,0
Skupaj:	3,45	56	59,45

Za odkup navedenih zemljišč bomo predvidoma potrebovali 25 mil. din ali približno 5 milj. letno.

Nadalje bomo potrebovali tudi 50 ha zemljišč za proizvodno, poslovno in storitveno dejavnost.

TABELA 31: Oddaja parcel v obdobju 1981–1985

Območje	št.parcel	Povprečna cena parcele(v 000 din)	Cene 1980 skupna vred- nost(v mili- jonih din)
Grosuplje- Jerova vas	100	320	32
Slivniški hrib	30	320	9,6
Šmarje	50	320	16
Višnja gora	20	150	3
Ivančna gorica	40	250	10
Stična-Vir	20	140	2,8
Šentvid pri Stični	20	210	4,2
Skupaj:	280		77,6

Zemljišča za stanovanjsko gradnjo so bila izbrana predvsem na podlagi naslednjih kriterijev:

- preusmerjanje disperzne stanovanjske gradnje v dobro dostopne lokalne centre, kjer se bo povečevalo tudi število delovnih mest in razvijale komunalne in druge usluge
- stopnje pripravljenosti urbanistične dokumentacije, ker vemo, da od začetka priprav za izdelavo zazidalnega načrta do zaključka gradnje poteče več let. Iz istega razloga je predviden obseg zemljišča (skupno 83 ha) nekaj večji, kot ga potrebujemo za predvideno število stanovanjskih enot s povprečno gostoto prebivalcev 60preb/ha.
- zaokroževanje in dopolnjevanje že začelih stanovanjskih sosesk, da jih bo možno smotrno opremiti in dopolniti z vsemi potrebnimi spremljajočimi dejavnostmi
- pričetek del v tem srednjeročnem obdobju vsaj na eni večji soseski zaradi kontinuitete stanovanjske graditve v naslednjem srednjeročnem obdobju.

Zaradi smotrnega urejanja in komunalnega opremljanja zemljišč za individualno gradnjo (zbiranje sredstev in poraba) bi bilo iz urbanističnega vidika tudi umestno, da bi bil večji del individualnih graditeljev predvsem iz drugih občin organiziran v stanovanjskih zadrukah.

Za realizacijo zastavljenih ciljev pa je potrebno zagotoviti zadostna sredstva, za pravočasno parcelacijo zemljišč je potrebno ojačati geodetsko službo in strokovno službo na področju odkupa in urejanja stavbnih zemljišč, prav tako pa je potrebno dodelati sistem financiranja odkupa in urejanja zemljišč.

STANOVANJSKO GOSPODARSTVO

V stanovanjski skupnosti uresničujejo delavci, delovni ljudje in

občani svoje osebne in skupne potrebe ter interese na stanovanjskem področju.

Samoupravna stanovanjska skupnost občine Grosuplje je bila ustanovljena v marcu 1974 na podlagi Samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Samoupravne stanovanjske skupnosti.

V letu 1978 je bil sprejet novi Zakon o stanovanjski skupnosti. Zato se je v letu 1979 Samoupravna stanovanjska skupnost občine Grosuplje preoblikovala v skladu z novim zakonom tako, da ima dvodomno skupščino z zborom uporabnikov in zborom izvajalcev ter izvršilni odbor.

Združevanje sredstev

V sedanjem obdobju poteka združevanje sredstev za stanovanjsko gospodarstvo iz dohodka. Najnižja stopnja združevanja teh sredstev v naši občini je 6 % od bruto osebnih dohodkov ter se namenja in uporablja za sledeče namene:

- 1,755 % od BOD za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu (sredstva se zbirajo po domicilnem principu);
- 1,200 % od BOD za graditev stanovanj (sredstva se združujejo po sedežu TOZD-ov in skupnosti);
- 0,345 % od BOD za študentske in dijaške domove (zbiranje sredstev na ravni republike);
- 2,700 % od BOD ostane TOZD in skupnostim za reševanje stanovanjskih potreb svojih delavcev.

*BOD – bruto osebni dohodki

Gospodarjenje s stanovanjskim skladom v družbeni lastnini

Stanovanjska skupnost upravlja s 77-imi zgradbami, v katerih se nahaja 566 stanovanj s površino 25.227 kv. m, ter 26 poslovnimi prostori s površino 2.028 kv. m. V teh stavbah se nahaja tudi 67 stanovanj v etažni lastnini s površino 3.087 kv. m.

TABELA 32: Struktura stanovanj (stanje 31/12-1980)

- garsoniere	35	stanovanj
- enosobna	187	stanovanj
- enoinpolsobna	68	stanovanj
- dvosobna	190	stanovanj
- dvoinpolsobna	30	stanovanj
- tri in več sobna	56	stanovanj

SKUPAJ:	566	stanovanj

TABELA 33: Starostna struktura stanovanj (stanje 31/12-1980)

- od 0 - 20 let	435	stanovanj
- od 21 - 40 let	25	stanovanj
- od 41 - 60 let	50	stanovanj
- od 61 - 80 let	11	stanovanj
- od 81 - 100 let	2	stanovanji
nad 100 let	43	stanovanj

SKUPAJ:	566	stanovanj

Solidarnostna stanovanja

Stanovanjska skupnost je od leta 1974 do vključno 1980 kupila 165 solidarnostnih stanovanj v skupnem znesku 55.600.000 din (od tega 24.640.000 din kreditna sredstva). Stanovanja so bila dodeljena:

- družinam z nizkimi osebnimi dohodki	85 stanovanj
- mladim družinam	24 stanovanj
- borcem NOV in invalidom	13 stanovanj
- ostarelim občanom	19 stanovanj
- za šolstvo	16 stanovanj
- za družbene dejavnosti (zdravstvo, milica itd.)	8 stanovanj

SKUPAJ: 165 stanovanj

Stanarine in najemnine

Stanarine in najemnine so se do leta 1978 urejale na podlagi Zakona o stanarinah oz. z občinskimi odloki.

V letu 1979 pa je bil sprejet Samoupravni sporazum o oblikovanju in postopnem prehodu na ekonomske stanarine v občini Grosuplje. Leto 1979 pomeni začetek prehoda na ekonomske stanarine, ki bo trajal do leta 1985.

Stanarine in najemnine se uporabljajo za:

- amortizacijo,
- vzdrževanje stanovanjskih hiš (investicijsko in tekoče vzdrževanje),
- stroške upravljanja in
- funkcionalne stroške.

Sedanja sredstva stanarin ne zadoščajo za potrebno vzdrževanje stanovanjskega sklada. Zaradi tega se je pretežni del amortizacije uporabil za vzdrževanje stanovanjskih hiš.

Cilji in naloge bodočega razvoja v obdobju 1981-1985

Temeljna izhodišča

V SR Sloveniji je v javni razpravi Zakon o stanovanjskem gospodarstvu, ki bo bistveno vplival na bodoči razvoj stanovanjskega gospodarstva.

Osnovni elementi preobrazbe na stanovanjskem področju so naslednji:

- pospešen razvoj samoupravne organiziranosti in uresničevanje svobodne menjave dela z vključevanjem pričakovalcev, izvajalcev in drugih udeležencev v stanovanjski graditvi;
- potreben je večji poudarek dolgoročnemu planiranju stanovanjske gradnje glede na izredno dolge cikle realizacije stanovanjske graditve;
- prostorsko se bo stanovanjska gradnja usmerila predvsem na površine, ki so neprimerne ali manj primerne za kmetijsko proizvodnjo;
- delavci v delovnih organizacijah in skupnostih bodo sredstva za stanovanjsko graditev izločali iz čistega dohodka, za gradnjo solidarnostnih stanovanj in delne nadomestitve stanarine pa iz dohodka;
- pričakovalci družbenih najemnih stanovanj, bodo glede na svoje ekonomske možnosti prispevali od 5-20 %, pričakovalci solidarnostnih stanovanj pa od 1-4 % vrednosti stanovanja;
- postopno oblikovanje ekonomskih stanarin do leta 1985.

Gradnja stanovanj v obdobju 1981-1985

Glede na primanjkljaj stanovanj, želje pričakovalcev stanovanj in zaposlitvene prognoze predvidevamo naslednjo razporeditev družbene in individualne gradnje v obdobju 1981-1985.

TABELA 34: Število družbenih in individualnih gradenj v letu 1981-85

	Štev. stanov.	Skupna pov v m ²	Potrebna sredstva v 000 din skupaj
I. Skupaj družbena gradnja	350	19000	247.000
- družbena najemna	200	10800	140.400
- solidarnostna	50	2600	33.800
- etažna zasebna	100	5600	72.800
II. Individualna gradnja	700	49000	637.000
Skupaj (I + II)	1050	68000	884.000
III. Prenova	100	5000	65.000

Opomba: Cene v letu 1980

TABELA 35: Družbena gradnja stanovanj po lokaciji

Grosuplje	213	stanovanj
Šmarje	15	stanovanj
Ivančna gorica	60	stanovanj
Šentvid	24	stanovanj
Višnja gora	6	stanovanj
Videm-Dobrepolje	12	stanovanj
Ponikve	20	stanovanj
Skupaj:	350	stanovanj

TABELA 36: Individualna gradnja stanovanj po lokaciji

Grosuplje-Slivnica	250	stanovanj
Šmarje	100	stanovanj
Ivančna gorica - Stična	100	stanovanj
Šentvid	50	stanovanj
Višnja gora	50	stanovanj
Videm - Dobrepolje	50	stanovanj
ostali kraji	100	stanovanj
Skupaj:	700	stanovanj

TABELA 37: Primerjava gradnje stanovanj po srednjeročnih obdobjih

Leto	Družbena gradnja	Zasebna gradnja ^x	Skupaj
1971-75	99 (12 %)	740 (88 %)	839
1976-80	219 (20 %)	856 (80 %)	1075
1981-85	350 (33 %)	700 (67 %)	1050

Opomba: ^(x) po podatkih SO Grosuplje - Oddelek za urbanizem in gradbene zadeve

Združevanje sredstev

Za stanovanjsko gospodarstvo se bodo združevala sredstva najmanj v višini 6 % na BOD po sedežu delovne organizacije in skupnosti.

1. Iz dohodka:

- 1,800 % na BOD nepovratna sredstva za družbeno pomoč v občini (solidarnost), sredstva se bodo združevala v stanovanjski skupnosti za naslednje namene:
  - reševanje stanovanjskih vprašanj občanov in družin z nizkimi dohodki;
  - reševanje stanovanjskih vprašanj borcev NOV in kmetov borcev NOV;
  - reševanje stanovanjskih vprašanj mladih družin;
  - reševanje stanovanjskih vprašanj starejših občanov;
  - reševanje stanovanjskih vprašanj občanov, ki so za delo nesposobni;
  - za delno nadomestitev stanarine;
  - za odplačilo kreditov pridobljenih za nakup solidarnostnih stanovanj.
- 0,295 % na BOD nepovratna sredstva za solidarnost na ravni republike za naslednje namene:
  - gradnjo domov za učence in študente (0,292 %)
  - bivalne pogoje udeležencev MDA (0,03 %)

2. Iz čistega dohodka:

- 0,825 % na BOD povratna sredstva - za vzajemnost v občini; sredstva se bodo združevala v stanovanjskih skupnostih za:
  - kreditiranje izgradnje družbenih najemnih stanovanj;
  - kreditiranje nakupa etažnih stanovanj;
  - kreditiranje graditve individualnih stanovanjskih hiš;
  - prenavo in modernizacijo stanovanjskih hiš in stanovanj.
- 0,350 % na BOD nepovratna sredstva - za vzajemnost v občini; sredstva se bodo združevala v stanovanjski skupnosti za:
  - reševanje stanovanjskih potreb delavcev v družbeni dejavnosti (Solstvo, zdravstvo itd.);
- 0,025 % na BOD nepovratna sredstva - za vzajemnost na ravni republike za:
  - sofinanciranje kadrovskih stanovanj v manj razvitih občinah, manj razvitih območjih in manj razvitih obmejnih območjih;
- 2,705 % na BOD ostane delovnim organizacijam za reševanje stanovanjskih vprašanj svojih delavcev.

Pogoji pridobivanja stanovanj

Uveljavljali bomo obvezno lastno udeležbo za pridobitev družbenega najemnega stanovanja, solidarnostnega stanovanja, za nakup etažnega stanovanja in za graditev stanovanjske hiše. Lastna udeležba za pridobitev družbenega najemnega stanovanja bo znašala od 5 - 20 % od vrednosti stanovanja odvisno od ekonomskih možnosti za pridobitev solidarnostnega stanovanja od 1 - 4 % vrednosti stanovanja. Za nakup etažnega stanovanja bo lastna udeležba znašala najmanj 20 % za graditev v okviru združne gradnje najmanj 25 %, za graditev individualne stanovanjske hiše pa najmanj 40 % od predračunske vrednosti oz. končne cene po kupoprodajni pogodbi.

Gospodarjenje s stanovanjskim skladom v družbeni lastnini

Po samoupravnem sporazumu o oblikovanju in postopnem prehodu na ekonomske stanarine v občini Grosuplje, bomo uveljavili

ekonomske stanarine do leta 1985 v višini 3,10 % revalorizirane vrednosti stanovanjskega sklada v občini in tako zagotovili materialno osnovo za samoupravno dogovarjanje in odločanje pri gospodarjenju s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini.

Vzajemno bomo združevali v stanovanjski skupnosti del stanarin za večja vzdrževalna dela na stanovanjskih hišah v družbeni lastnini in za odplačilo najetih kreditov za investicijsko vzdrževanje stanovanjskih hiš. Višino najemnin bomo uskladili s stanarino.

PROMET IN ZVEZE

Na področju prometa in zvez še vedno ne sledimo naraščajočim gospodarskim in družbenim potrebam.

Iz tabele o strukturi in zaposlenih v kraju stalnega bivališča in v občini sedeža DO je razvidno, da je bilo v letu 1980 število delavcev, ki stanujejo in delajo v občini (498) skoraj enako številu delavcev, ki delajo izven občine, predvsem v Ljubljani (4328), za leto 1985 predvidevamo, da bo to razmerje mnogo ugodnejše - 6028 v občini in 4196 izven občine, kar bo tudi zmanjševalo sedanjo neugodno in neracionalno dnevno migracijo.

Zaradi disperznega razvoja občine in dnevnih migracij med regionalnim središčem: Ljubljano in območjem celotne občine, je potrebno predvsem osebni promet zmanjšati z ustrezno organizirano mrežo javnega potniškega avtobusnega in železniškega prometa

Za medkrajevne in primestne linije operira na našem območju 29 avtobusov s 43 šoferji, ki opravijo 113 voženj dnevno, poleg tega pa je v občini registrirano še 17 avtobusov in kombibusov delovnih organizacij za potrebe svojih delavcev. Ta potencial je sorazmerno ugoden, vendar neracionalno izkoriščen. Za racionalizacijo prometa je potrebno ustanoviti poseben TOZD Sap-Viatorja s sedežem v naši občini. S tem bi izboljšali prometne povezave v občini.

Tovorni promet bo potrebno čim bolj usmeriti na železniški promet, posebno še, ker poteka železnica ob vseh važnejših industrijskih kompleksih, v katerih so tudi podane možnosti navezave na železniški transport.

Z izgradnjo drugega voznega pasu na odseku magistralne ceste Šmarje-Višnja gora (bodoča avtocesta) bosta obe gospodarsko najbolj razviti področji občine - Grosupeljski in ivančnogoriški bazen še bolj povezana med seboj. Opozoriti je treba, da so cestne povezave vzhod - zahod dobre. Izredno slabe pa so povezave sever - jug, na kar bo potrebno v dolgoročnih planih posvetiti vso pozornost.

Že sedaj pa se je potrebno posvetiti mirujočemu in tranzitnemu motornemu prometu v vodilnih naseljih. Zagotoviti bo potrebno realizacijo najnujnejših cestnih povezav za normalni potek motornega prometa teh naselij.

CESTE

Dosedanji razvoj, stanje, problematika

Na področju občine Grosuplje je 26 km magistralnih, 85 km regionalnih in 145 km lokalnih cest I. in II. reda. Upravljalcec magistralnih in regionalnih cest je republiška skupnost za ceste, upravljalcec lokalnih cest pa Samoupravna enota za cestno dejavnost pri Komunalni skupnosti občine Grosuplje.

Magistralna cesta je prometno zelo obremenjena in predstavlja ozko grlo predvsem na višnjegorskem klancu.

Regionalne ceste so ravno tako problematične v pretežni meri zato, ker niso še regulirane oziroma asfaltirane.

Lokalne ceste so zelo prometno obremenjene z lokalnimi, šolskimi avtobusi in na več krajih predstavljajo ozka grla, ker večina teh cest še ni rekonstruiranih in večina teh cest poteka po istih starih trasah. Širina cest je premajhna, v večji meri 4-metrška, odvodnjavanje je neurejeno, prometna signalizacija je pomanjkljiva. Na teh cestah je veliko prometno nevarnih krivin, ki so nepregledne in nestrokovno speljane. Z ozirom na razpoložljiva finančna sredstva so lokalne ceste tudi razmeroma slabo vzdrževane.

Cilji in usmeritve

Na magistralni cesti Ljubljana – Zagreb je potrebno čimprej odpraviti ozko grlo na višnjegorskem klancu – zgraditi drugi pas.

TABELA 38: Magistralne ceste – investicije

1. NOVOGRADNJE

Odsek Šmarje-Sap - Višnja gora	drugi pas	10.000 km
		751,500.000 din

2. INVESTICIJSKO VZDRŽEVANJE

I/1 Ivančna gorica - Bič	ojačitev vozišča	6.400 km
		4,883.000 din

Po planu končana v obdobju 1981-1985

VIR: Interesna skupnost za ceste SR Slovenije

Regionalne ceste

Na regionalnih cestah pa bodo po planu republiške skupnosti za ceste izvršene ureditve vozišč na odsekih Mlačevo – Krka, Grosuplje – Ivančna gorica in Šmartno – Grm.

TABELA 39: Investicije v regionalne ceste

II/327 Mlačevo - Krka	ureditev vozišča	8,917.000 din
II/331 Grosuplje-Iv.gorica	ureditev vozišča	3,078.000 din
II/365 Šmartno - Grm	ureditev vozišča	4,140.000 din
	Skupaj:	16,135.000 din

Po planu vse pričete v obdobju 1976 - 1980, končane v obdobju 1981 - 1985

VIR: Interesna skupnost za ceste SR Slovenije

C) Lokalne ceste

V naslednjem srednjeročnem obdobju bo komunalna skupnost v sodelovanju s krajevnimi skupnostmi in ostalimi uporabniki cest rekonstruirala in modernizirala naslednje cestne odseke: Zagradec – Ambrus, Staro apno – Podtabor, 1 km ceste Mekinje – Metnaj,

Regionalne ceste je potrebno rekonstruirati in usposobiti za varnejši promet.

Na lokalnih cestah je stremeti za tem, da se jih čimveč razširi na najmanj 5 m, uredi odvodnjavanje, čimveč rekonstruirati in asfaltirati ter opremiti z ustrezno signalizacijo. Potrebno je obnoviti mostove, propuste in ostale objekte na lokalnih cestah za čedalje večji promet. V okviru razpoložljivih sredstev je stremeti za boljšim vzdrževanjem cest z ustreznim odvodnjavanjem.

Plan razvoja

A) Magistralne ceste

Po planu republiške skupnosti za ceste bo v naslednjem srednjeročnem obdobju zgrajen drugi pas ceste Ljubljana – Zagreb na odseku Šmarje – Sap – Višnja gora ter ojačano vozišče iste ceste na odseku Ivančna gorica – Bič.

cesto Dob – Boga vas, 1 km ceste Hrastov dol – Dob, 1 km ceste na Polici, Videm – Kompolje in rekonstrukcijo ceste Ilova gora – Čušperk.

Na predelih, kjer je položen samo bitugramoz, pa je nujno potrebno položiti še zaporne plasti asfalta.

TABELA 40: Investicije v lokalne ceste

Krajevna skupnost	Investicija	Vrednost
1. Ambrus	modernizacija ceste Zagradec - Ambrus	14,000.000 din
2. Staro apno	modernizacija ceste Staro apno - Podtabor	8,000.000 din
3. Metnaj	modernizacija 1 km ceste Mekinje - Metnaj	2,500.000 din
4. Dob	modernizacija ceste Dob - Boga vas	3,000.000 din
	modernizacija 1 km ceste Hrastov dol - Dob	2,500.000 din
5. Polica	modernizacija 1 km ceste	2,500.000 din
6. Ilova gora	rekonstrukcija ceste Ilova gora do odcepa ceste Mlačevo-Videm	1,800.000 din
7. Dobropolje	modernizacija ceste Videm - Kompolje	8,000.000 din
8. Fini sloj		2,400.000 din
Skupaj:		44,700.000 din

VIR: Komunalna skupnost občine Grosuplje - Samoupravna enota za cestno dejavnost

ŽELEZNIŠKO OMREŽJE

Dosedanji razvoj, stanje, problematika

Čez območje občine Grosuplje poteka stranska proga Ljubljana - Novo mesto in na kateri se vrši tovorni in osebni promet in je signalizacijsko in prometno ustrezno urejena in stranska proga s pogodbenim prometom Grosuplje - Kočevje, po kateri poteka samo tovorni promet ter je signalizacijsko prometno slabše urejena.

Cilji in usmeritve

Na navedenih relacijah bo izvršena modernizacija nekaterih odsekov proge in izboljšana signalizacija.

Naloge in plan razvoja

Na železniški progi Ljubljana - Novo mesto se predvideva modernizacija v dolžini 3 km, na progi Grosuplje - Kočevje pa modernizacija v dolžini 10 km.

TABELA 41: Železniške postaje in postajališča

Ime postaje (postajališča)	število parov vlakov na leto	
	1979	1981-1985
Šmarje-Sap	33	41
Grosuplje	33	41
Mlačevo	29	35
Žalna	29	35
Višnja gora	29	35
Polževo	29	35
Ivančna gorica	29	35
Šentvid	29	35
Radohova vas	29	35

postajališča 1979 1981-1985

Sp.Slivnica	4	6
Predole	4	6
Čušperk	4	6
Dobropolje	4	6

VIR: ŽTO Novo mesto, Sekcija za vzdrževanje prog

TABELA 42: Modernizacija železniškega omrežja

Ime odseka proge	obnov. dolž.ods. v km 1979 do 1985		osna obremenitev	hitrost
Ljubljana-Grosuplje (od meje občine)	∅	3,00	16 ton	60 km/h
Grosuplje-Trebnje (od meje občine)	3,00	∅	14,5 ton	60/70 km/h
Grosuplje/Kočevje (do meje občine Gros.)	∅	10,00	14,5 ton	40 km/h

VIR: ŽTO Novo mesto Sekcija za vzdrževanje prog

PTT – STORITVE

Razvoj PTT omrežja pa tudi odgovarjajočih objektov precej zaostaja za občutno večjimi potrebami na celotnem področju občine.

Predvsem pa je zelo slaba povezava vasi in zaselkov, ki so bolj oddaljeni od večjih urbanih centrov. V samih centrih pa je samo omrežje prostozračno, obenem pa so kapacitete obstoječih poštних objektov občutno prešibke.

V naslednjih letih se bo pristopilo k intenzivnemu in sistematskemu razvoju posodabljanju in povečanja PTT – storitev na celotnem območju občine.

- za oddaljeno naselje in zaselke se bo povečalo število javnih govorilnic in priključkov;
- dogradila se bo kolektorska kanalizacija na območju Ivančne gorice ter nabavila in montirala poštna oprema za informacijski sistem;
- zgradil se bo poštni objekt in ATC v Višnji gori;
- za prizidek ATC Grosuplje bo pridobljeno zemljišče in dokumentacija, proučena pa bo tudi kapaciteta obstoječe centrale;
- v Zagradcu bodo pridobljeni novi poštni prostori v trgovskem

centru Zagradca;
– adaptirani bodo poštni prostori v Šmarju.

ENERGETIKA

Elektro omrežje

Elektrifikacija v zadnjem obdobju ni dosegla enake intenzitete razvoja kot gospodarski napredek in gradnje.

Zato je v tem obdobju osnovna usmeritev TOZD ELEKTRO Ljubljana in Kočevje v naši občini sanacija elektroenergetskih – zlasti napetostnih razmer. Za doseg tega cilja je potrebno zgostiti mrežo transformatorskih postaj (20/0,4 kV) ter dograditi in ojačati 20 kV omrežje v že obstoječem sistemu.

Nadaljnja orientacija je gradnja novih transformatorskih postaj na področjih novo predvidenih uporabnikov – industrije, stanovanj in ojačenje nizkonapetostnega omrežja. Zagotoviti je potrebno dvosistemsko napajanje posameznih območij in zmanjšati izgube v nizkonapetostni mreži.

V tem srednjeročnem obdobju je predvidena gradnja relejne trafo postaje 110/20 kV Ivančna Gorica in napeljava dvosistem-skega 110 kV daljnovoda Grosuplje – Ivančna Gorica – Trebnje – Novo mesto.

V 20/0,4 kV omrežju je v tem obdobju predvidena gradnja 30 TP na območju, ki ga upravlja TOZD Elektro Ljubljana – okolica in GTP na območju, ki ga upravlja TOZD – Elektro Kočevje.

Investicijska vrednost posameznih objektov zajema izgradnjo TP, priključnega daljnovoda in delno rekonstrukcijo nizkonapetostnega omrežja in znaša v letih 1981–1985 skupaj 55 mil. 736 tisoč din, od tega 21270 tisoč din na območju TOZD Elektro Kočevje in 34466 tisoč din na območju TOZD Elektro Ljubljana. 50 % vrednosti se bo financiralo iz lastnih sredstev, 50 % pa iz kreditov.

Predviden program investicijskih vlaganj v letih 1985–2000 (ocenjeno)

I. Na območju TOZD Elektro Ljubljana okolica se predvideva izgradnja:

1. 30 kom transformatorskih postaj 20/0,4 kV
2. 25 km daljnovidov 20 kV
3. RTP Ivančna gorica (110/20kV)
4. 19,4 km daljnovidov 110 kV Grosuplje – Ivančna gorica – Trebnje
5. 5 km nizkonapetostnega omrežja

II. Na območju TOZD Elektro Kočevje se predvideva izgradnja:

1. 12 kom transformatorskih postaj 20/0,4 kV
2. 15 km 20 kV daljnovidov
3. 2 km nizkonapetostnega omrežja

Smernice toplotno energetske porabe

V srednjeročnem razdobju se bo potrebno zaradi pomanjkanja tekočih in plinastih goriv preusmeriti na porabo trdih goriv. Ker je Grosuplje v neposredni bližini Ljubljane, tudi ljubljanska mikroklima posledično deluje na mikroklimo Grosuplje – naselje.

Zaradi preorientacije na trdo gorivo se bo mikroklima v Grosupljem poslabševala.

Alternativa z visokimi dimniki ni sprejemljiva. Zato je treba v

srednjeročnem obdobju pripraviti dokumentacijo za centralno toplarno, ki bo pokrivala potrebe Grosuplje – naselje – Slivnice in industrije.

Toplarna je locirana ob železniški progi Ljubljana – Kočevje nasproti centralne čistilne naprave naselja Grosuplje, Šmarje, Slivnice in industrijske cone. Torej nekako na obrobju središča vseh večjih potrošnikov. Do izgradnje toplarne se bodo še dovoljevali graditi kovinski dimniki. Po izgradnji toplarne pa se vse individualne obstoječe kotlarne navezujejo na toplovodno napeljavo toplarne.

Sprejeti je potrebno sistematske ukrepe za omejitev transmisij-skih izgub v omrežju in potrošnji, v katere bodo vključeni tudi normativi za izvajanje izolacije gradbenih objektov.

Z racionalizacijo in štednjo z vsemi vrstami energije bomo veliko prispevali k čistejšemu okolju.

VODNO GOSPODARSTVO

Občina Grosuplje leži na pretežno kraškem terenu. Vodotoki so površinske pa tudi ponikovalne vrste, vendar vsi gravitirajo v vodo-zbirno območje reke Krke.

Ker je na področju Grosuplja precej poplavnih površin, bo potrebna izgradnja mokrih zbiralnikov.

V srednjeročnem obdobju bomo realizirali:

- izgradnjo pregrade na Velikem potoku
  - izgradnjo protipoplavnega nasipa potoka Rašca v Ponikvah
- Voda iz akumulacije na Velikem potoku se bo koristila za industrijsko vodo naselja Grosuplje.

Vodni viri

Našteti so vodni viri, ki se že uporabljajo in pa tisti, ki so predvideni za zajetje v obdobju 1981–1985. Glavni oziroma pomembnejši vodotoki v občini so omenjeni v tabeli in njihova stopnja onesnaženosti ter uvrstitvev v kategorijo po izvršeni sanaciji glavnih onesnaževalcev.

TABELA 43: Izviri

Štev. izvira	Ime izvira	Minimal. zmoglj. izvira v l/sek	količina odvzema	
			stanje 1979	predvid. 81 - 85
1	Mačjek, Dobje	26	26	30
2	Stavka	4	4	4
3	Žalna	1,1	1,1	1,6
4	Mrzlica	2,2	1	1
5	Zdravšček	0,5	0,5	0,5
6	Zviršče	22	2,2	32
7	Izirk, Dermožnik	33	33	33
8	Grajžarjev st.	30	12	12
9	Borštnik	15	14	14
10	Globočec	70	15	15
11	Jeromščica	4	4	4
12	V stajah	1,2	1,2	1,2
13	Višnj. Dermožnik	8	-	6

Območja varstva vodnih virov

Varstveni pasovi za vodne vire, ki se že uporabljajo in perspektivnih vodnih virov, so bili določeni in sprejeti z odlokom (Uradni list SRS, št. 6/79). Pasovi so razdeljeni v kategorije in sicer A, B, C

in sicer ožji, širši in vplivni varstveni pas. Grafični prikaz varstvenih pasov je izdelan na gospodarski karti v merilu 1:5000 in je sestavni del odloka. Poleg odloka je sprejet tudi pravilnik o režimu v posameznem varstvenem pasu.

TABELA 44: Območja varstvenih pasov zajetij in črpališč za oskrbo s pitno vodo

Št. obm.	Ime kazalca območja	Najožji varstveni pasovi		Ožji varstveni pasovi	
		površina v ha		površina v ha	
		sedanja 1979	predvidena do 1985	sedanja 1979	predvidena do 1985
1	Kačjek	3,1	3,1	93	93
2	Stavka	0,5	0,5	28	28
3	Žalna	0,6	0,6	15	15
4	Mrzlica	0,5	0,5	2	2
5	Zdravšček	0,4	0,4	2	2
6	Zviršče	2,0	2,0	80	80
7	Izir, Dermožnik	6,0	6,0	100	100
8	Gros, Studenec	1,5	1,5	70	70
9	Borštnik	1,5	1,5	300	300
10	Globočec	2,1	2,1	30	30
11	Jeromščica	1	1	60	60
12	V stajah	0,2	0,2	2	2

Vodovodno omrežje

V občini Grosuplje se oskrbuje z javnih vodovodov že blizu 80 % prebivalcev. Zlasti v zadnjih letih se je z novimi vodovodi oz. razširitvami oskrbovalno omrežje močno razširilo. Tako se je z vodovodnim omrežjem pokrila v zadnjih letih celotna dobrepoljska dolina in preostali del Suhe Krajine do naselja Krka.

V naslednjem srednjeročnem obdobju pa bi se v skladu s finančnimi možnostmi na tem področju izvršile naslednje investicije:

- sanacija zajetja Šentpavel
- izgradnja vodovoda in vodnih objektov v Krajevni skupnosti Zagradec
- izgradnja čistilne naprave za vodovod Dobropolje
- dodatno zajetje za vodovod Grosuplje - Trontelj
- dograditev vodovodnega sistema Podtabor - Slivnica - Račna
- priprave za zajetje vodnega vira Višnjegorski Dremožnik

V tem srednjeročnem obdobju je potrebno tudi doseči, da preidejo večji lokalni vodovodi v upravljanje pooblaščenih komunalnih organizacij. S tem bo dosežen kontinuiran nadzor nad kvaliteto pitne vode.

TABELA 45: Črpališča in zajetja za oskrbo s pitno vodo

Št. izvira oz. podtalnice	Ime črpališča ali zajetja		Zmogljivost naprave v l/sek		Dogovorjena količina odvzema vode v l/sek
	obstoječe- ga 1979	predvidenega 1981 - 1985	sedanja	predvidena 81-85 po 1985	
1	Kačjek, Dobje		26	30	26
2	Stavka		6	6	4
3	Žalna		1,1	1,6	1,6
4	Mrzlica		2,2	2,2	1
5	Zdravšek		0,5	0,5	0,5
6	Zviršče		22	22	32
7	Izirk, Dermožnik		33	33	33
8	Grājžar.st.		30	30	12
9	Borštnik		30	30	14
10	Globočec		30	30	15
11	Jeromščica		4	4	4
12	V stajah		1,2	1,2	1,2
13	Viš.Dermožn.		-	6	6

TABELA 46: Vodohrami in cevovodi skupinskih vodovodov

Št vo pa	Ime črpališ. (lokacija vodohrama)	Zmogljivost skup. vodohrama v m ³		Primarni cevovodi skupin. vodovodov		Pretočna zmogljivost
		1979	do 1985	Trasa primarnega cevovoda v km	1979 do 1985	
1	Kačjek, Dobje	1200	1200	41	41	Ø 200
2	Stavka	75	175	14	14	Ø 100
3	Žalna	70	70	2,5	2,5	Ø 50
4	Mrzlica	50	50	3,7	3,7	Ø 50
5	Zdravšček	45	45	1	1	Ø 50
6	Zviršče	200	200	19	19	Ø 300
7	Izirk, Dermožnik	300	300	62	62	Ø 200
8.	Gros., Studenec	400	400	77	77	Ø 250
9	Borštnik	1200	1200	?	?	Ø 300
10	Globočec	600	600	20	22,5	Ø 250
11	Jeromščica	80	80	5	5	Ø 80
12	V. stajah	50	50	3,5	3,5	Ø 50
13	Višnj. Dermožnik	-	?	-	10	Ø ?

TABELA 47: Območja, oskrbovana s skupinskimi, oz. območnimi vodovodi

Območje, oskrbovano s skupinskim oz. območnim vodovodom	Skupna raba vode v obm. v l/dan	Štev. vodovodnega črpaljšča (po TABELI 3)
Grosuplje	1.272.000	1
Šmarje	179.000	2
Žalna	24.000	3
Lipljene	10.000	4
Staro apno	2.000	5
Videm-Struge	261.000	6
Iv.gorica, Stična	1,028.000	7
Trebnje	683,000	8
Podtabor, Grosuplje	864.000	9
Ambrus, Krka	287.000	10
Višnja gora	100.000	11
Polica	50.000	12

POŽARNO VARSTVO

Na območju občine deluje 40 teritorialnih gasilskih društev. Gasilci so dobro povezani z enotami civilne zaščite, posebno še v dejavnostih NNNP. Njim pripada tudi naloga za strokovno usposabljanje gasilskih oddelkov civilne zaščite v primeru vojne. Skrbijo tudi za izboljšanje požarnovarnostne kulture občanov ter nudijo strokovno pomoč enotam civilne zaščite v krajevnih skupnostih.

Osnovni cilj bodočega razvoja je ustvariti kadrovske in materialne pogoje za učinkovito opravljanje nalog te dejavnosti. Sredstva, potrebna za zadovoljevanje potreb in realizacijo progama skupnosti požarnega varstva v občini Grosuplje se bodo združevala do leta

1985 po prispevni stopnji 0,45 % od bruto osebnega dohodka. Večji del sredstev, ki so se združevala po prispevni stopnji je bilo do sedaj namenjenih za financiranje gradnje gasilskega centra na Grosupljem, ki združuje celotno gasilsko dejavnost v občini ter omogoča strokovno vzgojo gasilcev članov. V naslednjem srednjeročnem obdobju bo več kot 60 % zbranih sredstev namenjenih za odplačilo kreditov za gradnjo gasilskega centra na Grosupljem, ostala sredstva pa bodo porabljena za sofinanciranje nabave gasilske opreme posameznim gasilskim društvom in za dograditev ter popravila gasilskih domov in garaž oz. orodišč posameznim gasilskim društvom.

F. RAZVOJ DRUŽBENIH DEJAVNOSTI

Z nadaljnjo krepitvijo samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v družbenih dejavnostih bomo povečali vpliv delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela na opredeljevanje celotne socialne politike ter zagotovili uskajevanje obsega storitev družbenih dejavnosti in socialnih pravic z doseženo produktivnostjo in ustvarjenim dohodkom. V procesu svobodne menjave dela med združenim delom in družbenimi dejavnostmi bomo preko samoupravnih interesnih skupnosti zagotovili večjo povezanost med uporabniki in izvajalci ter okrepili vlogo uporabnikov v organih upravljanja izvajalcev. Pri zagotavljanju materialnih pogojev za delovanje izvajalskih organizacij s področja družbenih dejavnosti bo temeljno izhodišče razvoja uresničevanje politike ekonomske stabilizacije ob trajnejšem uveljavljanju kvalitetnih dejavnikov razvoja, večja produktivnost dela, boljše izkoriščanje delovnega časa in kvaliteta opravljenega dela. V skladu z načrtovanim gospodarskim razvojem in predvidenimi razvojnimi možnostmi organizacij združenega dela materialne proizvodnje se bodo oblikovale bodoče naloge in aktivnosti tako, da bo rast sredstev za izvajanje nalog na področju družbenih dejavnosti v celotnem srednjeročnem obdobju 10 % zaostajala za rastjo družbenega proizvoda.

OTROŠKO VARSTVO

V okviru skupnosti otroškega varstva Grosuplje so se v srednjeročnem obdobju 1976–1980 izvrševale naloge, ki so skupne otroku, družini ter širši družbenopolitični skupnosti.

Te naloge so se izvajale kot enotni program, dopolnilni in skupni program.

Enotni program so opravljale vzgojno varstvene organizacije kot izvajalci, v dopolnilnem programu so se izvajale naloge, ki niso neposredno vključene v VVO, so pa zaradi nujnosti razvijanja otrokovih potreb nujne (pridobivanje novih zmogljivosti, otroška igrišča, letovanja, ipd.). Skupni program se je izvrševal v okviru Zveze skupnosti otroškega varstva SRS.

Vzgojno varstvena dejavnost:

Vzgojo in varstvo opravlja v občini VVZ Grosuplje s tremi dislociranimi enotami v Šmarju, Ivančni gorici in Šentvidu. V letih 1976 in 1977 sta bila dograjena VVZ Šentvid in Šmarje. Tako je bilo v VVZ vključenih 334 otrok, kar predstavlja 15,7 % vseh predšolskih otrok.

Z dograditvijo VVZ Grosuplje v letu 1980 pa je v organizirano družbeno vzgojo in varstvo vključenih 454 otrok oziroma 17 % vseh predšolskih.

V tem letu smo v občini pridobili tudi prve oddelke jasli za dojenčke in sicer 3 oddelke v Grosupljem.

Potrebe družbene vzgoje in varstva predšolskih otrok v občini pa v veliki meri preraščajo možnosti vključitve v VVO, kljub upoštevanju prekoračitve normativov v VVO.

Vzroke za to najdemo predvsem v vse večji zaposlenosti žena, oz. obeh staršev, pri selitvenem porastu mladih družin in vse večji obveščenosti staršev o potrebi vključevanja otroka v organizirano vzgojo.

V planu pridobivanja novih zmogljivosti v preteklem obdobju je viden določen zaostanek. Načrtovana je bila tudi izgradnja vzgojno

varstvenih kapacitet v Višnji gori in Dobropolju in sicer za 120 mest. Iz objektivnih razlogov do teh gradenj ni prišlo in si bo treba v prihodnje močno prizadevati, da se na območju teh KS reši problem organizirane vzgoje in varstva predšolskih otrok.

Ravno tako pa je bil v teh letih večkrat izpostavljen problem vključitve predšolskih otrok iz nekaterih KS, ki so blizu obstoječih VVO, vendar ti otroci nimajo prednosti pri sprejemanju v VVZ, ker so pač VVZ zgrajeni tudi na osnovi zbiranja sredstev iz samopri-
spevkov dotičnih KS. Enak problem je tudi glede tistih družin, ki se v zadnjem času v večjem številu priseljuje iz Ljubljane, pa otroke iz teh družin praviloma VVO ne sprejemajo.

Na osnovi ocene razvojnih možnosti v okviru skupnosti otroškega varstva se za naslednje srednjeročno obdobje zastavljajo naslednji cilji in naloge:

- vse hitreje odpravljati razlike v razvojnih možnostih otrok, ki izhajajo zaradi pomanjkanja vzgojno varstvenega prostora in različne razvitosti KS, torej z vključitvijo otrok v razne krajše oblike vzgoje kot so 80-urni program, potujoči vrtci, cicibanove urice, ipd.,
- pridobivanje novih zmogljivosti za zagotovitev približno 28 % vključitve vseh predšolskih otrok v občini v organizirano družbeno vzgojo in varstvo,
- razvijanje varstva v varstvenih družinah z redno zaposlitvijo

- varuhinje na domu,
- vključitev vseh 6-letnih otrok v pripravo na osnovno šolo,
- sodelovanje pri načrtovanju in financiranju počitniških letovanj za predšolske otroke,
- združevanje sredstev skupaj s starši – neposrednimi uporabniki za plačilo storitev vzgojno varstvenega dela, na osnovi dogovorjene vrednosti storitev med uporabniki in izvajalci,
- izvajanje programa nalog družbenega varstva otrok, ki obsega varstvo matere in novorojenca, otroški dodatek in denarne pomoči otrokom kmečkih družin, otrok delavcev, upokojenecv in z njimi izenačenih občanov,
- uresničevanje programa skupnih nalog po načelu vzajemnosti in solidarnosti preko SOV Slovenije.

Plan skupnosti otroškega varstva obsega naslednje skupine in naloge:

Program vzgojnovarstvene dejavnosti v občini, ki obsega:

- a) dejavnost VVO
- izvajanje vzgojnovarstvenega programa otrok v starosti od 2–7 let,
  - izvajanje vzgojnovarstvenega programa otrok od 8 mes. do 2 let,
  - skupine otrok do 3 let v varstvenih družinah.

TABELA 48: Prikaz števila na novo vključenih otrok v VVO v obdobju 1981–1985

Začetno stanje 31/12-1980	L e t o				
	1981	1982	1983	1984	1985
v VVO 494	60	60	-	-	60
v varstve- nih družin- nah -	18	6	-	-	6

V izvrševanju nalog vzgojnovarstvenega programa bodo izvajalci pridobivali dohodek po načelu svobodne menjave dela, starši – neposredni uporabniki storitev bodo združevali v SOV še naprej 50 % poprečne vrednosti dela, vse v obliki diferencirane udeležbe v ceni, to je najmanj 30 % in največ 80 % od vsakoletno dogovorjene cene storitve.

Za varstvo otrok v varstvenih družinah se bodo medsebojna razmerja v svobodni menjavi dela urejala na enakih osnovah in merilih kakor za druge oblike osnovne dejavnosti. SOV bo v letošnjem finančnem načrtu zagotovila tudi začetna sredstva za najnujnejšo opremo za pričetek dela v varstvenih družinah.

b) Zagotovljeni program

- izvajanje vzgojnega programa male šole za otroke pred vstopom v osnovno šolo,
- izvajanje 80-urnega vzgojnega programa za 5-letne otroke, ki niso vključeni v VVO.

Oblika izobraževanja priprave otroka na vstop v osnovno šolo se s 1/1–1981 prenese v pristojnost SOV od izobraževalne skupnosti. Vzgojni program male šole, ki bo 120-urni, razen enega oddelka, ki je celo leto se bodo udeleževali otroci, ki niso vključeni v VVO. Program bodo izvajale VVO in osnovne šole s strokovnim kadrom.

TABELA 49: Število vključenih otrok v malo šolo in 80-urni program:

	1981	1982	1983	1984	1985
mala šola	431	464	478	518	552
80 urni program	150	200	230	250	270

c) Program družbeno denarne pomoči v obliki otroških dodatkov
Otroški dodatek se bo postopoma po številu upravičencev zmanjševal in večala naj bi se sredstva za neposredno otroško varstvo v občini.

Po principu delovnega mesta bo v občini Grosuplje prejemale otroški dodatek naslednje poprečno število otrok:

1981	1982	1983	1984	1985
3.023	3.022	2.960	2.900	2.840

d) Dogovorjeni dodatni program obsega:

- pridobivanje novih zmogljivosti,

- program drugih skupno dogovorjenih nalog v občini,
- program družbenega varstva otrok v izjemnih razmerah

Skupnost otroškega varstva bo v okviru dopolnilnega programa sodelovala pri financiranju gradnje objektov iz samoprispjevka v Višnji gori, Ivančni gorici in Grosupljem.

Preostali del programa pa vključuje vse dosedanje naloge in sicer:

- zagotovitev sredstev za odplačevanje anuitet prevzetih posojil iz prejšnjega obdobja,
- sofinanciranje programa izobraževanja varuhinj in štipendiranje strokovnega kadra v VVO,
- sofinanciranje letovanja predšolskih otrok,
- sofinanciranje nujnih nalog, prevzetih skupaj z drugimi SIS,
- združevanje sredstev za programe izvajalcev, organiziranih v državnih organizacijah in društvih, v kolikor opravljajo svoje dejavnosti v okviru skrbi za vsestranski razvoj otrokove osebnosti,
- zagotavljanje sredstev za potrebe delovanja skupščinskega sistema SOV in drugih skupnosti (Občinska skupnost socialnega varstva) ter delovanje strokovne službe v okviru vsakoletnega programa.

VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE

Dosedanji razvoj vzgoje in izobraževanja v občini je potekal v skladu s sprejetim srednjeročnim programom. Naloge in dejavnosti občinske izobraževalne skupnosti pa so bile vsebovane v naslednjih programih:

- zagotovljeni program, ki je vseboval z zakonom določene naloge,
- skupne naloge in vzajemnost, ki so jih sestavljale obveznosti občinske izobraževalne skupnosti do Izobraževalne skupnosti Slovenije in so značaja za republiko Slovenijo,
- dogovorjeni program, katere naloge smo si dogovorili znotraj občine in so vezane na vzgojnoizobraževalni proces ter
- investicije, ki smo jih načrtovali s skupnim dogovorom.

Ugotavljamo, da so bile dosedaj zastavljene naloge v programih občinske izobraževalne skupnosti v celoti realizirane. Ugoden razvoj in zagotavljanje potrebnih finančnih sredstev je pozitivno vplivalo na boljšo materialno osnovo vzgojnoizobraževalnih zavodov naše občine. Število učencev se ni bistveno povečevalo, kar ima za posledico, da je bil porast oddelkov v naših osnovnih šolah umerjen. Večji porast beležimo v centrih, nasprotno pa se rahel upad števila učencev kaže na podružničnih šolah. Močno so se povečali oddelki podaljšanega bivanja, predvsem na šoli Louis Adamič Grosuplje in Šmarje, v zadnjem času pa jih beležimo tudi v Šentvidu in Dobropolju. V širšo obliko oddelkov podaljšanega bivanja smo šli predvsem zato, ker še nismo uspeli v občini realizirati celodnevne osnovne šole. Razlogi so predvsem prostorske in finančne narave. Na področju investicij beležimo precejšnje uspehe. Dograjena je bila nova šola v Dobropolju, poleg tega pa so stekla tudi vsa pripravljala dela za gradnjo šolskega objekta v Ivančni gorici – Stični. S pospešenim vlaganjem in razširitvijo osnovnošolskega prostora saniramo izredno slabe prostorske pogoje.

Poleg tega je bil dovršen del finančnih sredstev usmerjen v adaptacije in popravila že obstoječih šolskih objektov (Polica, Podtabor, Šmarje, Stična – zgornja zgradba, Šentvid). Številne podružnične šole so dobile tako nove centralne kurjave, bolj urejeni pa so tudi prostori šolske prehrane. Ustrezno s tem so pri nekaterih šolah pričeli z urejanjem šolskih športnih igrišč. Vse to daje našim vzgojnoizobraževalnim zavodom boljše pogoje dela.

Ugodnejše potekajo tudi šolski prevozi učencev, čeprav jih je potrebno organizacijsko še bolj obdelati. Omenjeni upad števila učencev na nekaterih podružničnih šolah terja uvajanje kombiniranega pouka. Prav tako ugotavljamo upadanje števila učencev v posebnih oddelkih pri osnovnih šolah. Ti učenci se zaradi spremenjnih kriterijev delno vključujejo v oddelke osnovne šole. Organizacijsko se obstoječa šolska mreža v občini ni spreminjala. Razen podružnične šole Korinj, ki je v letu 1980 začasno prenehala z delom. Vzrok temu je bilo izredno nizko število učencev (5), za katere pa je urejen organiziran avtobusni prevoz ter zagotovljeno urejeno prešolanje z možnostmi šolskega varstva in prehrane.

Obstoječo šolsko mrežo v naši občini sestavljajo štiri centralne šole in štirinajst podružničnih šol, od katerih sta dve podružnični šoli (Višnja gora in Šmarje) popolni podružnici. Kljub določenemu zmanjševanju števila učencev pa se šolska mreža v bodoče ne bo spreminjala. Upad števila učencev, ki ga ugotavljamo je kratkoročnega značaja. Obstoječe stanje kaže, da je nujno zagotoviti obema popolnima podružničnima šolama ustrežnejša sredstva za prehod na kabinetni pouk, s čimer bi na nek način izravnali razlike pogojev dela na centralnih odnosno podružničnih šolah.

Predvsem velja tu omeniti prostore in učila za pouk fizike, kemije in tehničnega pouka.

V minulem obdobju je v dokajšnji meri izboljšana kadrovska zasedba na deficitarnih področjih, kot so matematika, fizika, telesna vzgoja, tehnični pouk. Uspelo nam je pridobiti nove štipendiste, kljub naporom pa je še vedno prisotna vrzel na področju glasbenega pouka. Nujno bo sedaj, ko pristopamo k načrtovanju za srednjeročno obdobje 1981–1985 dokončno urediti vprašanje nadaljnjega glasbenega izobraževanja in status glasbene šole. Dosedanji oddelek glasbene šole, ki deluje že šesto leto je dokazal svojo upravičenost in v mnogočem obogatil kulturno in družbeno življenje v kraju. Interesi mladih po glasbenem izobraževanju se nenehno stopnjujejo, zato je oddelek razširil svoje glasbeno delovanje tudi na področju Ivančne gorice in Dobrčpolja. Z uspehom lahko govorimo tudi o šoli v naravi, ki je v dosednji organizacijski obliki dosegla zastavljeni cilj in smoter. Postala je del vzgojnoizobraževalnega procesa, zato jo bo potrebno tudi v bodoče razvijati in ob tem iskati najbolj kvalitetno organizacijo in obliko. Med cilje in naloge bodočega razvoja na področju vzgoje in izobraževanja bo še naprej tekla investicijska dejavnost, ki je začrtana s srednjeročnim programom razvoja za obdobje 1981–1985. Vse to narekujejo potrebe in organizacija dela vzgojnoizobraževalnih zavodov.

Šolski objekt v Ivančni gorici – Stični bo dokončan v okviru dogovorjenih rokov, s tem pa bo podana vsa možnost in objektivni pogoji, da šolsko leto 1981/1982 steče po programu. S šolskim letom 1981/82 prehajamo na usmerjeno izobraževanje, kar pomeni, da bomo v naši občini že na pomlad tega leta vpisovali učence v družboslovno in kovinarsko usmeritev. Nujno bo potrebno, da s skupnimi naporimi zagotovimo vse potrebne pogoje dela in da ustrezno ter v najkrajšem času razrešimo tudi organizacijo dela in pouka v novem šolskem objektu. To pa predvsem zato, ker bo novi objekt nudil prostore ne le osnovni šoli, ampak tudi usmerjenemu izobraževanju v katerega je vključena tudi sedanja gimnazija.

Po sprejetem srednjeročnem planu razvoja vzgojnoizobraževalne dejavnosti v naši občini za naslednjih pet let je predvidena gradnja nove šole v Grosupljem s kapaciteto 520 učencev ter gradnja prizidka in telovadnice pri Osnovni šoli Ferdo Vesel Šentvid pri Stični in Osnovni šoli Šmarje.

Kot posebna naloga v načrtovanem obdobju pa bo namenjena kvaliteti in trajnejšemu znanju naših učencev, saj ugotavljamo, da letno nadaljuje šolanje na poklicnih in srednjih šolah več kot 450 učencev, ki so končali osnovno šolo. Ravno z vsklajenim pristopom k usmerjenemu izobraževanju ter našo skupno zavzetostjo, da načrtovani koncept prehoda na usmerjeno izobraževanje razvijamo, bomo lahko uspeli zagotoviti združenemu delu ustrezne potrebne kadre in profile, ki jih združeno delo v svojih kadrovskih programih načrtuje. Na ta način se bo del mladine šolal doma, kar bo v nadaljevanju ugodno vplivalo na razvoj gospodarstva občine.

ZDRAVSTVO

V preteklem planskem obdobju so bili sprejeti dogovori in sporazumi o številnih ukrepih za uveljavljanje novih družbeno-ekonomskih odnosov med uporabniki in izvajalci zdravstvenega varstva po usmeritvah iz zakona o združenem delu in drugih družbenih dokumentov.

Prav tako so bili uresničeni ukrepi za uveljavitev položaja občinske zdravstvene skupnosti kot mesta za samoupravno sporazumevanje med uporabniki in izvajalci zdravstvenega varstva o svobodni menjavi dela in o drugih vprašanih razvoja in delovanja na zdravstvenem področju.

V celovitem urejanju odnosov v zdravstvu so bili samoupravni sporazumi o temeljnih planov kakor tudi sprejeti normativi in standardi kvalitetna podlaga za uresničevanje svobodne menjave dela in vzpostavitve konkretnih odnosov in razmerij med izvajalci in uporabniki zdravstvenih storitev.

Pri uresničevanju prednostnih nalog so bili doseženi vidnejši uspehi na področju zdravstvenega varstva otrok in mladine, žensk v zvezi z nosečnostjo in porodom ter borcev NOV. Zaostaja pa zlasti preventivno zdravstveno varstvo aktivnega prebivalstva.

Sredstva za zdravstveno varstvo so bila globalno opredeljena v sprejetih samoupravnih sporazumih in vsako leto družbeno usklajena in verificirana z aneksi k samoupravnim sporazumom o temeljnih planov.

Dosedanji razvoj osnovnega zdravstvenega varstva v občini je težil za izenačevanjem možnosti koriščenja pravic iz zdravstvenega varstva z zdravstvenim varstvom v Ljubljani. V preteklem obdobju smo opažali znatno večje obremenitve zdravstvenih delavcev (v primerjavi z ljubljanskimi TOZD), kar je bila posledica pomanjkanja

kadra v splošnem in otroškem zdravstvenem varstvu. Število kadra se je le počasi povečevalo. Prostorske kapacitete so se povečale in to na račun novozgrajenih zdravstvenih postaj v Dobropolju in Zagradcu. Te bodo služile svojemu namenu in zadostovale za dolgo-ročno obdobje.

Za obstoječe stanje je značilno:

- dovolj zdravstvenih delavcev s področja dela splošne medicine,
- pomanjkanje zobozdravnikov,
- nizka izobrazbena struktura zaposlenih,
- silna prostorska stiska v enoti Grosuplje,
- visok bolniški stalež uporabnikov zdravstvenega varstva napram drugim občinam v regiji,
- neorganiziranost oziroma odsotnost službe medicine dela in pomanjkljiva medicinska nega na bolnikovem domu.

V naslednjem srednjeročnem obdobju se nadaljujejo prioritete osnovnega zdravstvenega varstva, ki jih konkretiziramo s številom kadrov pri posameznih varstvih, pri čemer izpostavljamo tista varstva, za katera menimo, da jih je potrebno dosledneje realizirati v tem srednjeročnem obdobju. To je predvsem dejavnost medicine dela, zdravstvenega varstva borcev in starostnikov (kjer se populacija stalno povečuje kot posledica dobrega zdravstvenega varstva), pa zobozdravstveno varstvo itd.

V dveh srednjeročnih obdobjih bomo v osnovnem zdravstvenem varstvu dosegli dvoje najpomembnejših stvari:

- izgradili bomo materialno bazo osnovnega zdravstvenega varstva, in
- zagotovili bomo v to bazo tolikšno število strokovnih in drugih kadrov, da bomo dejavnosti osnovnega zdravstvenega varstva (pa tudi tistega specialističnega, ki funkcionalno dopolnjuje osnovno), leta 1985 dvignili na tako kvaliteto raven, da se bo to odrazilo na zmanjševanju stroškov za druga zdravstvena varstva (bolnišnično, zdraviliško in bolnišnično-specialistično).

V ekonomskem smislu predlog samoupravnega sporazuma o temeljih plana občinske zdravstvene skupnosti opredeljuje sredstva za program zdravstvenih storitev osnovne ambulantno-specialistične, bolnišnične in zdraviliške dejavnosti ter zdravstveno dejavnost univerzitetnih zdravstvenih organizacij, preskrbo z zdravili, sanitetnim materialom, ortopedskimi pripomočki, konzervirano krvjo, krvnimi derivati in krvnimi proizvodi ter nujno medicinsko pomoč in reševalni prevoz.

Prenos zdravstvenega varstva upokojencev na zdravstvene skupnosti se odraža tudi v združevanju sredstev za solidarnostno pokrivanje zagotovljenega programa zdravstvenega varstva v SR Sloveniji, kajti zdravstveno varstvo upokojencev je za naslednje srednjeročno obdobje vključeno v zagotovljeni program. Za izhodiščno leto 1980 to pomeni, da se k solidarnosti za dosedanji enotni program upošteva še solidarnost za zdravstveno varstvo upokojencev tako, da je k zneskom za republiško solidarnost prišteta še razlika med zneskom, ki ga je združeno delo v posamezni občini prispe-

valo za zdravstveno varstvo upokojencev (po 1 odstotni stopnji) in zneskom, ki ga je posamezna občinska zdravstvena skupnost prejela za zdravstveno varstvo upokojencev po samoupravnem sporazumu za leto 1980.

Iz obsega pravic do socialne varnosti so izločena nadomestila osebnega dohodka za čas nosečnosti in poroda, ki se v naslednjem srednjeročnem obdobju prenesejo na skupnost otroškega varstva. Enako so na strani virov sredstev izločeni v 1980 letu prispevki za nadomestila za čas nosečnosti in poroda.

Za občinsko zdravstveno skupnost Grosuplje je predvideno, da se bodo sredstva za celovit program zdravstvenih storitev povečevala po poprečni letni stopnji 3,1 in v okviru te hitrejši razvoj osnovne zdravstvene dejavnosti, zlasti še splošne medicine in medicine dela, medicinske nege in zdravljenje bolnikov na domu ter zobozdravstvene dejavnosti.

V bolnišnični dejavnosti naj bi se ohranil doseženi razvoj in se kljub porastu števila prebivalstva število bolniških oskrbnih dni na tisoč prebivalcev ne bi smelo povečevati.

Združevanje sredstev za investicije v razširitev materialne osnove zdravstva je predvideno v okviru združevanja sredstev v medobčinski zdravstveni skupnosti v dogovorjenem razmerju.

Ker je mogoče zagotoviti nekatere naložbe preko cen zdravstvenih storitev, bo potrebno ob obravnavi predloga naložb doseči usklajen dogovor kaj se združuje v medobčinski zdravstveni skupnosti in kaj preko cen zdravstvenih storitev.

Plan DO zdravstveni dom Ljubljana temelji na smernicah in elementih za samoupravni sporazum o temeljih plana delovne organizacije. Oba akta, ki opredelujeta osnovne smeri razvoja v srednjeročnem obdobju, so sprejeli delavci z referendumom. Samoupravni sporazum o temeljih plana občinske zdravstvene skupnosti zagotavlja materialne pogoje za uresničitev razvoja, določenega v omejenih aktih.

Sprejete smernice in elementi so v planu ustrezno ovrednoteni. Upoštevanji so ukrepi ekonomske stabilizacije in usklajen razvoj vseh TOZD v DO.

Na podlagi rasti prebivalstva, oskrbljenosti prebivalstva z zdravstvenim varstvom so načrtovani objekti (cca 9 kv. m na 100 prebivalcev oz. 20 kv. m na 1 zdravstvenega delavca) in na podlagi le-teh nove zaposlitve, pripadajoči materialni stroški in amortizacija.

Glede na usklajeni razvoj zdravstvenega varstva v Grosupljem načrtujemo:

- letno stopnjo rasti zaposlenih za	5,5 %
- obseg zdravstvenih storitev za	5,5 %
- prihodkov za	6,2 %
- prihodkov iz svobodne menjave dela za	5,3 %
- dohodka za	6,0 %
- osebnih dohodkov za	5,9 %

Pri načrtovanju števila zaposlenih nismo mogli v celoti upoštevati kadrovske populacijskih normativov, niti teamske zasedbe, ker tega ne dovoljujejo družbeno odmerjena sredstva.

TABELA 50: POTREBE PO KADRIH 1981-1985

Deloge in opravila

zdravnik splošne medicine	5,5
zobozdravnik	3
višja medicinska sestra	8
zobne asistentke	2
vi. zobotehnik - zbotehnik	3
višji labor. tehnik	1
strežnica	4
Skupaj :	26,5

Ambulante v TOZD Grosuplje so locirane v enotah: Grosuplje, Ivančna gorica, Dobropolje in Zagradec. Slednji dve sta na novo zgrajeni in bosta zadostovali za potrebe prebivalstva do leta 2000. Stavba v Ivančni gorici bo v celoti služila svojemu namenu, ko se bosta iz nje preselila VVZ in Postaja milice. V enoti Grosuplje je izredna prostorska stiska, zato načrtujemo prizidek ali novogradnjo ob sedanjem zdravstvenem domu v letu 1983–1984. Velikost objekta bi znašala 900 kv. m. Po cenah iz leta 1980 bo veljal objekt 28.980.000 din. V novogradnji bodo dobile svoje prostore službe osnovnega zdravstvenega varstva in sicer:

- šolski in otroški polivalentni dispanzer,
- ginekološki dispanzer in
- patronažna služba

Naloge zdravstvene službe v naslednjem srednjeročnem obdobju bi bile naslednje:

- izboljšanje kvalitete zdravstvenega varstva občanov, predvsem s prehodom na dispanzerski način dela,
- zmanjšanje nepravilne začasne odsotnosti z dela uporabnikov zdravstvenega varstva,
- skrbeti za boljšo kvalifikacijsko strukturo zdravstvenih delavcev, zlasti z izobraževanjem ob delu,
- organizirati službo medicine dela,
- izboljšati zdravstveno in zobozdravstveno varstvo borcev in ostalih občanov,
- okrepiti patronažno službo z medicinsko nego na bolnikovem domu,
- izboljšanje delovnih pogojev zdravstvenih delavcev.

SOCIALNO SKRBTSTVO

Pogoji uresničevanja temeljnih nalog socialnega skrbstva

Za uresničevanje nalog socialnega skrbstva prispevajo delovni ljudje in občani sredstva iz BOD za sledeče programe:

- zagotovljeni program,
- občinski program,
- program skupnih nalog v republiki,
- solidarnostni program

Od leta 1977 dalje se sredstva za vse programe združujejo v občinskih skupnostih, za skupni in solidarnostni program pa jih občinske skupnosti nato združujejo na nivoju republike.

Izvajanje programa

V okviru zagotovljenega programa so – z namenom, da bi dosegle občinske skupnosti socialnega skrbstva čimbolj enake pogoje pri izvajanju nalog socialnega skrbstva – zajete naslednje prioritete naloge:

- družbeno denarne pomoči,
- zdravstveno varstvo prejemnikov družbeno denarnih pomoči,
- zagotavljanje osebnih dohodkov strokovnim delavcem v OSSS.

Osnova za družbeno denarno pomoč v sedanjem srednjeročnem obdobju je polovica varstvene pokojnine, oziroma mejnega zneska najnižjih pokojninskih prejemkov.

Bruto osebni dohodki strokovnim delavcem se zagotavljajo po normativu en strokovni delavec na 4500 prebivalcev enotno za vso Slovenijo.

Podatki kažejo, da se število prejemnikov družbeno denarnih pomoči skozi vse srednjeročno obdobje nekoliko zvišuje, kar je delno posledica spremenjenih kriterijev, delno pa večjih potreb in informiranosti občanov. Število upravičencev je višje od planiranega za srednjeročno obdobje 1976–1980.

Glede na normative bi skupnost socialnega skrbstva lahko zaposlila 5,5 strokovnih delavcev, dejansko pa sta bila v letu 1976 le dva, v letu 1977 in 1978 trije, od leta 1979 dalje pa štirje. Poleg strokovnih delavcev je v skupnosti zaposlen še tajnik skupnosti in vodja strokovne službe. Ugotavljamo torej, da pri kadrih zaostajamo za planom.

Občinska skupnost socialnega skrbstva je do vključno leta 1978 prejela dopolnilna sredstva iz republiške solidarnosti, v letu 1979 je sama prispevala za solidarnost, v letu 1980 pa niti ne prejema, niti ne daje sredstev za solidarnost.

Občinski program je od vseh programov najbolj obsežen tako po višini sredstev kot po obsegu nalog, ki jih zajema. Pri teh nalogah so odstopanja od plana najizrazitejša, zlasti pri zavodskem varstvu tako odraslih oseb kot mladoletnikov. Občutno se je povečalo število oskrbovancev v splošnih socialnih zavodih, izdatki za oskrbnice pa predstavljajo najvišjo postavko v finančnem načrtu skupnosti. Prav tako odstopamo od planiranega števila gojencev v zavodih za usposabljanje.

S programom skupnih nalog v republiki se uresničujejo po načelu vzajemnosti naloge skupnega pomena za vso republiko. Največjo postavko zavzemajo naložbe – skoraj 80 % vseh sredstev

skupnega programa. Med planiranimi naložbami v tem planskem obdobju je realizirana adaptacija in dograditev Zavoda za duševno in živčno bolne Hrastovec – Trate in izgradnja Centra za varstvo in rehabilitacijo slepih in slabovidnih Škofja Loka, pri katerem je bila Skupnost socialnega skrbstva Slovenije sofinanser. Naložba za gradnjo tretjega zavoda za duševno prizadete otroke se nadaljuje v naslednjem srednjeročnem obdobju.

Učinki izvajanja plana in socialno skrbstvenih ukrepov

Socialno skrbstvo, oziroma njegove strokovne službe, so v sedanjem srednjeročnem obdobju prevzele številne nove naloge, med katerimi velja zlasti omeniti tiste, ki jih ji je naložil zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (spravni poskusi v postopku za razvezo zakonske zveze, sklepanje dogovorov o preživninah in valorizaciji le-teh, predzakonsko in zakonsko svetovanje, dovolitev sklenitve zakonske zveze pred polnoletnostjo), naloge na področju usposabljanja otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, varstveno nadzorstvo nad pogojno obsojenimi ipd.

Pri ocenjevanju izvajanja programskih nalog, opredeljenih v tem srednjeročnem obdobju ugotavljamo, da so učinki sredstev, ki so bila namenjena za področje socialnega skrbstva, vidni. V teh letih so bili storjeni pomembni premiki v nadaljevanju procesa razvoja samoupravnih odnosov in sistema socialne varnosti občanov, ki jim je namenjena posebna družbena skrb. Z uveljavitvijo zagotovljenega programa v SR Sloveniji smo dosegli, da prejema pod enakimi pogoji družbeno dogovorjeni minimum denarne pomoči najbolj socialno ogrožena skupina občanov, pri čemer se vsi delovni ljudje vključujejo v sistem solidarnosti do manj razvitih območij v SR Sloveniji.

Ob prehodu na novo srednjeročno obdobje prejema stalno družbeno denarno pomoč edini vir sredstev za preživljanje 55 občanov, dodatni vir 115 občanov, do zdravstvenega varstva pa je upravičenih 71 občanov, prejemnikov družbeno denarne pomoči, v strokovni službi OSSS pa je zaposlenih 6 delavcev, od tega 4 strokovni delavci.

V splošne socialne zavode je vključenih 65 občanov, v posebne pa 8, v zavodih za usposabljanje je 18 otrok in mladostnikov, v rejniški oskrbi je 35 otrok, od tega 16 zaradi usposabljanja (razvrščeni otroci), trenutno imajo le tri rejnice status zavarovanca.

Višina družbeno denarne pomoči – edini vir znaša od 1. 8. 1980 dalje 2.170 din, dodatni vir pa v poprečju 850 din mesečno, torej manj kot je opredeljeno v zagotovljenem programu (polovico edinega vira), v upadanju je število uživalcev zdravstvenega varstva, število zaposlenih pa je zadnjih dve leti nespremenjeno.

Zaradi razkoraka med dovoljeno rastjo sredstev skupne porabe, namenjenih za financiranje socialnega skrbstva in rastjo cen oskrbnih stroškov v socialnih zavodih in zavodih za usposabljanje so se v zadnjem letu lahko reševali le najbolj pereči problemi in še to ob večjih prispevkih svojcev k oskrbninam. Tako v letu 1980 prvič v tem srednjeročnem obdobju stagnira število oskrbovancev v splošnih socialnih zavodih, v zavodih za usposabljanje pa je celo v upadanju. Enako velja za rejništvo, saj smo do 1. 9. 1980 močno zaostajali z višino rejnine (s 1. 9. so bile vse rejnine valorizirane, vendar še vedno ne dosegajo višine, kot jo priznavajo druge občine, ki imajo otroke v rejništvu na našem območju), posledica pa je upad interesa za rejništvo. V letošnjem letu je bil status zavarovanca ukinjen dvema rejnicama, eni, ki ni več izpolnjevala pogojev, ena pa se je zaposlila.

V prihodnjem srednjeročnem obdobju se obseg socialnih pravic ne bo širil (oziroma so bile nekatere dejavnosti celo črtane iz programa, predvsem letovanje in klimatsko zdravljenje socialno ogroženih otrok). Povečala se bo edino višina družbeno denarnih pomoči kot edini in dodatni vir sredstev za preživljanje in sicer do višine minimalnih življenjskih stroškov (v letu 1981 na 2.900 din za edini vir, dodatni pa v poprečju na 1.450 din). Kadrovski normativ za strokovne delavce se bo postopoma zniževal tako, da bo v letu 1985 znašal 4.000 prebivalcev na enega strokovnega delavca.

Do konca leta 1981 se načrtuje ustanovitev Centra za socialno delo. V okviru finančnih možnosti bomo pristopili k pripravi za gradnjo doma starejših občanov na Grosupljem, vendar pa v tem srednjeročnem obdobju ne bomo uspeli zagotoviti sredstev za povečan obseg zavodskega varstva.

Posebna pozornost bo namenjena rejništvu, predvsem vskladitvi rejnin na podlagi samoupravnega sporazuma o oblikovanju in višini rejnine ter strokovni pomoči rejnicam pri oskrbi in vzgoji rejencev; varstvu starejših občanov, zlasti tistih, ki živijo sami, oziroma nimajo svojcev; izvajanju zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, zlasti zakonskemu in predzakonskemu svetovanju ter spravnim poskusom; preventivnemu in kurativnemu delu na področju mladoletniškega prestopništva ter reševanju romske problematike.

Za namene dejavnosti socialnega skrbstva delujeta v naši občini:

- Delovno varstveni zavod v Ponikvah,
- Dekliško vzgajališče v Višnji gori.

SOCIALNO VARSTVO

Skupnosti socialnega varstva so bile ustanovljene v preteklem planskem obdobju z namenom koordiniranja tistih nalog, ki se nanašajo na uresničevanje socialne varnosti delovnih ljudi in občanov, vendar pa te družbene funkcije skupnosti niso opravile v celoti. Vzroke za to najdemo predvsem v zahtevnosti te koordinativne in vsklajevalne vloge ter v dejstvu, da skupnosti, ki se vključujejo s svojimi programi v skupnost socialnega varstva niso kazale potreb po skupnem in usklajenem reševanju nalog, zaradi katerih so po zakonu dolžne usklajevati v tej skupnosti. Ravno tako pa v preteklem obdobju ni bilo ugodnih kadrovskih in finančnih možnosti.

Cilji in naloge so v obdobju 1981-1985 naslednje:

- skupnost otroškega varstva, socialnega skrbstva, zaposlovanja, stanovanjska skupnost, skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja bodo v okviru skupnosti socialnega varstva usklajevale tiste dele svojih programov s katerimi zagotavljajo socialno varnost občanov,
- uskladiti in poenotiti merila za prejemanje vseh oblik socialne pomoči,
- zagotoviti zadovoljevanje skupnih potreb tistim družbenim skupinam, katerim je potrebna posebna družbena skrb.

Za uresničitev teh postavljenih ciljev in nalog bo potrebno izvršiti naslednje ukrepe:

- vse večji pomen pri zagotavljanju socialne varnosti občanov bodo v naslednjem srednjeročnem obdobju skupnosti socialnega varstva pridobile le ob večjem angažiranju skupnosti, ki se vanjo vključujejo. Te skupnosti bodo morale v večji meri kot doslej sodelovati pri pripravi programov dejavnosti skupnosti socialnega varstva tako, da bodo le-ti programi odražali njihove resnične interese ter da bodo izhajali iz potrebe po skupnem reševanju problemov, ki jih posamezna skupnost ne more v celoti realizirati. Zato bo potrebno okrepiti redne oblike sodelovanja skupnosti, ki se v socialno varstvo vključujejo in tudi tistih skupnosti, katere izvajajo programe socialne varnosti občanov, v okviru skupnosti socialnega varstva bo uveden sistem enotne evidence prejemnikov družbeno denarnih pomoči in bo potrebno sproti spremljati učinke socialnih kolektivov, predvsem z vidika ugotavljanja višine družinskih dohodkov upravičenca, ki naj bi vključevali tako formalne kot neformalne vire dohodka,
- posebna pozornost bo posvečena izenačevanju pogojev za razvoj, vzgojo in socialno varnost vseh otrok,
- preprečevanje invalidnosti ter usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb,
- krepitev socialne varnosti kmečkega prebivalstva,
- posebna skrb in pozornost položaju delavcev z nižjimi dohodki, upokojevcem z nižjimi pokojninami in občanom, ki so odvisni od družbeno denarne pomoči.

Skupnosti, ki se vključujejo v skupnost socialnega varstva se bodo s samoupravnim sporazumom o skupnih izhodiščih in usklajevanju planov za zagotavljanje socialne varnosti dogovorile o načelu in kriterijih za uveljavljanje socialno varstvenih pravic, ter o prednostnih nalogah na področju socialnega varstva v občini v obdobju 1981-1985.

TELESNA KULTURA

Z zakonom in ustanovitvijo SIS za telesno kulturo Grosuplje leta 1974 so bila določena sistemsko opredeljena sredstva za telesno kulturo. Telesnokulturna skupnost se je v tem obdobju potrdila kot mesto vsklajevanja interesov na področju telesne kulture, programiranja in financiranja telesnokulturne dejavnosti.

Na območju občine je bilo v zadnjem obdobju značilno veliko investiranje v izgradnjo športnih objektov. Dobili smo tri nove telovadnice, uredili ali adaptirali 10 rokometnih in 7 košarkaških asfaltnih igrišč, uredili nekatera strelišča, adaptirali bazen v Višnji gori itd. Kljub tem spodbudnim rezultatom na področju izgradnje telesnokulturnih objektov pa razpoložljive kapacitete še vedno ne zadovoljujejo vse večjih potreb. Še vedno je samo devet krajevnih skupnosti, ki imajo na svojem področju športne objekte. Kar 14 krajevnih skupnosti pa je še vedno brez takšnih ali drugačnih športnih objektov. Povsem razumljivo je, da je dejavnost možna samo v teh krajevnih skupnostih, kjer so na razpolago objekti. Športne objekte v občini uporablja 29 klubov, katerim je osnovna dejavnost šport, telesna vzgoja in športna rekreacija.

V prihodnjem obdobju bi se morali usmeriti v izgradnjo športnih objektov tam, kjer se kaže največja potreba, to je po izgradnji šolskih športnih igrišč ter ostalih uporabnih površin, ki naj bodo namenjene za redno telesno vzgojo. Ob centralnih solah kjer še ni zaprtih pokritih površin - telovadnic bo potrebno v tem srednjeročnem obdobju misliti tudi na to. Pretehtati bo potrebno najrazličnejše zahteve ter jih vskladiti z realnimi možnostmi. Z racionalnim trošenjem sredstev, oplemeniteno z amaterskim delom bo s pomočjo še nekaterih skupnosti treba uskladiti in pretehtati najrazličnejše zahteve ter pristopiti h gradnji, ki bo največjega pomena za čimširši razvoj telesne kulture v občini.

V tem srednjeročnem obdobju TKS Grosuplje nima razpoložljivih sredstev za investicije, temveč samo sredstva za redni program ter za skupne naloge v okviru republike. Sredstva, ki so še sedaj namenjena za plačevanje anuitet pa se bodo po končanem odplačevanju namenila za vzdrževanje in najemnino nekaterih objektov, ki so sedaj še v zgradnji.

Na podlagi uresničevanja zakona o svobodni menjavi dela preko potreb in interesov občanov s pomočjo občinske izobraževalne skupnosti, skupnosti otroškega varstva in OZD bodo delovni ljudje vplivali na oblikovanje politike razvoja telesne kulture v občini.

Osnovni namen je, da se dejavnost razširi na osnovi boljšega koriščenja že obstoječih razpoložljivih objektov. To bo obenem najboljši prispevek k stabilizacijski usmeritvi naše družbe.

Eden izmed ključnih problemov so prav gotovo strokovni kadri, ki jih na področju telesne kulture v občini primanjkuje. Ugotovitev, da je bil materialni razvoj telesne kulture hiter in da je njen razvoj možen šele pri minimalnih materialnih pogojih, vidimo, da je velik del generacij šel mimo prave telesne vzgoje, športa in rekreacije. Zaradi tega nimamo veliko tistih strokovnjakov, ki so predani športni delavci, ki izhajajo iz vrst športnikov in nadaljujejo kot trenerji, da bi pripomogli k boljšim rezultatom s pomočjo svojih izkušenj in usmeritvam. V občini imamo 55 trenerjev, vodnikov, inštruktorjev, ki bodo v letu 1985 že opravili preko 10.000 vadbenih ur. Vprašljivo je delo, saj vemo, da nekateri izmed njih nimajo ustrezne izobrazbe.

V tem srednjeročnem obdobju bomo skušali izšolati potrebno število ustreznih delavcev preko tečajev in seminarjev, ki jih organizira Šolski center za telesno vzgojo v Ljubljani ali posamezne športne zveze. Največji deficit v kadru se kaže v smeri športne rekreacije, saj je ugotovljeno, da nimamo ustreznih strokovnjakov, ki bi lahko zadovoljili potrebe, ki se izkazujejo v športni rekreaciji delovnega človeka. Delovne organizacije bi morale razmišljati o zaposlitvi delavca, organizatorja rekreacije, ki bi s svojim delom pokrival eno ali več delovnih organizacij v občini. Športna rekreacija je tisti del telesne kulture, ki lahko najbolj zaživi v občini v prihodnjem obdobju. Vse bolj je potrebno misliti na delavca, ki naj bi bila rekreacija pridobitev novih moči za delo, zboljšanje psihofizičnega stanja in mu zagotoviti dobro počutje. Vse bolj se bo treba pri športni rekreaciji nagibati k za nas novim oblikam rekreacije, to je minutni odmor za zdravje, aktivni počitek med delom, organizirana športna rekreacija po končanem delovnem času, rekreacija ob koncu tedna in športna rekreacija na letnem odihlu.

Ena izmed prednostnih panog bo dejavnost šolskega športnega društva, ki je že sedaj pomemben dejavnik telesne kulture. V šestih ŠSD najde športno udejstvovanje skoraj vsak učenec. Pomembno je to, da že učenec dobi motorično znanje, osvoji nekatere športne navade, ki jih bo po končani šoli uporabljal. Med pomembne dosežke lahko štejeemo uvajanje tekmovanja za Preko zimske šole in letne šole v naravi se učenci 4. in 5. razredov naučijo smučati oz. plavati. Preko zimske šole in letne šole v naravi še učenci 4. in 5. razredov naučijo smučati oz. plavati.

Zaradi že omenjenih razlogov vrhunski šport v naši občini ne more najti pravega mesta. Dokler bo primanjkovalo športnih objektov, strokovnih delavcev, toliko časa si ne moremo predstavljati vrhunskih dosežkov.

Vzgojiti za vsako ceno tekmovalca višjega ali srednjega kvalitetsnega razreda ob takih pogojih prav gotovo ne more biti cilj. Vse prevečkrat se ostane na pol poti, vsakoletno zastavljeni cilji pa ob razočaranju neuresničeni. Naša usmeritev ne more biti na področju vrhunškega športa, saj vemo da nimamo najosnovnejših pogojev. Dovolj bomo storili, če bomo izbrane mlade talente usmerjali v klube in take sredine, kjer so sposobni le-tim nuditi možnost za doseg dobrih športnih rezultatov. Veliko mladih športnikov je že našla mesto v ljubljanskih klubih.

Drage tekmovalne sisteme je treba čimbolj poceniti in jih spraviti v občinske okvire. Nesmiselno je, da še neizoblikovani športnik mora potovati po republiki, namesto da bi njemu primernega nasprotnika našli v domači ali sosednji občini. Ta problem prav gotovo

vo vseprevečkrat zavisi od strokovnih asociacij (športne zveze), katere večkrat neodgovorno postavljajo pogoje in način tekmo- vanja.

Vsak posameznik ali skupina, ki trenira, želi tekmovati, napre- dovati ter se uveljaviti na širšem prostoru. Prav je, da v takih okvi- rih tekmujejo le tisti, od katerih zaradi dobrih dispozicij temu primernih dobrih materialnih ter ostalih pogojev, lahko pričaku- jemo napredovanje do najvišje možne meje. Le taki posamezniki ali skupine naj bi bile deležne večje družbene pomoči.

Ze vrsto let ugotavljamo, da imamo dobre športnike, pionirje in mladince v skoraj vseh obstoječih športnih panogah. Napredovanje članskih vrst pa je onemogočeno že zaradi znanih problemov, ki se z njimi srečujemo. Kljub temu pa je potrebno izpostaviti neka- tere športne panoge, ki tudi v tekmovalnem pogledu pridobivajo ceno v občini. Kot najbolj razširjena športna panoga v občini je roketmet. V tej panogi nastopa pet klubov v občinski roketmetni ligi Ribnica – Grosuplje in dva kluba v drugi slovenski ligi. Tekmo- valci Avto moto društva Šentvid pri Stični imajo že nekaj let dobre dosežke v republiškem in zveznem merilu. Strelske družine (5 družin) tudi dosegajo dobre rezultate. Poudariti pa je potrebno tudi delo Kolesarskega društva Grosuplje, ki dosega vidne uspehe v republiki z mladimi tekmovalci. Organizacije, ki nimajo izključno športne dejavnosti, kot je taborništvo, vključujejo v svoje enote širok krog mladih, ki se iz leta v leto še povečuje.

Za financiranje načrtovanega programa telesnokulturne skup- nosti Grosuplje bo potrebno v letih 1981–1985 zbrati 22.333 tisoč din. Sredstva bomo združevali po prispevni stopnji 0,31 % od planirane mase BOD v občini.

KULTURA

Glede na dolgoročno stabilizacijska prizadevanja v tem obdobju ne bo moč širiti programov kulturnih dejavnosti, temveč le znotraj dosedanjih obsegov dosledno in kvalitetno izvajati zastavljene nalo- ge. V Zvezo kulturnih organizacij Grosuplje je vključenih 18 kul- turnih društev.

V preteklem srednjeročnem obdobju je v okviru založniške in knjižničarske dejavnosti letno izhajal Zbornik občine, mesečno občinsko glasilo Naša skupnost in pa številna šolska in druga lite- rarna glasila. Pomembna so tudi srečanja književnikov in sodelavci šolskih in drugih glasil.

Temeljna knjižna zaloga je bila presežena za 15 %, število izpo- sojenih knjig na enega prebivalca knjižnična mreža pa je bila razšir- enja še na knjižnico v Šentvidu in Dobropolju.

Amaterske gledališke skupine kulturnih društev so priredile 9 iger od 12 planiranih letno, medtem ko se je število predstav pove- čalo. Na vsakoletni reviji šolskih gledaliških skupin se je izbolj- šala kvaliteta in udeležba teh skupin.

Število pevskih zborov je ostalo nespremenjeno, trije zbori so prenehali delovati, prav toliko je na novo ustanovljenih. Tudi v vseh petih osnovnih šolah delujejo pevski zbori.

V občini delujeta dve mladinski šolski folklorni skupini in ena izvenšolska plesna skupina.

Muzejska dejavnost se izvaja v Jurčičevem muzeju Muljava, v gradu Podsmreka in v spominski sobi Louisa Adamiča Grosuplje.

Nerešeno je ostalo vprašanje ustreznih prostorov za arhivsko skladišče.

V občini delujejo redno trije kinematografi, ki predvajajo naj- manj dva filma tedensko v treh krajih.

V okviru investicijske dejavnosti so bili obnovljeni kulturni domovi v Šentvidu, na Grosupljem v Ivančni gorici, Žalni in novo zgrajeni kulturni dom v Račni. Načrtovane so bile obnove še v drugih krajih, vendar do tega ni prišlo, ker je bilo vse premalo pobud od krajanov in od drugih soudeležencev pri obnovah.

Upoštevanje doseženo stopnjo kulturnega razvoja v občini Gro- suplje in možnosti gospodarskega in družbenega razvoja bomo v obdobju 1981–1985 uresničevali dogovorjeni program, opravili nalo- ge ŠLO in DS in druge naloge, ki jih določa zakon ali samo- upravni sporazum, pri tem pa bodo prednostne naloge:

- varstvo kulturne dediščine, predvsem spomeniško – varstveni posegi,
- muzejske dejavnosti v obstoječih muzejih: Muljava, Praproče, Višnja gora,
- likovna dejavnost, organiziranje razstav.

Za financiranje programa, ki je opredeljen v samoupravnem spo- razumu o temeljih plana kulturne skupnosti občine Grosuplje bo potrebno v naslednjih petih letih zagotoviti 79.458 tisoč din, ki jih bomo združevali po prispevni stopnji 1,11 % od planirane mase BOD.

ZAPOSLOVANJE

Področje zaposlovanja je bilo v preteklem srednjeročnem ob- dobju do leta 1979 organizirano v Regionalni skupnosti za zapo- slovanje. V letu 1979 je bila ustanovljena in pričela z delom občin- ska skupnost za zaposlovanje Grosuplje. Odnose med skupnostjo in strokovno službo ureja samoupravni sporazum o medsebojnih pra- vicah, obveznostih in odgovornostih med delovno skupnostjo strokovne službe in samoupravnimi skupnostmi v ljubljanski regiji.

Zaposlovanje na območju občine je v preteklem srednjeročnem obdobju potekalo s poprečno stopnjo rasti, ki je močno presejala poprečno stopnjo rasti, ki je bila dosežena v regiji. V letu 1980 beležimo nižjo stopnjo rasti, kot v predhodnih letih, še vedno pa je stopnja rasti tudi v letošnjem letu druga najvišja v regiji, saj znaša porast v obdobju od januarja do oktobra 3,8 %. V tem obdobju zelo izstopa porast zaposlenih v privatnem sektorju, saj se je število povečalo za 14 %.

Število nezaposlenih in stopnja relativne nezaposlenosti sta v pretežnem delu preteklega srednjeročnega obdobja upadali. Tako se je stopnja relativne nezaposlenosti zmanjšala od 2,11 % v letu 1979 na 1,28 v polletju 1980. Preobrat beležimo v drugi polovici leta 1980, ko je stopnja relativne nezaposlenosti zopet pričela na- raščati.

Programska izhodišča skupnosti temelje na predvidenem druž- benoekonomskem razvoju občine, povezanem z razvojem zaposlo- vanja in upoštevajoč specifične dejavnike na območju skupnosti.

Program skupnosti temelji na naslednjih izhodiščih:

- ohranjenje polne zaposlenosti domicilnega prebivalstva,
- postopna preusmeritev gospodarstva na tehnološko intenzivno proizvodnjo in storitve, značilno po visoki stopnji avtoma- tizacije proizvodnih procesov ter po visoki udeležbi visoko kvali- ficiranega ustvarjalnega dela z uporabo visoke stopnje domačega znanja in tehnologije,
- stopnja rasti zaposlovanja bo znašala v prihodnjem letu od 2 do 2,5 %, pri čemer bo dinamika rasti zaposlovanja po posameznih področjih različna v skladu z usmeritvijo iz Dogovora o temeljih družbenega plana,
- organizacija strokovnega usposabljanja in prekvalifikacije brez- poselnih delavcev in invalidnih oseb kot tudi že zaposlenih v primerih tehnoloških viškov delavcev v združenem delu,
- omejevanje dejavnikov, ki negativno vplivajo na rezultate gospo- darjenja kot npr. fluktuacija, izostanki z dela, slabo izkoriščanje delovnega časa ipd.

Zaradi neustrezne izobrazbene strukture zaposlenih, zlasti tehničnih profilov in neravnovesja med potrebami po kadrih in strukturo izobraževanja, si bodo OZD, izobraževalna in razisko- valna skupnost ter skupnost za zaposlovanje prizadevali rešiti ta neskladja in sicer z:

- oblikovanjem mreže centra usmerjenega izobraževanja,
- poklicnim usmerjanjem pri vseh nosilcih zaposlovanja in izobra- ževanja,
- uvajanjem poklicnega usmerjanja v učnovzgojni proces v osnov- nih šolah in v usmerjenem izobraževanju,
- ustrezno politiko štipendiranja in vzpodbujanja že zaposlenih delavcev za izobraževanje iz dela in ob delu, predvsem za manj- kajoče kadre.

Program skupnosti za zaposlovanje sestavljajo v naslednjem sred- njeročnem obdobju naslednje naloge:

- zaposlovanje iskalcev zaposlitve,
- zapošlovanje delavcev, ki so na začasnem delu v tujini in zapo- slovanje delavcev, ki se zaposlujejo v tujini,
- usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb,
- usposabljanje in prekvalifikacija nezaposlenih in zaposlenih de- lavcev,
- poklicno usmerjanje,
- zagotavljanje socialno-materialne varnosti brezposelnim,
- strokovna in tehnično-administrativna opravila za štipendiranje,
- analitično-planska in informacijska dejavnost,
- priprava gradiva in sej za samoupravne organe skupnosti.

RAZISKOVALNA DEJAVNOST

Občinska raziskovalna skupnost predvideva v naslednjem ob- dobju realizirati naslednje naloge:

- izdelati raziskavo iskanja najboljšega modela za razvoj kmetij- skih področij,
- izdelati raziskavo optimalnih možnosti za večji razvoj industrij- ske dejavnosti,
- opraviti raziskavo potreb združenega dela ob vključevanju delav- cev, ki se vozijo na delo v druge občine.

Poleg tega bo Občinska raziskovalna skupnost še:

- enkrat na leto organizirala posvetovanje o pomenu znanosti in raziskovalne dejavnosti med predstavniki občinske raziskovalne skupnosti, delovnimi organizacijami in družbenopolitičnih skupnosti,
- objavljala aktualne prispevke s področja raziskovalne dejavnosti v glasilu „Naša skupnost“,
- propagirala znanstveno raziskovalno dejavnost med šolsko mladino,
- organizirala tekmovanje mladih matematikov za Vegovo priznanje, podeljevala nagrade za najuspešnejše spise na temo o znanosti in raziskovalni dejavnosti ter materialno podpirala

- stimulirala bo izdelavo diplomskih in drugih raziskovalnih nalog, ki bodo obravnavale aktualne probleme na območju občine Grosuplje,
- podeljevala nagrade in priznanja za najuspešnejše inventivne in raziskovalne dosežke,
- nudila pomoč delovnim organizacijam pri sestavljanju in usklajevanju samoupravnih sporazumov o nagrajevanju koristnih predlogov tehničnih izboljšav in izumov,
- sodelovala s komisijo za inovacije pri Občinskem sindikalnem svetu.

G. UREJANJE PROSTORA

DOSEDANJI RAZVOJ V PROSTORU

Grosupeljska občina je del širše ljubljanske regije, v kateri je v vseh smereh čutiti vpliv mesta Ljubljane.

V okviru slovenskega prostora predstavlja občina večjo prostorsko enoto z relativno majhnim številom prebivalcev, saj živi na tem prostoru le 1,3 % Slovencev. Poselitev je zelo razpršena po 210 naseljih, ki so združena v 23 krajevnih skupnostih. Po vojni do leta 1971, ko je slovensko prebivalstvo naraslo za 20 %, se je prebivalstvo v občini povečalo samo za 4,5 %, ker je v tem času večina naravnega prirastka prebivalstva odšlo iz občine in je zato prebivalstvo skoraj stagniralo. Vzroke si lahko razlagamo predvsem s takratnim pomanjkanjem delovnih mest v občini in nesodobnim kmetijstvom.

Po letu 1971 se je trend gibanja prebivalstva v občini spremenil. Prebivalstvo je naraščalo praktično enako, kot je v povprečju naraščalo v celi Sloveniji. Vzroke za naraščanje lahko iščemo predvsem v nekaterih dejstvih:

- vplivu mesta Ljubljane, od koder so (zaradi pomanjkanja zemljišč za individualno gradnjo in pomanjkanja stanovanj v Ljubljani nasploh ter zaradi dobre dostopnosti) prihajali prebivalci, ki še danes v občini pretežno le stanujejo, zaposleni pa so v Ljubljani. To velja predvsem za naselje Grosuplje in Šmarje.
  - gradnji industrijskih obratov in s tem porastu delovnih mest v občini, kar velja predvsem za naselje Grosuplje, Ivančna gorica, Šentvid, Videm in Ambrus.
  - v spremenjenem družbenem odnosu do kmetijstva, predvsem do zasebnih kmetovalcev.
- Seveda pa tak hiter razvoj spremlja vrsta problemov:
1. Oskrbne dejavnosti in komunalna infrastruktura zaostajajo za gradnjo stanovanj in proizvodnih obratov. Zaradi zaostajanja komunalne infrastrukture pa se povečujejo škodljivi vplivi na okolje (neurejeno odvajanje odpadkov ipd.) Ob prostih zazidalnih površinah v nekaterih vodilnih naseljih (predvsem v Grosupljem in Šmarju) se lahko težnje naraščanja prebivalcev in delovnih mest pospešeno nadaljujejo. Seveda pa bi veljalo opozoriti, da bodo prej navedeni problemi naraščali, v kolikor ne bo rast stanovanjskih enot in delovnih mest skladna. Upoštevati je namreč treba kompleksno ceno zazidalnih zemljišč, torej tudi stroške infrastrukture in vsaj del stroškov za družbene in oskrbne dejavnosti, posebno osnovno preskrbo, vzgojo, varstvo, zdravstvo itd. Zato je pomembno, da sočasno nastajajo tudi nova delovna mesta, ker bo le tako akumulacija v okviru domačega kraja večja in bo možno manj obremenjevati graditelje in kupce stanovanj z infrastrukturnimi in ostalimi stroški.
  2. Enako zaostajajo tudi ureditve prometa v vodilnih naseljih, ni urejeno parkiranje in garažiranje ter peš poti, prav tako ni urejen tudi potek tranzitnega prometa skozi naselja. Vzroke za to lahko iščemo tudi v premajhni pozornosti do priprave ustrezne urbanistične dokumentacije, to je: priprave urbanističnih načrtov za vodilna naselja, ki so doživljala intenziven razvoj, ker le taka oblika urbanistične dokumentacije omogoča načrtovanje komunalne in prometne infrastrukture.
  3. Do sedaj so se intenzivno razvijala predvsem naselja Grosuplje in Ivančna gorica, ki ležita v pasu ob avtocesti Ljubljana – Zagreb. V kolikor se ne bodo izboljšale prometne povezave v občini tudi v smeri sever – jug med Grosupljem in dobropoljsko dolino, ne bo tudi v naprej pravih možnosti za enakomeren razvoj večjih vodilnih centrov v občini v skladu z zasnovo urbanističnega

programa. Skratka problem razvoja naselij, ki ležijo v južnejših predelih občine, bo še naprej ostajal nerešen. Obenem pa bo težko zadrževati širjenje urbaniziranih površin v severnem pasu, kjer pa se te površine lahko širijo predvsem na račun najboljših kmetijskih zemljišč.

4. Poseben problem za nadaljnji razvoj predstavljajo rezerve pitne vode, ki so omejene in bi jih nikakor ne smeli uporabljati za tehnološke potrebe industrije.
5. Nadalje se vrsta problemov pospešeno odpira tudi na področju varovanja naravne in kulturne dediščine. Povečana gradbena dejavnost nedvomno pogojuje nastajanje „divjih“ peskokopov, širijo se tudi neurejena odlagališča smeti. Nerešena ostajajo vprašanja urejanja arhitekturne dediščine, ki ji bo predvsem v krajih, ki so turistično privlačni, potrebno posvetiti posebno pozornost.

CILJI IN USMERITVE RAZVOJA V PROSTORU

Smotrna in varčna uporaba prostora, je eden od temeljnih ciljev družbenega razvoja občine Grosuplje v obdobju 1981–1985. Ta cilj bomo uresničevali ob naslednjih usmeritvah:

- vsi posegi v prostor bodo izhajali iz opredelitev, vključenih v dolgoročne planske dokumente, ki so v pripravi
- v okviru možnosti bomo izenačevali širši urbani standard ter komunalni standard delovnih ljudi in občanov občine Grosuplje;
- razvoj bomo usmerjali v razvojna območja, stanovanjska naselja pa izgrajevali le kot funkcionalno zaključene celote. V stanovanjska naselja bomo integrirali tudi stanovanja za starejše ljudi in samske prebivalce;
- gradbeni standard vseh novogradenj javnih objektov bomo prilagodili tudi potrebam telesno prizadetih prebivalcev;
- usmerjanje razvoja v prostoru bo sledilo naslednjim prostorsko relevantnim kriterijem:
  - skladnost s policentrično politiko razvoja občine,
  - skladnost z osnovno urbanistično dokumentacijo,
  - investicijski projekt mora izkoristiti lokacijske prednosti in se podrediti omejitvam izbrane lokacije,
- oblikovanje prioritet in izbor alternativnih lokacij pa bo upošteval:
  - stopnjo izdelane podrobne urbanistične dokumentacije,
  - možnosti pravočasne pridobitve (priprave in opreme) zemljišča,
  - že zgrajeno primarno infrastrukturo (oz. možnost priključkov na primarno infrastrukturo),
  - sočasnost izgradnje različnih programov, ki bi ob skupnih vlaganjih v pripravo in opremo zemljišča zelo racionalizirala in pocenila gradnjo,
  - specifične lokacijske prednosti izbrane (obravnavane) lokacije.
- za vse investicijske projekte, ki so v planu navedeni, niso pa še podrobneje (tudi mikrolokacijo) proučeni velja, da jih bo možno realizirati (t.j. dejansko vključiti v plan) šele takrat, ko bo investitor pridobil vso potrebno investicijsko-tehnično dokumentacijo.

RAZVOJ V PROSTORU

Za občino Grosuplje je zaradi močnega vpliva Ljubljane izredno pomembno dogovarjanje o medobčinskem razvoju. Le tako bo

namreč možno skladno razvijati delovna mesta in stanovanja. V ta namen je potrebno seveda pričeti s pripravo osnov za dogovarjanje t.j. planiranje, na medobčinski ravni v tem prostoru.

Urbani razvoj v občini bo v tem srednjeročnem obdobju usmerjen v vsa vodilna naselja v katerih je možno skladno razvijati tako industrijske cone, kakor tudi stanovanjska območja, centralne dejavnosti in rekreacijo.

Vsa novogradnja bo v tem obdobju usmerjena predvsem v dopolnjevanje in zaključevanje že odprtih stanovanjskih in industrijskih območij. Gradnja v tem obdobju bo morala biti bolj zgoščena, tako, da bo bolje izkoriščen razpoložljiv prostor in že zgrajene in planirane infrastrukture; dejavnosti v prostoru bodo morale biti bolj organizirane.

Tudi v manjših naseljih, predvsem kmetijskega značaja bomo dovoljevali nadomestno gradnjo, oz. novogradnjo za izboljšavo življenjskih pogojev, vendar bomo ohranjali identiteto in tipiko obstoječih naselij!

Opozoriti moramo, da bi k takemu izvajanju urbanistične politike na področju stanovanjske gradnje mnogo pripomoglo združevanje graditeljev individualnih hiš v stanovanjske zadrage.

Stanovanjska gradnja bo načrtovana skupaj s prenovo naselij.

Šele proti koncu planskega obdobja bo potrebno pričeti s pripravo nekaterih popolnoma novih površin.

V grafičnih prikazih in tabelarnih pregledih so zajete tudi te površine, ker zaradi že omenjenih nerazčiščenih vprašanj na medobčinskem nivoju ni moč natančno planirati potrebnih zemljiških površin in je potrebno opredeliti nekaj več kot bi to zahtevalo izključno domače potrebe in pa seveda zaradi kontinuitete priprave in opreme zemljišč za gradnjo v naslednjem srednjeročnem obdobju.

Iz vidika prostorskega urejanja je predvsem pomembno v vodilnih naseljih pričeti s pospešenim urejanjem komunalne in prometne infrastrukture, kar bo predstavljalo tudi določeno spodbudo za nadaljnjo širitev proizvodnih dejavnosti.

Z novimi naložbami v trgovine in skladišča bo izboljšana prekrba občanov, pospešena bo gradnja objektov in delavnic za storitvene dejavnosti.

V ta namen je potrebno, kot prvo osnovo, pripraviti in sprejeti urbanistične načrte za vodilna naselja. V prihodnjem obdobju bo skrbna priprava teh načrtov pomembna tudi zato, ker predvidevamo, da se bodo kmalu začela intenzivneje pojavljati nasprotja med zahtevami urbanizacije na eni strani in kmetijstva in gozdarstva na drugi strani. Za tekoče srednjeročno obdobje so sicer te zahteve med uporabniki usklajene, vendar lahko že danes ugotovljamo, da bo do teh nasprotij prišlo predvsem v neposredni bližini naselij Grosuplja in Ivančne gorice.

Ob naselju Grosuplje in v območjih turističnega razvoja bo prišlo tudi do gradbenih namenov v gozdnih površinah. Zato je iz tega razloga po eni strani in zaradi gozdnega gospodarstva samega po drugi strani pomembno, da čimprej opredelimo gozdove v trajno varovalne gozdove, gozdove s poudarjeno proizvodno funkcijo in gozdove s posebnim namenom ter določimo načela za rabo in urejanje posameznih skupin.

Velik poudarek bo v tem obdobju v prvi vrsti na varovanju obstoječih in drugič na pridobivanju novih kmetijskih zemljišč s sistemom hidromelioracij in agromelioracij.

Za intenzivnejše sodelovanje med najrazvitejšimi predeli občine je nujna modernizacija ceste med Grosupljem in Dobrepoljsko dolino, kar bo pripomoglo k večjem razvoju te doline, kjer so velike možnosti za razvoj intenzivnega kmetijstva itd.

Iz vidika varstva naravnih virov je potrebno posebno pozornost posvetiti vprašanju pitne vode. Zato bo potrebno pričeti z gradnjo vseh akumulacijskih jezer za industrijsko vodo, zavarovane vire pitne vode pa uporabljati izključno v osnovni namen.

V te namene je tudi predvidena gradnja novih sistemov kanalizacije in čistilnih naprav. Prav tako bomo v tem obdobju sanirali

vsa neorganizirana smetišča in določili površine za skupno odlaganje smetišč ter sanirali neorganizirane peskokope in kamnolome.

V tem obdobju bo potrebno zmanjšati količino škodljivih emisij v industriji, pričeli bomo s planiranjem in gradnjo skupne toplarne v Grosupljem da bi zmanjšali onesnaženost zraka zaradi hitre urbanizacije. Z urejanjem novih športnih in rekreacijskih površin, gradnjo turističnih objektov predvsem v naravno zanimivih predelih občine, bomo pospeševali razvoj izletniškega turizma in rekreacije občanov.

V tem obdobju bomo skrbeli za intenzivnejše varovanje kulturne dediščine, pri čemer se bomo oprli na osnove, ki jih daje pravkar sprejeti zakon o naravni in kulturni dediščini.

NALOGE IN UKREPI ZA IZVAJANJE PLANA NA PODROČJU UREJANJA PROSTORA

- Prizadevali si bomo za podružbljanje urbanizma in prostorskega planiranja. S tem bomo zagotovili večjo demokratičnost postopkov, odločanja in njihovo večjo učinkovitost. Družbenim interesom moramo podrežati parcialne pobude in interese.
- Z vnaprej pripravljeno in kvalitetno urbanistično dokumentacijo bomo zagotovili realne osnove za skrajšanje dolgotrajnih lokacijskih postopkov.
- Na področju prostorskega planiranja in urbanističnega načrtovanja bomo krepili strokovno interdisciplinarno in raziskovalno delo ter podpirali vzgojo in izobraževanje strokovnih kadrov.
- Za kompleksno strokovno obdelavo prostora občine bomo angažirali usposobljeno inštitucijo, ki bo ob sodelovanju z drugimi strokovnjaki izdelala dolgoročni planski dokument: „Občina Grosuplje leta 2000“, ki bo vseboval:
  - dolgoročni prostorski vidik družbenega plana s strokovnimi osnovami,
  - urbanistične načrte naselij Grosuplje, Ivančna gorica – Stična, Videm, Dobrepolje, Šentvid, Krka, Šmarje, Višnja gora in Zagradec.
  - Temelje medobčinskega sodelovanja.
- Za to delo bomo zagotovili tudi potrebna finančna sredstva.
- Izdelava operativne dokumentacije (zazidalni načrti, lokacijska dokumentacija itd.) bo v pristojnosti Urbanističnega zavoda Projektivni atelje, ki bo odprl svojo izpostavo v Grosupljem (Program dela v obdobju 1981–85 je že v pripravi).
- Zagotovili bomo kadrovske in druge pogoje dela Oddelka za urbanizem in gradbene zadeve in ga usposobili za izvajanje nalog na področju urejanja prostora.
- Zagotovili bomo usmerjeno in usklajeno naročanje vse urbanistične dokumentacije ter obvezno evidenco vseh naročil prostorsko urbanistične in lokacijske dokumentacije.
- Izdelali in vzdrževali bomo urbanistično dokumentacijo, ki ponazarja pravo stanje v prostoru in je nepogrešljiva osnova za delo upravnih organov, služb samoupravnih skupnosti in zavodov, na področju urejanja prostora.
- Opravili bomo naloge iz programa geodetskih del med katerimi so pomembnejše:
  - reambulacija temeljnih topografskih načrtov v merilu 1:5000 in 1:1000
  - izdelava katastrsko – topografskih načrtov na naseljenih območjih v merilu 1:1000 (prednostno za naselje Grosuplje in Ivančna gorica)
  - izdelava preglednih katastrskih načrtov
  - izdelava grafičnega pregleda komunalnih naprav
  - izvedba cikličnega aerosnemanja

Program izdelave ustreznih geodetskih osnov se bo izdelal sočasno s programom izdelave urbanistične dokumentacije.

- Dokumentacijo in organiziranost bomo vskladili z novim Zakonom o urejanju prostora, ki bo sprejet predvidoma v letu 1981.

TABELA 51: NASELJA IN OBMOČJA, KI SE UREJAJO S PROSTORSKIMI NAČRTI

Ime naselja ali o b m o č j a	Vrsta načrta	Število prebival.	
		obsto- ječe	do 1985
GROSUPLJE-NASELJE ŠMARJE SAP	Urbanist.program		
Mali Vrh	Urbanist.red		
Veliki Vrh			
Spodnje Blato			
Gatina			
Vel. Mlačevo			
Malo Mlačevo			
Ponova vas			
V. Lipeljne			
M. Lipeljne			
Zagradec pri Gr.			
Velika Račna			
Podtabor			
Spod. Slivnica			
		8205	11507
IVANČNA GORICA STIČNA	Urb. program		
Metnaj	Urb. red		
Hokinje			
Mleščevo			
Hudo			
		2713	3422
VIDEM-DOBREPOLJE PREDSTRUGE	Urb. program		
Kompolje	urb. red		
Podgora			
Pruhanja vas			
Zagorica			
Zdenska vas			
Cesta			
Ponikve			
		2720	3325
ŠENTVID PRI STIČNI	Urb. program		
Dob	Urb. red		
Glogovica			
Radohova vas			
Breg			
Petrušna vas			
Tencenica			
		3261	3514
VIŠNJA GORA	Urb. program		
Velika Loka	Urb. red		
Police			
Sela			
		2520	2832

KRKA	Urb. program		
Muljava	Urb. red		
V. Lese			
M. Lese			
Podbukovje			
Gabrovčec			
Znojile			
Kompolje			
Luče			
		1613	1827
ZAGRADEC	Urb. program		
Ambrus	Urb. red		
Marinča vas			
Veliko Globoko			
		1987	2307

Opomba: Podatki in plani po predvidevanjih Projektivnega
ateljeja.

TABELA 52: POVRŠINE NASELIJ

	Površina območja v ha	
	1979	1981-1985
<u>Območje naselja GROSUPLJE</u>		
Stanovanjsko območje	111,60	152,20
Območje proizvodnih in servisnih dejavnosti	22,90	40,90
Območje oskrbnih in storitvenih dejavnosti	12,30	16,40
Območja večjih športnih rekreacijskih in drugih urejenih zelenih površ.	62,30	65,10
Območja naselij s poseb- nimi funkcijami	4,30	4,30

Območje naselja IVANČNA GORICA

Stanovanjsko območje	26,30	31,90
Območje proizvodnih in servisnih dejavnosti	7,45	18,80
Območje oskrbnih in storitvenih dejavnosti	3,83	4,60
Območja večjih športnih rekreacijskih in drugih urejenih zelenih površ.	12,20	12,90
Območja naselij s posebnimi funkcijami	0,20	0,20

Območje naselja KRKA

Stanovanjsko območje	12,50	14,91
Območje proizvodnih in servisnih dejavnosti	0,35	0,35
Območje oskrbnih in storitvenih dejavnosti	-	-
Območje večjih športnih rekreacijskih in drugih urejenih zelenih površ.	2,50	9,05
Območja naselij s posebnimi funkcijami	0,50	0,50

Območje naselja PREDSTRUGE

Stanovanjsko območje	5,41	8,22
Območje proizvodnih in servisnih dejavnosti	4,23	6,04
Območje oskrbnih in storitvenih dejavnosti	-	-
Območje večjih športnih rekreacijskih in drugih urejenih zelenih površ.	-	-
Območja naselij s posebnimi funkcijami	0,60	0,60

Območje naselja STIČNA

Stanovanjsko območje	32,73	42,90
Območje proizvodnih in servisnih dejavnosti	10,10	11,35

Območje oskrbnih in storitvenih dejavnosti	7,00	9,40
Območje večjih športnih rekreacijskih in drugih urejenih zelenih površ.	1,10	3,10
Območja naselij s posebnimi funkcijami	10,20	10,20
<u>Območje naselja ŠMARJE</u>		
Stanovanjsko območje	50,50	58,10
Območje proizvodnih in servisnih dejavnosti	-	-
Območje oskrbnih in storitvenih dejavnosti	3,00	3,00
Območje večjih športnih rekreacijskih in drugih urejenih zelenih površ.	-	2,30
Območja naselij s posebnimi funkcijami	1,00	1,00
<u>Območje naselja ŠENTVID PRI STIČNI</u>		
Stanovanjsko območje	23,05	36,03
Območje proizvodnih in servisnih dejavnosti	4,72	5,40
Območje oskrbnih in storitvenih dejavnosti	4,77	4,92
Območje večjih športnih rekreacijskih in drugih urejenih zelenih površ.	2,70	3,40
Območja naselij s posebnimi funkcijami	0,75	0,75
<u>Območje naselja VIDEM-DOBREPOLJE</u>		
Stanovanjsko območje	10,50	13,55
Območje proizvodnih in servisnih dejavnosti	1,55	3,32
Območje oskrbnih in storitvenih dejavnosti	3,07	3,84
Območje večjih športnih rekreacijskih in drugih urejenih zelenih površ.	-	-
Območja naselij s posebnimi funkcijami	1,00	1,00

Območje naselja VIŠNJA GORA

Stanovanjsko območje	17,40	24,67
Območje proizvodnih in servisnih dejavnosti	0,33	2,15
Območje oskrbnih in storitvenih dejavnosti	0,15	1,18
Območje večjih športnih rekreacijskih in drugih urejenih zelenih površ.	6,20	6,20
Območja naselij s posebnimi funkcijami	3,30	4,80

Območje naselja ZAGRADEC

Stanovanjsko območje	8,42	10,27
Območje proizvodnih in servisnih dejavnosti	-	0,50
Območje oskrbnih in storitvenih dejavnosti	0,90	1,90
Območje večjih športnih rekreacijskih in drugih urejenih zelenih površ.	-	-
Območja naselij s posebnimi funkcijami	0,40	0,40

TABELA 53: OBMOČJA SEKUNDARNIH POČITNIŠKIH NASELIJ

Ime naselja	v ha	
	1 9 7 9	1981 - 85
Čagošče I	5,00	10,00
Čagošče II	1,70	5,10
Debeli hrib	17,00	25,00
Dobrava/St.	5,40	7,30
Dole	5,40	10,90
Gabrovčec	8,10	8,60
Gabrovka	0,90	4,20
Hočevje	4,70	6,90
Kompolje	0,70	3,40
Kriška vas	36,00	40,80
Male Lipljene	3,00	5,20
Mekinje	8,50	11,90
Podbukovje	0,90	4,60
Polica	8,80	9,90
Valična vas I	3,30	4,50
Valična vas II	2,60	3,40
Vel. Lipljene	13,20	14,80
Videmski hrib	5,20	6,50
Vino	5,00	6,40
Vodica	0,70	3,90
Vrh nad Višnjo goro	9,00	9,60
Metnaj	0,60	1,90
Petrušnja vas	1,90	2,20
Staro apno	1,20	1,80

H. VARSTVO IN IZBOLJŠANJE OKOLJA

Ustava poudarja pravico in dolžnost delovnih ljudi in občanov, OZD, DPS, DPO in društev, KS ter drugih, da zagotavljajo pogoje za ohranitev in razvoj naravnih in z delom pridobljenih vrednot človekovega okolja. Varstvo in izboljševanje človekovega okolja, pojmovano kot družbeni odnos do dobrin splošnega pomena in vrednot človekovega okolja, ki zagotavlja opredeljevanje ter odpravljanje vzrokov in ne le posledic nasprotij med družbenim razvojem in samoobnovitveno sposobnostjo narave oz. značilnostmi prostora, je še vedno premalo prisotno v naši praksi in miselnosti, čeprav se krepi družbena zavest o nujnosti bolj organiziranih naporov za reševanje obstoječih in nanovo nastalih nasprotij.

STANJE IN PROBLEMATIKA

Glavni problemi okolja v občini še vedno ostajajo:

- kemične snovi v okolju in sredstvih vsakdanje rabe
  - onesnaževanje voda in ozračja
  - izgubljanje orne zemlje
  - nered v gradnjah, nezakonito ravnanje, kar pomeni neučinkovitost družbenih dejavnosti (v poslovanju, v nadzoru, v usmerjanju)
  - parcialno in neuskajano reševanje posegov v prostor in pomanjkanje strokovnosti v določenih fazah kar pogojuje izsiljevanje rešitev brez alternativnih variant
  - energetske težave
  - neustrezna nadzoritev in kaznovalna politika
- Bistveni vzroki za tako stanje so:
- nerazvito planiranje
  - nezagotovljeno izvajanje zakonitega reda in dogovorov, ki temeljijo v neustreznih družbenoekonomskih pogojih
  - z industrializacijo, kemizacijo in urbanizacijo probleme še vedno kopičimo, pogosto pa „zmanjka“ sredstev za varstvo okolja in sanacijo negativnih vplivov
  - sredstva, ki so za to potrebna, šele gradimo

Največ prizadevanj smo napravili s postopnim saniranjem vodotokov in ozračja, zelo malo pa na ostalih področjih. Samoupravno dogovarjanje in sporazumevanje za uresničevanje že obstoječih in predvidenih programov (ne samo za sofinanciranje), ki edino pogojuje dokončno realizacijo programov, pa še ni našlo mesta v naši sredini.

Pri rešitvah in prizadevanjih še ni dokončno upoštevano splošno načelo, da so onesnaževalci dolžni zagotoviti sanacijo negativnih vplivov.

CILJI, NALOGE IN UKREPI

V preteklem obdobju smo na področju varstva in izboljševanja človekovega okolja dosegli določene pozitivne rezultate, vendar samo s temi ne moremo biti zadovoljni. Hkrati z nadaljnjim razvojem mora postati odnos do okolja sestavina etike in morale samoupravnega socializma. Odločneje se moramo zoperstaviti težnjam, da je interes za varstvo okolja prisoten nasploh in da ga lahko kot takega uresničujemo le z neko posebno dejavnostjo, ločeno od celotnega procesa družbene reprodukcije in razvoja naše družbe.

1. Vse napore je treba usmeriti v odpravo nezadostnega obvladovanja tokov materialnega razvoja družbe, posledice česar že sedaj čutijo tako občani kot tudi naše gospodarstvo. Prednostne naloge so:
  - a) zmanjšati splošno onesnaženost voda
    - dograditi centralne in interne čistilne naprave in ostalo kanalizacijo, ki je že v gradnji ali pa je projektirana
  - b) z ustreznimi ukrepi zaščititi rezervate pitne vode in zagotoviti potrebne količine in kakovost le-te v vseh področjih občine

- vse pomembnejše vodne vire predati v upravljanje komunalnim organizacijam posebnega družbenega pomena za vodooskrbo
  - porabo pitne vode v tehnološke namene omejiti na minimum in zagotoviti reciklažo tehnološke vode
  - nadaljnji razvoj planirati na ocenjeni postavki, da lahko pridobimo samo še nadaljnjih 160 litrov/sek. pitne vode
- c) stalno spremljati onesnaženost zraka
    - zbrati vse podatke virov emisij
    - izdelati kataster onesnaževalcev zraka
    - TOZD, KS, itd. morajo v svoje razvojne plane vključiti sanacijske programe onesnaževalcev zraka
  - d) urediti ravnanje z odpadki po sodobnih načelih odstranjevanja in ponovne uporabe ter na ta način preprečiti nadaljnje onesnaževanje okolja in izkoristiti sekundarne surovinske vire
    - določiti režim obratovanja predlaganih odlagališč odpadkov in postriti nadzor (inšpekcije, delavci milice itd.)
    - uporabniki odlagališč odpadkov se morajo vključiti v sofinanciranje in pripravo dogovorov za obratovanje
  - e) preprečiti nenadzorovano odpiranje peskokopov in kamnolomov zaradi zavarovanja krajine in zaradi nevarnosti odlaganja odpadkov ter zagotoviti urejenost površin po končni uporabi
    - sestavni del dokumentacije za izdajo dovoljenj o izkoriščanju peskokopov morajo biti sanacijski načrti in zagotovila za njih realizacijo
    - obstoječe izrabljene kamnolome in peskokope je potrebno postopno sanirati
  - f) zavarovati kmetijska zemljišča in zlasti tiste strnjene komplekse zemljišč, ki so posebnega pomena za pridelovanje hrane. Iz obrambnih, ekoloških in gospodarskih vidikov je potrebno ohranjovati hribovske kmetije.
    - za zavarovanje kvalitetnejših kmetijskih zemljišč pred nesmotrno urbanizacijo in industrializacijo je potrebno zagotavljati komunalno opremljenost zemljišč, ki niso primerne za kmetijstvo.
  - g) preprečevati disperzno gradnjo, podpirati razvoj urbanih aglomeracij ter ob tem zagotoviti primernejšo urejenost in oblikovanje vasi in naselij, tako da dejansko zadovoljujejo človekove potrebe
    - zagotoviti je potrebno kompleksnejšo strokovno dokumentacijo
    - izboljševati standard okolja v samih naseljih

2. V temeljnih organizacijah združenega dela je treba ustanoviti delovne skupine za pripravo strokovnih osnov sanacijskih programov z vidika okolja, ki bodo na podlagi odločitev delavcev izhodišče za opredeljevanje dodatnih planskih nalog ter sklepanje ustreznih samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov kot planskih dokumentov za tekoče srednjeročno obdobje.
3. V okviru krajevnih skupnosti se naj občani dogovorijo o prednostnih nalogah z vidika okolja, ki bodo v procesu samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja postale sestavine planskih obveznosti do leta 1985.
4. Ustrezni organi Skupščine občine morajo pripraviti celovite programe za odpravljanje nezaželenih in škodljivih pojavov v okolju. V kolikor upravne in strokovne službe po svoji kadrovski strukturi in organiziranosti v celoti še ne ustrezajo objektivnim družbenim potrebam in zahtevam glede izvajanja nalog v odnosu do okolja ter nadzora nad ravnanjem posameznih dejavnikov in posledicami tega ravnanja, je potrebno te službe strokovno usposobiti. Večjo podporo je potrebno dati ustreznim inšpekcijskim službam.

I. VARSTVO NARAVE IN KULTURNE DEDIŠČINE

Naravna in kulturna dediščina je pod posebnim varstvom v okviru dobrin splošnega pomena. S svojo kulturno, znanstveno, zgodovinsko oziroma estetsko vrednostjo je namenjena vsem delovnim ljudem in občanom za spoznavanje in uživanje vrednot.

STANJE IN PROBLEMATIKA

Na našem področju imamo precej območij in objektov naravne in kulturne dediščine, vendar so v dosedanjih planskih dokumentih samo evidentirani (spomeniška karta in seznam zavarovanih kulturnih in naravnih spomenikov ter območij v občini Grosuplje) v letu 1971. Vendar tudi ta dokument ni več ažuren. Ravno tako še niso v celoti predlagane in sprejete stopnje zaščite in režimi varovanja za posamezne elemente naravne in kulturne dediščine. Še vedno je prisotno napačno mišljenje, da so naravni in kulturni spomeniki sami sebi namen v varstvu pred človekom!? Posledica tega je, da spomenik navadno ne ovrednotimo z vidika njegove kulturne in naravne, pa tudi zgodovinske pomembnosti, in tako postane „omejitveni“ element in ga s tem zavestno uničujemo.

Ljubljanski regionalni zavod za spomeniško varstvo, kot pooblaščen strokovna organizacija se je v preteklem obdobju ukvarjal s posameznimi primeri in jih je večinoma, vendar s časovnim zastankom tudi reševal. Podobno je bilo sodelovanje z urbanisti. Večine naravnih in kulturnih spomenikov še nismo smiselno vključili v celovito urejanje oziroma uporabo prostora, s tem pa tudi v družbeno življenje, ostajajo pa „finančno breme“ občine.

IZHODIŠČA IN USMERITVE

V naslednjem obdobju bomo posvetili pozornost predvsem problematiki družbene aktivizacije in varstva naravne in kulturne dediščine in sicer:

- v podrobnejši študiji bomo opredelili problematiko rehabilitacije spomeniških objektov in območij in njihovega ohranjanja s projekcijo stroškov, sistema upravljanja in financiranja;
- podrobneje bomo ugotovili možnosti izrabe pomembne kulturne in naravne dediščine oziroma njenega neposrednega vplivnega območja z vidika združljivosti spomeniške in drugih funkcij;
- podrobneje bomo preučili varstvo z vidika razvojnih zahtev regije in širše skupnosti;
- predlagali bomo ukrepe za zavarovanje posameznih območij in objektov, ki so bili in ki bodo ovrednoteni kot pomembna naravna ali kulturna dediščina, oziroma program njihovega vključevanja v družbeno življenje.

Na področju strokovne organiziranosti bo potrebno na novo opredeliti ustanoviteljstvo regionalnega zavoda, ustanoviteljska razmerja in na teh osnovah delegatsko izvesti svete, kot širše organe upravljanja. Zagotovili bomo tudi pravočasno sodelovanje urbanistov in spomeniško službo in okrepili občinsko inšpekcijo.

Kot prednostno nalogo bomo pristopili k revitalizaciji območij in objektov naravne in kulturne dediščine I. kategorije (po inventarju Zavoda SRS za spomeniško varstvo), ki sodijo v tipične ali ključne objekte in so v nacionalno geografskem prostoru nenačeljavni in so poleg nacionalnega tudi mednarodnega pomena:

A) Naravna dediščina

1. Kosca nad Stično - geomorfološki spomenik, najvišja leh-njakova stena, potencial za znanstveno raziskovanje
2. Taborska jama - podzemni geomorfološki spomenik
3. Zatočna jama - zoološki in podzemni geomorfološki spomenik
4. Jama kriška okroglica - podzemni geomorfološki spomenik
5. Podpeška jama - zoološki in podzemni spomenik
6. Izvir Krke - hidrološki in geomorfološki spomenik
7. Dolina reke Krke - krajinski in zoološki spomenik

B) Kulturna dediščina

1. Zgodovinski spomeniki

- Večja zemljiška območja in naseljeni kraji, prizorišča pomembnejših vojaških spopadov ali drugih dogodkov v času NOB

PODROČJE - ILOVA GORA - pomembno območje in prizorišče iz NOB

- Drugi spomeniki in območja manjšega obsega

RADOHOVA VAS - območje grobišča prvih padlih talcev NOB

- Spomeniki pomembnih ljudi

BLATO - rojstna hiša Luisa Adamiča - graščina Praproče

MULJAVA - rojstna hiša Josipa Jurčiča

2. Arheološki spomeniki

- PRAZGODOVINSKE POTI - ohranjenje najpomembnejših posameznih del
MAGDALENSKA GORA - gora s pobočji in vznožje do Paradišča
STIČNA - cvinger
- Vir pri Stični

3. Urbanistični spomeniki

STARO MESTNO JEDRO VIŠNJE GORE

4. Umetnostni spomeniki

- Gradovi
VIŠNJA GORA - grad
- Sakralni spomeniki
STIČNA - Cistercijanski samostan
ZGORNJA DRAGA - P.c.sv. Martina
- Javni spomeniki, znamenja, vodnjaki itd.
IVANČNA GORICA - znamenje

5. Etnološki spomeniki

- KRKA - hiša št. 37
MALE SLEVICE - hiša št. 12
POTOK PRI MULJAVI - kašča pri hiši št.7

J. DRUGE DEJAVNOSTI

MLADINSKO PROSTOVOLJNO DELO

Prostovoljno delo kot oblika interesnega združevanja delovnih ljudi in občanov, ki prostovoljno združujejo svoje delo za zadovoljevanje družbenih interesov in potreb, pomembno prispeva k celotnem družbeno-ekonomskem razvoju samoupravne socialistične družbe.

Mladi želijo tudi danes, v obdobju celovitega samoupravljanja in gospodarske stabilizacije neposredno in konkretno prispevati k bogatjenju materialne osnove samoupravljanja, s svojim angažiranjem in vključevanjem v širše družbene akcije, želijo prispevati k izgradnji objektov, ki so osnova za gospodarski, družbeni in kulturni ter socialni razvoj okolja.

Z dosledno vsebinsko in organizacijsko afirmacijo lokalnih delovnih akcij bomo omogočili slehernemu mlademu človeku, da sodeluje na delovnih akcijah, šoli dela, solidarnosti, družbenega angažiranja, bratstva in enotnosti, samoupravljanja, tovarištva, usvarjalnosti in angažiranja na področju idejnopolitičnega usposabljanja, kulture, telesne kulture in zdravstvene vzgoje, itd.

ZSMS se bo znotraj delegatskega sistema (v okviru planov) od KS naprej zavzemala, da s prostovoljnim delom in združevanjem sredstev sodeluje pri širših družbenih prizadevanjih za izgradnjo družbenih objektov. Tako bo MDB Jože Kovačič sodelovala vsako leto na zvezni oz. republiški MDA v Sloveniji ali izven nje.

Lokalne mladinske delovne akcije bodo osnova za kadrovanje mladih v zveznih in republiških MDA. V naslednjem srednjeročnem obdobju so predvidene naslednje lokalne MDA:

1. Šolski center Ivančna gorica – Stična: maj 1981
– urejanje okolice, igrišča
– cca 50 brigadirjev dnevno, 7–10 dni, 2500 učinkovitih ur
Financiranje: Občinska izobraževalna skupnost
2. Telefon: Stična – Velika Dobrava nad Stično, Stična – Vir
– kopanje jarka, napeljava, zasutje
– cca 50 brigadirjev dnevno, 7 dni, 2500 učinkovitih ur
Financiranje: SIS za ptt, KS
3. Izgradnja igrišča v Ambrusu
– odvodnjavanje, izravnavanje in postavljanje objektov
– 30 brigadirjev, 5 dni, 1000 učinkovitih ur
Financiranje: KS
4. Izgradnja ceste in razširitev: Ravni dol – Ilova gora
– 30 brigadirjev, 10 dni, 2100 učinkovitih ur
Financiranje: KS, Komunalna skupnost
5. Lokalna MDA posameznih OOSMS, ki bodo krajše v povezavi in potrebami posameznih KS.

SPLOŠNA LJUDSKA OBRAMBA IN DRUŽBENA SAMOZAŠČITA

Izhajajoč iz dosedanjega razvoja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, priporočil in sklepov skupščine občine Grosuplje in sveta za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito ter usmeritev komiteja za SLO in DS je potrebno v obdobju 1981–85 zagotoviti enakomernejši razvoj vseh struktur splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite v občini.

Na področju teritorialne obrambe je nadaljevati z dogradnjo in usposabljanjem enot in štabov teritorialne obrambe po prilagojenih učnih načrtih. Pri zagotavljanju sodobne oborožitve bo težišče na sredstvih za protiolepljenje in protizračno obrambo ter na zagotavljanju zadostne količine streliva in minskoeksplozivnih sredstev.

Organizirane dele civilne zaščite je potrebno kadrovsko okrepiti tako, da bo v enote in štabe vključeno najmanj 16 % prebivalcev. Zagotoviti je potrebno, da se bodo obstoječe in novo ustanovljene enote in štabi civilne zaščite 50 % opremili s predpisano opremo. Intenzivneje je potrebno ustanavljati splošne enote v stanovanjskih zgradbah, zaselkih in vaseh. Z nadaljnjim usposabljanjem enot in štabov civilne zaščite je potrebno doseči stopnjo rasti uposobljenosti najmanj 8 % letno. Zaklanjanje prebivalstva in materialnih dobrin v vojni v skladu s predpisi ter stališči in usmeritvami mora biti še nadalje težiščna naloga.

Sorazmerno z opremljanjem teritorialne obrambe in razvojem civilne zaščite je potrebno doseči skladen razvoj tudi sistema vojnih zvez in službe za opazovanje, obveščanje in alarmanje. Poseben poudarek bo dan opremljanju, oborožitvi ter usposabljanju organov in organizacij za delovanje v izrednih in vojnih razmerah ter mobilizacijski pripravljenosti gospodarstva in družbenih

dejavnosti za hiter prehod iz mirnodobnega v vojno stanje.

Na področju blagovnih rezerv je potrebno zagotoviti do leta 1985 oblikovanje teh rezerv še za en mesec. Prav tako pa je potrebno zagotoviti potrebna sredstva za oblikovanje zaloga naftnih derivatov za enomesečne potebe in za ustrezne skladiščne zmogljivosti.

Pri oblikovanju zaloga deficitarnih surovin, repromaterialov in drugih industrijskih proizvodov bodo delovne organizacije zagotovile sredstva v skladu z občinsko bilanco za delovanje gospodarstva v izrednih razmerah in v vojni. Pri urejanju teritorije bo dan poudarek razvoju hribovitih predelov, preskrbi s pitno vodo, boljši cestni povezavi, zagotoviti pa je potrebno tudi telefonske povezave z vsemi krajevnimi skupnostmi in baznimi območji občine.

Posebno skrb v srednjeročnem obdobju bo namenjena vzgoji in izobraževanju delovnih ljudi in občanov in izvenšolski mladini za obrambo in zaščito ter za pridobivanje mladih za vojaške šole in obrabne poklice.

V nadaljevanju procesa podružbljenja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite bomo nadaljevali z organiziranjem narodne zaščite v krajevnih skupnostih in organizacijah združenega dela ter usposabljanju vseh slojev prebivalstva za nalogo v funkciji narodne zaščite.

Za uresničitev razvojnih ciljev v obdobju 1981–85 bomo v občini namenili 0,42 % narodnega dohodka.

INFORMACIJSKI SISTEM

Razen rednega pošiljanja pismenega delegatskega gradiva in ne preveč kvalitetnega tiska, ki z redkimi izjemami izhaja večinoma nesistematsko, tako v občinskem merilu, kot tudi v posameznih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih in šolah ne moremo govoriti o kakšnem že izdelanem informacijskem sistemu v naši občini. Potreba po enotni zasnovani informacijski osnovi, ki bi sprotno dajala potrebne podatke za uresničevanje samoupravnih pravic in dolžnosti občanov in delavcev, se zadnje čase vedno bolj izraža.

V letu 1981 bo delovna skupina pri OK SZDL organizirala več sistematskih razprav, čigar končni cilj bo preučiti in oceniti sedanje stanje učinkovitosti in vsklajenosti delovanja posameznih delavnikov v sklopu celovitega sistema informiranja delavcev v združenem delu in občanov v krajevnih skupnostih.

Na področju evidenc, ki se nanašajo na občana bomo na osnovi matične številke občana uskladili vse evidence, ki se nanj nanašajo in s tem pri različnih nosilcih sistema informiranja dosegli poenostavljeno uveljavljanje posameznih pravic občanov.

Ob popisu prebivalstva, gospodinjstva in stanovanj se bomo organizirali tako, da bomo podatke, ki jih bomo ob tem pridobili, vzpostavili tudi ustrezne sisteme za vzdrževanje podatkovne baze.

V naslednjih petih letih bomo na podlagi pozitivnih izkušenj nekaterih občin organizacijsko, kadrovsko in prostorsko usposobili informacijsko-dokumentacijski center. Z uvajanjem različnih evidenc, registrov bo informacijska baza povezala nosilce planiranja v enotni informacijski krog. Dolgoročno gledano bomo postopoma prehajali na avtomatsko obdelavo podatkov, ki se bo z omogočanjem hitrejšega pretoka informacij vključila v posodabljanje upravnih postopkov.

Pri skupščini občine in SIS bomo skupaj ustanovili odbor za informiranje, ki bo skrbel za celoten sklop delegatskega obveščanja, torej tudi za celotno problematiko podatkovnih sistemov, ki jih ne smemo obravnavati zunaj celotnega sistema delegatskega obveščanja.

Na področju obveščanja in propagande bomo obdržali „Naša skupnost“ kot osrednje občinsko glasilo vendar bomo obseg in naklado povečali, kvaliteto pa izboljšali. To bomo dosegli z reorganizacijo dopisniške mreže, strokovnim usposabljanjem uredništva, s prehodom na offset tisk in z ustrezno mrežo razpošiljanja. Obenem z reorganizacijo osrednjega glasila bodo komisije za informiranje pri DPO uskladile svojo dejavnost in tako pripomogle k celovitemu obveščanju, kar jim ustava tudi nalaga.

V naslednjem srednjeročnem obdobju bomo tudi podprli dejavnost mladih radioamaterjev v občini, predvsem tabornikov, ki bi s svojo večnamensko dejavnostjo (SLO, TO, itd.), lahko ob ustreznem programu strokovnega usposabljanja in sistematičnega finančnega vlaganja postala ustrezna baza za lokalno radijsko postajo, bodisi v okviru radia „Glas Ljubljane“ ali samostojno.

BELEŽKE:

BELEŽKE

BELEŽKE:

BELEŽKE

BELEŽKE:

BELEŽKE:

BELEŽKE

BELEZKE:

